

Evaluering af 'En god begyndelse – Bedre historier til udsatte børn i Danmark'

Læs for Livets bogindsats til udsatte og anbragte børn



Martin Williams Strandby, Sara Lentz Jørgensen, Lise Jarlstrøm Clausen
og Helle Hansen

Evaluering af 'En god begyndelse – Bedre historier til udsatte børn i Danmark' – Læs for Livets bogindsats til udsatte og anbragte børn

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7582-005-4

Modelfoto: Istockphoto

Projekt: 301161

Finansiering: Egmont Fonden

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Forord

Foreningen Læs for Livet har gennemført indsatsen 'En god begyndelse – Bedre historier til udsatte børn i Danmark' i Lolland, Horsens og Vordingborg Kommune med støtte fra Egmont Fonden i årene 2018-2021. Indsatsen retter sig mod to forskellige målgrupper af familier med små børn: udsatte, biologiske familier med børn mellem 0-6 år, der modtager familiebehandling i hjemmet, og plejefamilier med plejebørn i alderen 0-6 år.

Forskning viser, at der er en sammenhæng mellem børns tidlige sproglige udvikling og deres senere udvikling, fx i forhold til indlæring i skolen. På den baggrund er det væsentligt at understøtte en positiv udvikling hos de børn, der er i risiko for at tilegne sig færre kompetencer end deres jævnaldrende.

Formålet med 'En god begyndelse – Bedre historier til udsatte børn i Danmark' er at kickstarte små børns sproglige og læringsmæssige udvikling, så de både kan klare sig bedre uddannelsesmæssigt som samfundsborgere og generelt have større livsduelighed.

Indsatsen består af et lokalt "bibliotek" med bøger, hvorfra de fagprofessionelle i kommunerne kan udvælge relevante bøger til deres (pleje)familier, alt efter (pleje)børnenes alder og interesser. Bøgerne er gaver til (pleje)familierne og skal ikke leveres tilbage. Indsatsen består derudover også af, at de fagprofessionelle giver (pleje)familierne inspiration til, hvordan de kan bruge bøgerne i hverdagen. Derudover får de fagprofessionelle og plejeforældrene inden opstart af indsatsen et 1-dagskursus med Læs for Livet. Her præsenteres de for baggrunden for indsatsen, herunder betydningen af bøger og læsning for de (pleje)familier, de arbejder med, og de får konkret inspiration til, hvordan bøger og læsning kan integreres i dagligdagen.

Rapporten er udarbejdet af senioranalytiker Martin Williams Strandby, senioranalytiker Helle Hansen, student Sara Lentz Jørgensen og student Lise Jarlstrøm Clausen.

Projektet er støttet af Egmont Fonden. Der er foretaget eksternt og internt review af rapporten, og vi takker for konstruktive kommentarer.

Vi vil gerne rette en stor tak til familierne og fagprofessionelle, der har deltaget i 'En god begyndelse – Bedre historier til udsatte børn i Danmark', og som har taget sig tid til at svare på spørgeskemaerne og deltage i interviews.

God læselyst!

Carsten Strømbæk

Forsknings- og analysechef for VIVE Børn og Uddannelse
2022

Indhold

Sammenfatning	5
Resultater af evalueringen.....	5
Opmærksomhedspunkter og anbefalinger	8
Datagrundlag	9
1 Indledning.....	11
1.1 Beskrivelse af indsatsen.....	12
1.2 Evalueringsdesign	13
1.3 Læsevejledning	20
2 Implementering og deltagelse i projektet.....	21
2.1 Kurser for fagprofessionelle og plejeforældre	21
2.2 Etablering af bibliotek og udskiftning af bøger	25
2.3 Hvilke forhold fremmer og hæmmer implementeringen af indsatsen?.....	27
3 'Bedre historier' i biologiske familier	34
3.1 De fagprofessionelles arbejde med bøger og læsning	34
3.2 Viden og holdninger til bøger og læsning	38
3.3 Familiernes brug af bøger og læsning	43
3.4 Kontekstforhold med betydning for familiernes brug af bøger og læsning	48
3.5 Delkonklusion om biologiske familier og de fagprofessionelle.....	49
4 'Bedre historier' i plejefamilier	51
4.1 De fagprofessionelles arbejde med bøger og læsning i plejefamilierne.....	51
4.2 Viden og holdninger til bøger og læsning	57
4.3 Plejefamiliernes brug af bøger og læsning	63
4.4 Kontekstforhold med betydning for plejefamiliernes brug af bøger og læsning.....	69
4.5 Delkonklusion om plejefamilier og de fagprofessionelle	70
Litteratur	71
Bilag 1 Metode	72
Bilag 2 Rubrics	77

Sammenfatning

Indsatsen 'En god begyndelse – bedre historier til udsatte børn i Danmark' er en indsats, som foreningen Læs for Livet har gennemført i Lolland, Horsens og Vordingborg Kommune med støtte fra Egmont Fonden i årene 2018-2021. Formålet med evalueringen har dels været at tilvejebringe brugbar viden om resultaterne for (pleje)børn, (pleje)familier og fagprofessionelle, dels at den viden skal kunne bruges af Læs for Livet såvel som af kommuner, der evt. måtte ønske at arbejde med indsatsen fremover.

Indsatsen består af et lokalt "bibliotek" med bøger, hvorfra de fagprofessionelle i kommunerne kan udvælge relevante bøger til deres (pleje)familier, alt efter børnenes alder og interesser. Derudover er der et 1-dagskursus til de fagprofessionelle, såvel som til plejeforældrene, hvor Læs for Livet fortæller om betydningen af bøger og læsning og giver inspiration til, hvordan de nemt kan integreres i dagligdagen. Bøgerne er gaver til familierne og skal ikke leveres tilbage. Biblioteket fyldes løbende op med nye bøger, gerne målrettet konkrete ønsker fra (pleje)børnene i kommunen, så de matcher børnenes ønsker og interesser. Indsatsen retter sig mod to forskellige målgrupper af familier med små børn:

- Udsatte, biologiske familier med børn mellem 0-6 år, der modtager familiebehandling i hjemmet
- Plejefamilier med plejebørn i alderen 0-6 år.

Målgruppen er i løbet af perioden udvidet, så den gælder børn fra 0-9 år. Evalueringen dækker kun de 0-6-årige børn, idet dataindsamlingen fra projektets start er designet, så den kun dækker denne aldersgruppe.

Resultater af evalueringen

Det følgende afsnit beskriver resultaterne af evalueringen, der bygger på data fra en spørgeskemaundersøgelse og interviews indsamlet i perioden 2018-2021.

De biologiske familier har fået en større interesse for bøger og bruger dem i højere grad i hverdagen

Et af målene med indsatsen er, at forældrene og plejeforældrene får mere viden om bøgernes betydning for børns udvikling, samt at de bruger bøger og lystlæsning som en del af hverdagen. Resultaterne viser, at der sker en positiv ændring i de biologiske forældrenes interesse for at være sammen med deres børn om bøger og læsning. Ved projektets start angav 7 ud af 10 forældre, at de havde stor eller meget stor interesse for at være sammen med deres børn om bøger og læsning, hvilket stiger til næsten 9 ud af 10. Samtidig synes en lidt større del af forældrene efter projektet, at bøger og læsning er meget vigtigt, og de giver udtryk for, at de i lidt højere grad nyder at læse højt for deres børn. De føler sig samtidig mere sikre på, hvordan de kan bruge bøger og læsning sammen med deres børn. Over halvdelen af forældrene vurderer, at projektet i høj grad har givet dem ny inspiration til at bruge bøger og læsning med deres børn.

Bøgerne og bogpakkerne er relevante for børnene. 8 ud af 10 forældre vurderer, at de i høj grad passer til børnenes interesser, og at deres børn har været interesserede i dem. Det er et centralt resultat for indsatsen. Familierne og de fagprofessionelle fortæller samtidig, at de bruger bøgerne, de modtager, og at der sker en markant udvikling i løbet af projektet. Før projektet er der stor spredning, således siger nogle forældre, at de ikke har åbnet bøger inden for den seneste måned, mens andre angiver, at de bruger dem dagligt. Efter projektet siger stort set alle forældre, at de bruger bøgerne dagligt eller flere gange om ugen. Det afspejler sig også i børnenes adfærd, idet der er en fremgang i, hvor ofte børnene selv opsøger bøgerne. De fagprofessionelle vurderer samlet set, at det er familiernes vaner, der har ændret sig i løbet af projektet. Ingen fagprofessionelle vurderede før indsatsen, at familierne i høj grad havde vaner og rutiner, der inkluderede bøger og læsning i dagligdagen. Efter indsatsen vurderer de fagprofessionelle, at 36 % i høj grad har dette. De fagprofessionelle vurderer, at det er bøgerne og bogpakkerne, der har været udslagsgivende for denne ændring i adfærden frem for den inspiration, som de selv har formidlet til familierne.

Ifølge de fagprofessionelle har indsatsen medført en række positive resultater for familierne: bedre samvær i familien, nærvær og koncentration for børnene, børnene falder lettere til ro, bedre samarbejde mellem familie og fagprofessionel, børnene kan sætte ord på følelser samt sproglig udvikling for forældre og børn.

Plejeforældrene får ny viden og inspiration og bliver mere sikre i, hvordan de kan bruge bøger og lystlæsning

En del af de deltagende plejeforældre er generelt velinformerede og allerede godt i gang med at læse for deres plejebørn. Alligevel har projektet formået at bidrage positivt. For det første har projektet understøttet deres eksisterende forhold til bøger og læsning. 3 ud af 4 plejeforældre vurderer, at projektet som helhed har bidraget til at ændre deres vaner om bøger og læsning med deres plejebørn. For det andet har det givet dem ny viden og inspiration, så de føler sig mere sikre i, hvordan de kan bruge bøger og læsning med deres plejebørn. For det tredje er der stor taknemmelighed for bogpakkerne, som bliver vurderet særdeles positivt af plejefamilierne. Resultaterne viser, at mere end 9 ud af 10 vurderer, at bøgerne og bogpakkerne har bidraget til at ændre deres vaner om bøger og læsning med plejebørnene.

De fagprofessionelle snakker i højere grad med familierne om bøger og om, hvordan de kan bruge dem i hverdagen

Et andet mål med indsatsen er, at de fagprofessionelle får mere viden samt en ændret holdning og praksis i relation til læseaktiviteter i familierne.

De fagprofessionelle, der arbejder med de biologiske familier, havde ved projektets start varierende viden om at understøtte bøger og brug af læsning, men mere end 9 ud af 10 vurderer, at de har fået ny viden som følge af projektet. Der er samtidig en lille stigning i, hvor mange der synes, at bøger og læsning er vigtigt. Samtidig har de fagprofessionelle i højere grad fået konkret inspiration og faglige greb, der kan gives videre til familierne.

Der er en markant fremgang i, hvor mange biologiske familier, de fagprofessionelle taler med om bøger og læsning, og hvor ofte de gør det. Før projektet angav 7 ud af 10, at det var under 20 % af familierne, som de havde snakket med bøger og læsning om inden for

den seneste måned. Efter projektet er det mere jævnt fordelt, så langt flere af de fagprofessionelle taler oftere med familierne. Når de taler med dem, opfordrer de dem samtidig til at indrette hjemmet, så børnene har børnebøger tilgængelige. Det kommer også til udtryk ved, at de fagprofessionelle i langt højere grad sparrer med deres kollegaer om, hvordan de kan bruge bøger og læsning.

Lignende resultater viser evalueringen blandt de fagprofessionelle, der arbejder med plejefamilier. De ændrer deres arbejdsform i løbet af projektperioden, så de i højere grad taler med plejefamilierne om betydningen af bøger, ligesom de giver dem konkret inspiration til, hvordan de kan bruges i hverdagen.

De fagprofessionelles viden om betydningen af bøger har ikke ændret sig under projektet, men de har fået flere redskaber til, hvordan de kan bruge deres viden og understøtte plejefamilierne. De sparrer også i højere grad med deres kollegaer om arbejdet med bøger og læsning i plejefamilierne. Dette kan være et tegn på, at adfærden har forandret sig kollektivt i afdelingen.

Bøgerne skal matche børnenes interesser og være tilgængelige

Et tredje mål i projektet har været at undersøge, hvilke kontekstuelle forhold der påvirker udviklingen i deltagerens viden, holdninger og adfærd. Der kan ikke identificeres særlige familier eller karakteristika, hvor indsatsen er særligt succesfuld. Men der er en række forhold, som ser ud til at spille ind på, hvorvidt indsatsen bliver en succes, og de nævnte resultater kan opnås i den enkelte familie. Det gælder først og fremmest om at sikre, at bøgerne er målrettet det enkelte barns interesser. Derudover kan følgende forhold være en fordel: at børnene selv er med til at vælge bøgerne, at det lykkes at forklare familierne, hvordan bøger og læsning kan få positiv betydning for barnet på sigt, og at der er en veletableret relation mellem de fagprofessionelle og familien.

En del af plejefamilierne i projektet er generelt relativt læsestærke, hvilket har betydning for de opnåede resultater. Det betyder også, at de fagprofessionelle forsøger at arbejde forskelligt, alt efter hvilken familie de arbejder i. Et forhold, som ser ud til at virke positivt på tværs, er, at bøgerne er tilgængelige. At bøgerne er tilgængelige er en af Læs for Livets væsentlige anbefalinger i forbindelse med projektet. Når plejebørnene nemmere kan nå dem, stimulerer det også til mere samvær om bøger og læsning. Derudover fremhæves det, at bøgernes gode stand medvirker positivt til brugen af dem.

Vellykket implementering af indsatsen

Indsatsen er generelt godt implementeret i de deltagende kommuner, dog med ret store forskelle. Den vellykkede implementering vurderer vi skyldes flere ting. Først og fremmest er der overensstemmelse mellem indsatsens formål og metode og de fagprofessionelles faglighed. Det giver fagligt og menneskeligt mening for dem at udlevere skræddersyede pakker med bøger og bogmaterialer til udsatte (pleje)børn. Og de fagprofessionelle vurderer i høj grad, at både de biologiske familier og plejefamilierne er motiverede i forhold til indsatsen.

Derudover har selve afviklingen af indsatsen været god. Det drejer sig indledningsvis om kurserne, som både fagprofessionelle og plejeforældre deltager i ved indsatsens opstart,

der vurderes positivt. Efterfølgende er bibliotekerne søsat godt. Dels har de været oprettet hurtigt efter kurset i hver kommunale gruppe, dels er de forsynet løbende med nye bøger på en overskuelig og brugbar måde for de ansatte. Samtlige af de adspurgte fagprofessionelle vurderer, at biblioteket indeholder bøger, som matcher børnenes interesser. Det har tilsammen gjort det så nemt som muligt for de fagprofessionelle at få indsatsen integreret i deres daglige praksis.

Det har desuden virket understøttende for projektet, at udvalgte "ildsjæle" eller en tovholder har sørget for, at de deltagende fagprofessionelle blev mindet om bøgerne og bogpakkerne, så de huskede dem i deres besøg hos (pleje)familierne.

I de tilfælde, hvor indsatsen ikke er implementeret som tiltænkt, og der er delt meget få bøger ud, vurderes det i højere grad, at det skyldes delt opmærksomhed på flere projekter, ledelsesudskiftning m.m.

Opmærksomhedspunkter og anbefalinger

Opmærksomhedspunkterne og anbefalingerne herunder baserer sig på evalueringens resultater og indsamlede viden. De skal bidrage til at gøre evalueringen anvendelig for Læs for Livet og de kommuner, der arbejder med indsatsen, samt kommuner, der evt. ønsker at arbejde med indsatsen. De skal derfor læses og fortolkes lokalt, afhængigt af den kontekst, som indsatsen skal fungere i.

Opstarten af projektet

- Det er vigtigt med forpligtende deltagelse fra kommunen med tydelig ledelsesopbakning til opstart og prioritering af indsatsen. Ledelsen behøver ikke nødvendigvis selv afsætte megen tid til selve indsatsen, men det er nødvendigt at sikre fokus på indsatsen, og at den prioriteres blandt de øvrige opgaver, medarbejderne også varetager.
- Fasthold opstartskurser. De kommunalt ansatte fagprofessionelle, som driver indsatsen, vurderer det både særdeles positivt og nødvendigt, at opstartskurser gennemføres som planlagt. Det er vigtigt, ledelsen bakker op om opstarten af indsatsen og kurset og helt konkret sikrer, at de rette medarbejdere deltager på opstartskurset. Det anbefales endvidere, at kurserne er adskilte, så fagprofessionelle og plejeforældre har egne kurser.
- Biblioteket er centralt, da det er centralt, at de fagprofessionelle kan matche børnenes interesse med bøger og derigennem fange deres interesse for bøger og lystlæsning, således at bøgerne bliver en aktiv del af familiernes hverdag.
- Udpeg én eller to tovholdere. Det har vist sig at fungere godt, når der er én eller to udpegede tovholdere eller kontaktpersoner, som varetager kontakten med Læs for Livet, løbende at få fyldt biblioteket op med nye bøger, som matcher de ønsker, som de lokale (pleje)børn har, samt generelt at minde kollegaer om mulighederne for at bruge bøgerne.

Målgruppe

- Overvej en udvidelse af målgruppen. Undervejs i projektperioden blev aldersgruppen for indsatsen udvidet fra 0-6 år til 0-9 år. Der er et ønske blandt de fagprofessionelle om, at indsatsen også fortsat tilbydes børn og unge, der er 7 år eller ældre. Én ansat beskriver eksempelvis 15-årige socialt udsatte, som samtidigt er så mentalt udfordrede, at de kognitivt er på niveau med 8-årige, og her vil den fagprofessionelle gerne kunne tilbyde indsatsen.
- Overvej at målrette indsatsen mod plejeforældre yderligere. Evalueringen har vist, at en del af plejeforældrene i forvejen var relativt ressourcerstærke og vant til at bruge bøger og læsning. Det er værd at overveje, om indsatsen i endnu højere grad kan målrettes de plejefamilier, som ikke i forvejen gør særligt stor brug af bøger og læsning.

Indsatsens udformning

- Bøger skal fortsat matche børn og familier i indsatsen så nøjagtigt som muligt. Det er tydeligt, at bøgerne og bogpakkerne er det helt centrale aspekt af indsatsen, som ser ud til at gøre en forskel i (pleje)familierne. Og det gode match af bøger til (pleje)barnets interesser kan derfor med fordel prioriteres højt fremover.
- Fortsæt med et højt kvalitetsniveau af bøger og lokale biblioteker. I forlængelse af ovenstående pointe omkring et godt match af bøger og (pleje)børn kan det tilføjes, at kvaliteten af bøgerne har en relateret, men selvstændig betydning. Det, at bøgerne er nye, flotte og indbydende, bliver af mange af de involverede fremhævet som selvstændigt medvirkende til at forøge lysten til at bruge dem.
- Fasthold øvrige materialer end bøger i de lokale biblioteker (eksempelvis bogstavplakater, klodser og dækkeservietter), idet de fagprofessionelle fremhæver disse positivt.

Datagrundlang

Undersøgelsen baserer sig på kvantitative og kvalitative datakilder, både hos de kommunalt ansatte fagprofessionelle, der har varetaget indsatsen, og hos (pleje)forældrene, der har modtaget indsatsen:

Der er gennemført før- og eftermålinger via spørgeskema i de deltagende familier og plejefamilier. De er udfyldt ved indsatsens opstart og igen 6 måneder efter. Der er 46 biologiske familier, som har svaret på både før- og eftermålingen. Dette giver en svarprocent på 39 %. Blandt plejefamilierne har 17 svaret på både før- og eftermålingen, hvilket giver en svarprocent på 41 %.

Der er ligeledes gennemført før- og eftermålinger via spørgeskemaer blandt de deltagende fagprofessionelle, som varetager indsatsen. De er gennemført ved projektets opstart og igen 2 år efter. Der er 37 familiekonsulenter/familiebehandlere, som har svaret på førmålingen (64 %), mens 15 har svaret på eftermålingen (26 %). Derudover har 7 plejefamiliekonsulenter/anbringelseskonsulenter svaret på førmålingen (78 %), mens 6 har svaret på eftermålingen (75 %). Disse resultater gennemgås ikke detaljeret i analysen af hensyn til de meget få respondenter.

De deltagende fagprofessionelle har udfyldt registreringsark om hver familie med stamdata om familie og børn, såvel som aktivitetsdata om bøger og bogmaterialer udleveret som en del af indsatsen.

Der er gennemført 14 kvalitative interviews via enten video eller telefon. Heraf er 9 interviews med fagprofessionelle, der har varetaget indsatsen; 4 interviews med (pleje)familier, som har deltaget i indsatsen, og ét med organisationen Læs for Livet, der står bag indsatsen.

1 Indledning

Læs for Livet har med indsatsen 'En god begyndelse – Bedre historier til udsatte børn i Danmark' sat fokus på tidlig læseindsats i hjemmet for 0-6-årige børn i udsatte familier eller i plejefamilier. Formålet med indsatsen er at kickstarte små børns sproglige og læringsmæssige udvikling, så de både kan klare sig bedre uddannelsesmæssigt som samfundsborgere og generelt have større livsduelighed.

Forskning viser, at der allerede tidligt i livet er store forskelle på børns sociale, sproglige, før-matematiske og emotionelle kompetencer. Når børn forlader børnehaven, er der op til 2 års forskel på disse kompetencer (Rambøll, Aarhus Universitet & Syddansk Universitet, 2016). Samtidig ved vi, at der er en sammenhæng mellem børns tidlige sproglige udvikling og deres senere udvikling, fx i forhold til indlæring i skolen (fx Lyytinen et al., 2006). På den baggrund er det væsentligt at understøtte en positiv udvikling hos de børn, der er i risiko for at tilegne sig færre kompetencer end deres jævnaldrende.

Vi ved, at familiens ressourcer har stor betydning for børns udvikling og livskvalitet. Både dansk og international forskning peger på, at læringsmiljøet i familien kan forudsige børns senere skoleresultater (Breinholt, 2018; Frank & Schneider, 2017; Hindman & Morrison, 2012; Rowe & Goldin-Meadow, 2009). Dermed er læringsmiljøet med til at påvirke den enkeltes senere adfærd i forhold til uddannelse og arbejde. En stor engelsk undersøgelse, der fulgte børn fra børnehaven til grundskolen, viser, at en række hverdagsaktiviteter i familien, som på ingen måde har karakter af lektielæsning eller det at terpe bogstaver og tal, har stor betydning for, hvordan børnene senere klarer sig i uddannelsessystemet. Det er aktiviteter som hyppig oplæsning og medlæsning, biblioteksbesøg, tal- og bogstavlege, sanglege, rimelege, lege med venner hjemme og ude – men det er også en fast struktur i hverdagen med fx regelmæssige sengetider, rammer i hverdagen i form af alderssvarende forpligtelser m.m. (Cprek et al., 2015).

Den internationale litteratur giver både kulturelle og økonomiske forklaringer på, hvorfor ulighed i uddannelse eksisterer. Nogle teorier lægger vægt på betydningen af kulturelle ressourcer, fx at bestemte kulturelle aktiviteter kan fremme børns kognitive udvikling. Flere sociologiske artikler har vist, at læsekulturen i børns hjem og hyppigheden af børns læsning for fornøjelsens skyld kan influere positivt på forskellige uddannelsesudfald (fx Sullivan & Brown, 2015, eller Clark & Rumbold, 2006). PISA-undersøgelser viser, at stærke læsekompetencer er mere betydningsfulde for karakterer end forældres uddannelsesbaggrund. Samtidig kan læsning have en positiv betydning for læserens overordnede trivsel, selvbillede og evne til at forstå sin omverden (Billington, 2015).

Socialt Udviklingscenter – SUS har gennemført en undersøgelse, der viser, at adgang til bøger i sig selv ikke er nok. De bøger, som børnene har adgang til, skal være relevante, interessante og passende til deres alder, hvis bøgerne skal fremme læselysten. Samtidig er det vigtigt, at der er voksne, der engagerer sig og aktivt understøtter børnenes interesse for og evne til at læse (Mamsen & Haugegaard, 2020).

Voksenunderstøttelse, lystlæsning og bøger, der afspejler børnenes alder og interesser, er helt centrale i Læs for Livets indsats 'En god begyndelse – Bedre historier til udsatte børn i Danmark', som evalueres i denne rapport.

1.1 Beskrivelse af indsatsen

Foreningen Læs for Livet har gennemført indsatsen 'En god begyndelse – Bedre historier til udsatte børn i Danmark' i Lolland, Horsens og Vordingborg Kommune med støtte fra Egmont Fonden i årene 2018-2021. Indsatsen retter sig mod to forskellige målgrupper af familier med små børn:

- Udsatte, biologiske familier med børn mellem 0-6 år, der modtager familiebehandling i hjemmet
- Plejefamilier med plejebørn i alderen 0-6 år.

Indsatsen består af et lokalt "bibliotek" med bøger, hvorfra de fagprofessionelle i kommunerne kan udvælge relevante bøger til deres (pleje)familier, alt efter (pleje)børnenes alder og interesser. Bøgerne er gaver til (pleje)familierne og skal ikke leveres tilbage. Indsatsen består derudover også af, at de fagprofessionelle giver (pleje)familierne inspiration til, hvordan de kan bruge bøgerne i hverdagen.

Indsatsen starter med, at de fagprofessionelle deltager på et 1-dagskursus med Læs for Livet. Her præsenteres de for baggrunden for indsatsen, herunder betydningen af bøger og læsning for de (pleje)familier, de arbejder med, og de får konkret inspiration til, hvordan bøger og læsning kan integreres i dagligdagen. Familiekonsulenter/familiebehandlere, der arbejder med de biologiske familier, og familieplejekonsulenter/anbringelseskonsulenter, der arbejder med plejefamilierne, har været på hvert deres kursus, da målgrupperne er forskellige. Plejeforældrene starter ligeledes indsatsen med at deltage på et kursus.

Herefter etablerer Læs for Livet et lokalt "bibliotek" med bøger, hvor de fagprofessionelle har deres faste gang. De kan herefter vælge bøger, som de tager med ud til (pleje)familierne, som indgår i indsatsen. Biblioteket er inddelt efter alder og emner for at gøre det nemmere for de fagprofessionelle at finde de rette bøger, som passer til de enkelte (pleje)børns interesser.

I de biologiske familier starter indsatsen med, at familiebehandleren/familiekonsulenten præsenterer muligheden for at deltage og få uforpligtende boggaver til børnene. Herefter er forløbet tilpasset den enkelte families behov og ønsker. Nogle familier kan modtage mange bøger ofte, mens andre familier kan modtage færre bøger lidt sjældnere – og alt derimellem. Det er altså op til den fagprofessionelle selv at drive indsatsen, både i forhold til at levere bøger og at stimulere til øget brug af dem. Til gengæld betyder det også, at indsatsen forholdsvis nemt kan tilpasses den enkelte familie. Da der ikke er nogle krav om bestemte procedurer i en bestemt rækkefølge eller på fastlagte tidspunkter, kan indsatsen eksempelvis indgå smidigt i den familiebehandling, der pågår.

I plejefamilierne starter indsatsen med kurset, som Læs for Livet afholder for plejefamilierne i kommunen. På kurset får plejefamilierne de første bøger med hjem. Plejefamiliekonsulenterne bliver vejledt og vælger bøgerne som en del af kurset. Dernæst udleveres bøger ved besøg af plejefamiliekonsulent/anbringelseskonsulent. Det er værd at bemærke, at besøgene generelt er sjældnere i plejefamilierne end i de biologiske familier, idet den som regel følger plejefamiliekonsulenternes besøg hver tredje måned eller de

halvårlige tilsynsbesøg. Det betyder, at indsatsen har en anden kadence sammenlignet med de biologiske familier.

For begge målgrupper er det værd at bemærke, at bøgerne er gaver til børnene og ikke en del af et program, hvor forældrene forventes at læse efter bestemte metoder eller i bestemte intervaller. På den måde kan indsatsen i lige så høj grad ses som en socialfaglig indsats, der giver mulighed for dannelse inden for bøgernes og læsningens verden, som en egentlig læseindsats.

Det er ambitionen, at børnenes interesse for og glæde ved bøger og læsning kan stimulere til forbedrede læsevaner, der varer ved gennem resten af deres børne- og ungdomsliv. Og det er denne udvikling, som forventes at forplante sig i deres læring og uddannelsesmuligheder.

1.2 Evalueringsdesign

Undersøgelsen søger overordnet set at besvare nedenstående spørgsmål for at vurdere indsatsen og projektet:

Undersøgelsesspørgsmål

- Har de fagprofessionelle og (pleje)forældre fået mere viden og ændret holdning og praksis i relation til læseaktiviteter i familierne? Og hvilke umiddelbare forandringer ser fagprofessionelle og (pleje)forældre hos (pleje)børnene?
- Kan den ændrede praksis kobles til indsatsen? Og hvordan oplever de fagprofessionelle og (pleje)familierne, at indsatsen bidrager til ændring af deres egen viden, holdning og adfærd?
- Hvilke kontekstuelle forhold påvirker udviklingen i deltagernes viden, holdninger og adfærd?

Der gøres opmærksom på, at undersøgelsesspørgsmålene vedrørende (pleje)forældrenes viden og holdninger ikke tillægges samme evaluermæssige vægt som deres adfærd eller de øvrige spørgsmål, der omhandler børnenes adfærd, eller de fagprofessionelles viden, holdninger og adfærd. Dette er valgt, da adfærdsændringer indikerer en større ændring blandt familierne og giver grundlaget for en mere vedvarende ændring.

1.2.1 Analysestrategi, metode og data

Dette afsnit gennemgår evalueringens analysestrategi, metode og data. For en detaljeret beskrivelse af datakilder og analysemetoder, se metodebilaget.

Rubrics

De overordnede undersøgelsesspørgsmål er blevet konkretiseret for de forskellige målgrupper ved hjælp af metoden Rubrics¹. Det er en metode, der bruges til at beskrive systematiske vurderinger af kvalitet, inden en evaluering færdiggøres. Den kan bruges

¹ Inspireret af J.E. Davidson, 2013.

til i fællesskab at operationalisere indsatsens (del)mål, så de omdannes til tydelige succeskriterier, der beskriver, hvad der forventes. Det skaber gennemsigtighed om, på hvilken baggrund indsatsen evalueres. Det kan benyttes uafhængigt af, hvilken analysestrategi og kvalitative eller kvantitative datakilder der benyttes.

Udviklingen af Rubrics

Rubrics er udviklet af VIVE i samarbejde med Læs for Livet i forbindelse med opstarten af projektet i 2018. VIVE har udarbejdet temaerne og de forskellige succeskriterier. En del af forberedelsen til evalueringen bestod af en opstartsworkshop i august 2018, hvor tovholdere fra de fem kommunale grupper samt Læs for Livet deltog. På denne workshop blev de ønskede forandringer drøftet og operationaliseret til konkrete indikatorer og succeskriterier, ligesom rammerne for dataindsamlingen blev aftalt. Kommunerne bidrog til Rubrics med en dyb målgruppeforståelse såvel som et førstehåndskendskab til arbejdsformen hos de fagprofessionelle, hvilket i begge tilfælde bidrog til at nuancere og præcisere arbejdet med at formulere succeskriterierne.

VIVE har efter opstartsworkshoppen udarbejdet et udkast til Rubrics. Udkastet er drøftet med Læs for Livet og revideret til deres endelige form, som bruges i evalueringen. De er ikke ændret undervejs i projektperioden.

Anvendelsen af Rubrics

Rubrics benyttes igennem evalueringen til at vurdere, i hvilken grad indsatsen har opnået de ønskede mål. Herunder ses et eksempel på én Rubric, som er formuleret for *de fagprofessionelles praksis* (der er i alt fem forskellige Rubrics inden for dette ene område). Den fulde oversigt over Rubrics kan ses i Bilag 2.

Tablet 1.1 Eksempel på Rubrics: Fagprofessionelles praksis i forhold til at understøtte bøger og læsning

Syn på egen viden om at understøtte bøger og læsning.	
Meget godt	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte udsatte forældre/plejeforældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag. OG størstedelen har svaret 'stor viden'.
Godt	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte udsatte forældre/plejeforældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag. OG størstedelen har svaret 'nogen viden'.
På vej	Hovedparten (+50 pct.) af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte udsatte forældre/plejeforældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag.
Ikke godt nok	Under 50 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte udsatte forældre/plejeforældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag.
Data	Spørgeskemaundersøgelse blandt familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter og retningsgivende ved kvalitative interview.

Kilde: VIVE i samarbejde med Læs for Livet med input fra deltagere på workshop i august 2018.

Der er knyttet et eller flere spørgsmål fra spørgeskemaerne til hver Rubric, der indgår i vurderingen af, hvorvidt indsatsen opnår de ønskede mål. For hvert emne i evalueringen præsenteres først vurderingen i form af Rubrics og herefter de resultater, som denne

vurdering bygger på. Vurderingen markeres via en lille kasse, som grafisk opsummerer vurderingen fra 'ikke godt nok' til 'meget godt'. Teksten angiver kriterierne for den konkrete vurdering, som er opnået (men ikke de øvrige mulige vurderinger). Det kan ses i eksemplet herunder:

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

MEGET GODT

Rubrics 5: Syn på egen viden om at understøtte bøger og læsning

Godt: Over 80 pct. af plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte plejeforældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag, OG størstedelen har svaret 'nogen viden'.

De øvrige mulige vurderinger fremgår alle af Bilag 2.

1.2.1.1 Datagrundlag

Evalueringsens datagrundlag baserer sig på både kvantitative og kvalitative datakilder fra de kommunalt ansatte fagprofessionelle, der har varetaget indsatsen, og hos (pleje)forældrene, der har modtaget indsatsen. De fremgår af boks 1.1:

Boks 1.1 Undersøgelsens datakilder

Spørgeskemabesvarelser via en før- og eftermåling hos:

- 46 biologiske familier, som har modtaget indsatsen og svaret på både førmålingen og eftermålingen 6 måneder efter.
- 37 familiekonsulenter/familiebehandlere, som har varetaget indsatsen hos de biologiske familier, har svaret på førmåling, mens 15 har svaret på eftermåling.
- 17 plejefamilier, som har modtaget indsatsen og svaret på både førmålingen og eftermålingen 6 måneder efter.
- 7 plejefamiliekonsulenter/anbringelseskonsulenter, som har varetaget indsatsen hos plejefamilierne, har svaret på førmåling, mens 6 har svaret på eftermåling.

14 kvalitative interviews

- 5 telefoninterviews med tovholderne i de i alt fem kommunale grupper i de tre kommuner.
- 4 virtuelle fokusgruppeinterviews med de fagprofessionelle, som har varetaget indsatsen hos (pleje)familierne.
- 4 telefoninterviews med (pleje)familier, som har modtaget indsatsen.
- 1 virtuelt interview med Læs for Livet.

Registreringsark, hvor stamdata om (pleje)familie og (pleje)barn er noteret af de fagprofessionelle, som har varetaget indsatsen hos (pleje)familien.

Undersøgelsen er baseret på før- og eftermålingsspørgeskemaer til henholdsvis forældre og plejeforældre, som har modtaget indsatsen, og til de fagprofessionelle, som har stået for indsatsen. Generelt indeholder eftermålingen mange af de samme spørgsmål som førmålingen, hvilket gør det muligt at følge en evt. udvikling. Derudover indeholder eftermålingen også en række afsluttende spørgsmål, eksempelvis omkring deres vurde-

ring af indsatsen. Vi tester, hvorvidt ændringerne fra før- til eftermåling er statistisk signifikante, og afrapporterer løbende signifikansniveauet for hvert enkelt resultat, hvis ændringen er signifikant (se mere i Bilag 1). I evalueringen bruger vi data fra de familier, der har svaret på både før- og efterskemaet. Vi har for hvert eneste spørgsmål undersøgt, om der er forskel på resultaterne, hvis vi inddrager data fra alle deltagerne i indsatsen. Generelt er der ikke forskel på resultaterne, og der er ikke forskel på, hvorvidt udviklingen er statistisk signifikant. I de tilfælde, hvor der er substantielle forskelle, er det kommenteret ved det konkrete resultat.

Biologiske forældre og plejeforældre

De biologiske forældre modtog et spørgeskema ved indsatsens start og igen ca. 6 måneder efter. Familiebehandler/familiekonsulent har medbragt spørgeskemaet ved første møde, hvor de har præsenteret indsatsen og fået familiens accept til at deltage. Forældrene har fået mulighed for at svare digitalt via et link eller i en papirudgave. Langt størstedelen har svaret digitalt. Efter 6 måneder har de modtaget et lignende spørgeskema, som familiebehandler/familiekonsulent har medbragt på samme måde.

Plejeforældrene har modtaget et spørgeskema via e-mail kort inden kurset med Læs for Livet (første kvartal 2019) for at afdække deres viden, holdning og adfærd i forhold til bøger og læsning *inden* en evt. påvirkning fra kurset. 6 måneder efter kurset har de modtaget eftermålingen via e-mail (sommer 2019).

For både plejeforældre og biologiske forældre vælger vi alene at bruge besvarelser fra de personer, der har svaret på både før- og eftermålingen. På den måde er vi sikre på, at vi indfanger en konkret udvikling for (pleje)familierne.

Svarprocent for biologiske familier

Der er i alt 103 biologiske familier, der har svaret på førmålingen. Til evalueringen bruger vi data fra de 46 biologiske familier, som også har svaret på eftermålingen. Det betyder, at 87 % af de biologiske forældre har svaret på førmålingen og 39 % på eftermålingen.

Det betyder, at spørgeskemaundersøgelsen ikke med sikkerhed kan betragtes som repræsentativ for hele gruppen af biologiske familier, der har deltaget i projektet. Det må alt andet lige forventes, at de familier, som har mindst overskud i hverdagen, eller som er mest kritiske – over for indsatsen, deres familiebehandling eller begge dele – vil have en tendens til ikke at svare, mens de mest positive omvendt vil have en lidt stærkere tendens til at svare. Vi har derfor testet, om der er en forskel mellem gruppen af familier, som 'holder ved', og gruppen af familier, som "falder fra" og ikke får svaret på eftermålingen. Dette ser ikke ud til at være tilfældet.

Vi har undersøgt to baggrundsforhold, som kan have betydning for indsatsen, nemlig uddannelsesbaggrund og sprog i hjemmet. Der er små forskelle, som kan ses i Tabel 1.2. Eksempelvis er der i alt 58 %, som højest har fuldført grundskolen, blandt alle, der har svaret på førmålingen, mens det er i alt 48 % af de biologiske forældre, som har svaret på både før- og eftermålingen. En anden ændring er, at blandt forældrene, der kun har besvaret førmålingen, har 18 % en erhvervsfaglig uddannelse, mens det er 28 % blandt forældrene, der har svaret på både før- og efterskemaet.

Tabel 1.2 Baggrundsforhold om alle biologiske familier, der har svaret på førmåling, og biologiske familier, der har svaret på både før- og eftermåling. Procent.

Svarmulighed		Førmåling	Før- og eftermåling
Uddannelses-niveau	Ingen fuldført uddannelse	16	13
	Grundskole (9./10. klasse)	42	35
	Gymnasialfaglig uddannelse (fx HF, STX, HHX)	8	7
	Erhvervsfaglig uddannelse (fx murer, tandtekniker)	18	28
	Kort videregående uddannelse (fx laborant, byggetekniker)	7	4
	Mellemlang videregående uddannelse (fx sygeplejerske, lærer, maskinmester)	8	11
	Lang videregående uddannelse eller højere (fx cand.mag., jurist)	2	2
Sprog talt i hjemmet	Vi taler kun dansk i hjemmet	76	74
	Vi taler dansk og et eller flere andre sprog end dansk	13	15
	Vi taler primært et eller flere andre sprog end dansk	11	11

Anm.: N (før) = 102, N (før og efter) = 46.

Kilde: Spørgeskema til forældrene.

For det andet er der heller ikke noget i de kvalitative interviews, der peger på, at der skulle være særlige forskelle mellem disse to grupper af familier. Selvom vi ikke definitivt kan udelukke, at der er forhold, der adskiller familierne, vurderer vi samlet set, at de forskelle må være så små, at besvarelsene kan bruges som indikation på en reel udvikling.

Flere biologiske familier i indsatsen end i evalueringens datagrundlag

Dataindsamlingen er udarbejdet i et samarbejde med de deltagende kommuner for at maksimere antallet af deltagere, som også kan indgå i datagrundlaget. Det har dog ikke været muligt at sikre data om og fra samtlige biologiske familier, som modtager indsatsen. Det har fra starten været aftalt mellem VIVE, Læs for Livet og de tre deltagende kommuner, at hvis dataindsamlingen stod i vejen for familiens deltagelse i indsatsen, skulle deltagelsen prioriteres, så familien fik mulighed for at modtage bøger.

Der er i alt 103 biologiske familier, der har svaret på førmålingen. Derudover er der en række familier, som eksempelvis kun har et registreringsark eller registreringsark og udfyldt eftermåling, men ingen førmåling. Lægges disse familier til, er der i alt 119 familier, som vi har data på i varierende omfang. Vi har på den baggrund forsøgt at estimere et "mørketal", som udtrykker, hvor mange flere familier der er i berøring med indsatsen, end de 119 familier, som vi har data på. Mørketallet er et kvalificeret bud, som netop ikke kan afgøres endeligt, da der ikke findes data, der kan afgøre det. Vi har under vurderingen af mørketallet bl.a. gjort brug af de kvalitative fokusgruppeinterviews med familiebehandlere/familiekonsulenter, ligesom viden fra direkte kommunikation med tovholderne i de tre kommuner også er inddraget. Mørketallet og metoden bag fremgår af boksen herunder:

Estimat af mørketallet

Vi regner med, at der er i alt **66 biologiske familier**, som har været en del af indsatsen, uden at de indgår i datagrundlaget.

Vi har via interview afdækket, at én kommune, med et mindre antal deltagende fagprofessionelle, vurderer at have mellem 12-16 uregistrerede familier. Vi vælger at bruge medianen 14.

På baggrund af viden fra fokusgruppeinterviews med et udvalg af de fagprofessionelle i disse to kommuner antager vi, at hver familiebehandler i gennemsnit har én registreret familie, som modtager bøger (nogle har ingen uregistrerede familier, mens andre har flere). Det betyder, at der til sammen er 52 uregistrerede familier i de to kommuner.

Vi estimerer dermed, at indsatsen samlet set har berørt 185 biologiske familier (119, vi har data på lagt sammen med mørketallet på 66). Vi kan på baggrund af de data, vi har om familierne, registrere i alt 208 børn (122 af disse er 0-6 år, mens 86 er 7-17 år). Familierne har typisk 1,22 børn fra 0-6 år og 0,86 børn fra 7-17 år.

Hvis vi bruger ovenstående fordeling på samtlige familier – inkl. familierne i mørketallet – betyder det, at indsatsen har berørt 226 børn fra 0-6 år og 159 børn fra 7-17 år. I alt har indsatsen dermed berørt 385 børn i 185 biologiske familier.

Svarprocent for plejefamilier

Der er 32 plejefamilier, der har svaret på førmålingen, mens 17 har svaret på eftermålingen. I alt 41 plejefamilier har været inviteret til spørgeskemaundersøgelsen som en del af indsatsen. Det betyder, at 78 % har svaret på førmålingen og 49 % på eftermålingen. Modsat de biologiske familier har plejefamilierne fået et link tilsendt, så de fagprofessionelle har ikke mulighed for at vurdere evt. forskelle mellem de to grupper. Vi kan ikke udelukke, at det er de mest ressourcestærke plejeforældre, som har svaret på både før- og eftermåling, hvilket kan have betydning for resultaterne. Vi har derfor testet, om der er forskel mellem gruppen af plejefamilier, som "holder ved", og gruppen af plejefamilier, som "falder fra" og ikke får svaret på eftermålingen. Forskellene er her mindre, end det var tilfældet med de biologiske familier. For plejeforældrene vurderer vi dermed også, at forskellene samlet set må være så små, at besvarelserne kan bruges som indikation på en reel udvikling.

Tabel 1.3 Baggrundsforhold om alle plejefamilier, der har svaret på førmåling, og plejefamilier, der har svaret på både før- og eftermåling. Procent.

	Svarmulighed	Førmåling	Før- og eftermåling
Uddannelsesniveau	Ingen fuldført uddannelse	0	0
	Grundskole (9./10. klasse)	6,3	12
	Gymnasialfaglig uddannelse (fx HF, STX, HHX)	12,5	12
	Erhvervsfaglig uddannelse (fx murer, tandtekniker)	15,6	18
	Kort videregående uddannelse (fx laborant, byggetekniker)	9,4	6
	Mellemlang videregående uddannelse (fx sygeplejerske, lærer, maskinmester)	53,1	53
	Lang videregående uddannelse eller højere (fx cand.mag., jurist)	3,1	0

Svarmulighed		Førmåling	Før- og eftermåling
Sprog talt i hjemmet	Vi taler kun dansk i hjemmet	90,6	88
	Vi taler dansk og et eller flere andre sprog end dansk	6,3	6
	Vi taler primært et eller flere andre sprog end dansk	3,1	6

Anm.: N (før) = 32, N (før og efter) = 17.

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene både før og efter projektet.

Flere plejefamilier i indsatsen end i evalueringens datagrundlag

For plejefamilierne er der ikke den samme usikkerhed omkring antallet af plejefamilier og plejebørn, fordi indsatsen på forhånd har en samlet gruppe af plejefamilier, som deltager på kurset med Læs for Livet ved opstarten af indsatsen. Der er dog heller ikke her fuldstændige data, hvilket gør det værd at kommentere på datagrundlaget her også.

Til evalueringen bruger vi data fra de 17 plejeforældre, som har svaret på både førmålingen inden kurset og eftermålingen 6 måneder senere. Vi har i alt 41 plejefamilier, som vi har data på i varierende omfang.

Vi mangler data i form af registreringsark på en stor del af plejefamilierne. De opgørelser, som vi har, viser, at plejefamilierne i gennemsnit har 1,1 plejebørn fra 0-6 år og 0,9 plejebørn fra 7-17 år.² Det betyder, at indsatsen har berørt i alt 82 plejebørn (43 plejebørn fra 0-6 år og 39 plejebørn fra 7-17 år).

Fagprofessionelle

De fagprofessionelle har også modtaget spørgeskemaet via e-mail kort tid inden deres kursus med Læs for Livet (i efteråret 2018), men har først fået eftermålingen 2 år senere, hvor indsatsen har nærmet sig sin afslutning.

På grund af det begrænsede antal respondenter analyseres data som deskriptive sammenligninger af gruppegennemsnit. Da analysen vil bygge på gruppegennemsnit, vil besvarelser fra fagprofessionelle, der kun har svaret på enten før- eller eftermålingen, indgå, da de repræsenterer et øjebliksbillede af de fagprofessionelle. Det vil sige, at der er en mindre udskiftning i gruppen af respondenter fra før- til eftermåling.

Svarprocent for familiekonsulenter/familiebehandlere

For familiekonsulenter/familiebehandlere, som arbejder med de biologiske familier, har 37 svaret på førmålingen, mens 15 har svaret på eftermålingen, ud af de i alt 58, som er inviterede til spørgeskemaundersøgelsen (de er udpeget af kommunen til at deltage i indsatsen, herunder kurset). Det betyder, at 64 % har svaret på førmålingen og 26 % på eftermålingen.

Udfordringen med denne gruppes besvarelser er den store forskel mellem før- og eftermåling, hvor den falder fra en høj andel til en mindre andel. Vi har ingen grund til at tro,

² Vi kan i registreringerne ikke skelne mellem plejebørn og øvrige, evt. egne børn. Særligt for de mindste børn fra 0-6 år kan det antages, at de er plejebørn, idet plejebørn i alderen 0-6 er en forudsætning for at deltage i indsatsen (vi har registreret 3 familier, hvor der er to børn fra 0-6 år, og i disse familier er det muligt, at ét af disse børn er plejeforældrenes egne børn). Det er således angående de større børn fra 7-17 år, at der kan være børn iblandt, som *ikke* er plejebørn.

at der er særlige forhold, som adskiller de fagprofessionelle, som har svaret på eftermålingen, fra de, der har svaret på førmålingen. Undersøgelsen er gennemført i foråret 2021, hvor store dele af samfundet fortsat var delvist lukket ned, hvilket vi går ud fra har påvirket svarprocenten negativt generelt. Vi forventer samtidig, at der vil være en lille tendens til, at de mest positive fagprofessionelle har svaret på eftermålingen. Det har særligt betydning for tolkningen på udviklingen i løbet af projektets periode.

For at være sikre på, at det ikke påvirker resultaterne for de fagprofessionelle familiekonsulenter/familiebehandlere, har vi for hvert eneste spørgsmål undersøgt, om der er forskel mellem de resultater, vi får på denne måde, og de resultater, vi får, hvis vi kun bruger besvarelser fra respondenter, som har svaret på både før- og eftermålingen. Generelt er der *ikke* forskel mellem resultaterne, ligesom der heller ikke er forskel på, hvorvidt udviklingen er statistisk signifikant. I de tilfælde, hvor der er substantielle forskelle, er det kommenteret ved det konkrete resultat.

Svarprocent for plejefamiliekonsulenter/anbringelseskonsulenter

For de plejefamiliekonsulenter/anbringelseskonsulenter, som arbejder med plejefamilierne, har 7 ud af 9 svaret på førmålingen, mens 6 ud af 8 har svaret på eftermålingen (der er forskelligt antal respondenter fra start til slut). Det giver en høj svarprocent på både førmåling på 78 % og eftermåling på 75 %.

Udfordringen med denne gruppes besvarelser er den lille størrelse på gruppen. Det er så få, at der vil være tilfælde, hvor udsving i enkeltbesvarelser delvist ændrer de samlede svarfordelinger. Det betyder, at der ikke kan tillægges stor vægt til forskelle, medmindre de er markante. Og det gør sig særligt gældende, når det drejer sig om udviklingen fra starten af projektet til slutningen af projektet. Af hensyn til respondenterne kan vi ikke vise resultaterne detaljeret, men alene gengive tendensen i besvarelserne. Det betyder også, at vi ikke tester for, om ændringerne er statistisk signifikante.

1.3 Læsevejledning

I kapitel 2 undersøger vi implementeringen af indsatsen i kommunerne, herunder opstartskurser og etableringen af biblioteket, ligesom vi undersøger, hvilke forhold der ser ud til at understøtte implementeringen.

I kapitel 3 præsenterer vi resultaterne for de biologiske familier og de fagprofessionelle familiebehandlere/familiekonsulenter, som har udført indsatsen. Vi undersøger, om der er sket nogle ændringer af viden og holdninger og især adfærd vedrørende bøger og læsning, hvad det i givet fald består af, og hvad der ser ud til at medvirke hertil.

I kapitel 4 præsenterer vi resultaterne for plejefamilierne og de fagprofessionelle anbringelseskonsulenter/plejefamiliekonsulenter, som har udført indsatsen. Vi undersøger her på samme måde, om der er sket nogle ændringer af viden og holdninger og særligt adfærd vedrørende bøger og læsning, hvad det i givet fald består af, og hvad der ser ud til at medvirke hertil.

2 Implementering og deltagelse i projektet

Dette kapitel undersøger implementeringen af indsatsen for både biologiske familier og plejefamilier. Der er fokus på de fagprofessionelles oplevelse af det indledende kursus, etableringen af indsatsen samt ledelsesopbakning og støtte. Da der er enkelte forskelle på indsatsen til de biologiske familier og plejefamilierne, vil resultaterne både blive af-rapporteret samlet for de to grupper og hver for sig afhængigt af, om spørgsmålet ved-rører en del af indsatsen, der er ens eller tilpasset den specifikke målgruppe.

Det skal bemærkes, at der indgår relativt få plejefamiliekonsulenter i datagrundlaget, og resultaterne skal derfor læses med dette in mente.

2.1 Kurser for fagprofessionelle og plejeforældre

En væsentlig del af indsatsen består af et kursus for de fagprofessionelle og for pleje-forældrene. Kurset varer én dag og består af et besøg af Læs for Livet hos den delta-gende kommune. Tanken med kurset er, at de deltagende fagprofessionelle og plejefor-ældre får den bedst mulige start på indsatsen. Ved at tydeliggøre nødvendigheden af at fokusere på lystlæsning og den store rolle, som bøger kan spille i udsatte børns liv, er det tanken, at deltagerne skal mindes om de positive effekter af bøger og læsning. Der-udover indeholder kurset også elementer af konkrete tiltag og handlemuligheder, altså inspiration til, *hvordan* bøger og læsning kan inkluderes i børnenes hverdag.

2.1.1 De fagprofessionelles vurdering af kurset

Kurset er opstarten på indsatsen for de fagprofessionelle. Der er i kurset fokus på viden, bøger og lystlæsnings betydning for børns udvikling og konkret inspiration til brug af bøger og læsning, samt hvordan projektet kan formidles til (pleje)familierne, så bøgerne bliver brugt mest muligt.

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

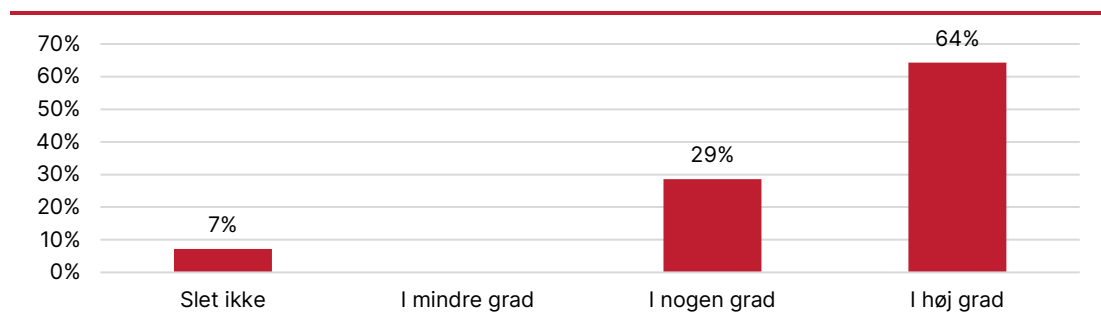
MEGET GODT

Rubric 1: Oplevelse af udbytte af kurser for fagprofessionelle

Meget godt: Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at den viden og konkrete inspiration, de er blevet præsenteret for på kurset om Bedre historier, er brugbar i deres arbejde, OG størstedelen har svaret 'i høj grad'.

Ambitionen om, at de fagprofessionelle skulle have et udbytte af kurserne er i høj grad lykkedes, idet langt størstedelen vurderer, at de har fået det. Figur 2.1 viser, at 64 % af de fagprofessionelle, der arbejder med biologiske familier, vurderer, at de i høj grad har fået brugbar viden og konkret inspiration ud af kurset, og de øvrige er næsten alle positive, idet 29 % har svaret 'i nogen grad'. Kun 7 % har svaret 'slet ikke'.

Figur 2.1 Familiekonsulenters vurdering af, hvorvidt den viden og konkrete inspiration, de blev præsenteret for på kurset om 'Bedre historier', er brugbar i deres arbejde med familier med 0-6-årige børn. Procent.



Anm.: N (efter) = 14.

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere efter projektet.

De fagprofessionelle, som arbejder med plejefamilier, har samme syn på kurset, dog med den forskel, at de er ligeligt delt mellem, hvorvidt inspirationen 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er brugbar for deres arbejde med plejefamilierne.

Vi har i interviewene med begge grupper af fagprofessionelle ligeledes afdækket opbakning til kurserne. De beskriver kurset som spændende, lærerigt og inspirerende. Det handler bl.a. om undervisernes passion, og om den inspirerende introduktion til emnet, som tager afsæt i stifterens personlige historie. En af deltagerne på kurset beskriver det således:

Hele den der passion omkring det at læse og nærværet og alle sideeffekterne, det får de jo leveret på smukkeste vis ... de får smittet os med det, så vi tager derfra og tænker, det er mega vigtigt, og de får mange dimensioner med i det, altså noget, der er fag-fagligt og sådan fagteknisk omkring bøger og forskellige typer af bøger, men de får også hele den pædagogiske del med og i virkeligheden også menneskeligt, hvad får man i det, fx nærvær.

Kurset involverer også viden og konkret inspiration til brug af bøger og læsning, og hvordan projektet kan formidles til (pleje)familierne, så bøgerne bliver brugt mest muligt. Denne del fremhæves også positivt af deltagerne, også selvom det ikke nødvendigvis er afgørende ny viden. Det er stadig relevant, da kurset indeholder det, der beskrives som "en øjenåbner" eller "en påmindelse" om, hvad bøger kan bidrage med til familierne. En af deltagerne beskriver oplevelsen af at være klar til indsatsen, som følge af viden opnået på kurset, på denne måde:

... men ellers var det klar til, at man bare kunne gå i gang [efter kurset], fordi man egentlig havde redskaberne til det [redskaber opnået på kurset].

De fagprofessionelle, der arbejder med biologiske familier, fremhæver endvidere, at kurset også giver dem inspiration til, hvordan de efterfølgende selv kan præsentere projektet for deres familier. De fremhæver, at viden om betydningen af bøger og læsning, hvorfor nogle familier ikke har samme muligheder som andre, og hvordan det ikke behøver at være svært at inkludere i hverdagen, er brugbar i den sammenhæng.

De fagprofessionelle har samlet set et meget positivt indtryk af kurset. Dog har vi i interviewene spurgt direkte ind til, om de kunne have undværet det, såfremt det var nødvendigt. Det har vi gjort for at afkode, hvorvidt kurset er direkte nødvendigt for indsatsen. På tværs af interviewene vurderer de, at kurset i sig selv har været medvirkende til, at indsatsen er blevet brugt i den grad, den er. I en kommune har de eksempelvis afholdt deres eget opfølgingsmøde for en medarbejder, der ikke kunne deltage i det egentlige kursus.

Det er samtidig værd at bemærke, at dynamikken er anderledes for dem, der arbejder med plejefamilier. Dels fordi plejeforældrene selv har deltaget på et næsten identisk kursus, modsat de biologiske forældre, dels fordi plejeforældrene ofte har en erfaring med bøger og læsning eller en direkte børnefaglighed, der gør, at de i forvejen kan og gør mere for at inkludere bøger og læsning i plejebørnenes hverdag. På den måde er barren for, hvad kurset skal kunne opnå, på sin vis højere for de fagprofessionelle, der arbejder med plejefamilier. Men de har som beskrevet ovenfor også fået et oplevet udbytte af kurserne. To fagprofessionelle plejefamiliekonsulenter/anbringelseskonsulenter blev forhindret i at deltage i det første kursus, men fik lov til at deltage på et kursus med plejeforældrene. Det har ført til den klare anbefaling om, at der afholdes separate kurser. Det er for at sikre, at der er et fortroligt rum, hvor det er muligt at drøfte, hvordan man som familieplejekonsulent kan motivere plejeforældrene til at bruge bøgerne.

De fagprofessionelles løbende dialog med Læs for Livet

Efter kurset er det muligt for de fagprofessionelle at tage kontakt til Læs for Livet, eksempelvis for at drøfte indholdet af kurset eller for at stille spørgsmål til brug af indsatsen i deres (pleje)familier.

De fagprofessionelle har generelt ikke kontaktet Læs for Livet efterfølgende. Der er 29 % af de fagprofessionelle, der arbejder med biologiske familier, der har kontaktet Læs for Livet efter kurset, og de vurderer, at "dialogen i høj grad var brugbar". Det tyder på, at Læs for Livet via kurset har opfyldt deres rolle, dels ved at minimere de fagprofessionelles behov for at være i kontakt efterfølgende, dels ved at opfylde behovet hos de få, der har haft efterfølgende behov for dialog.

For de fagprofessionelle, der arbejder med plejefamilier, har halvdelen efter kurset kontaktet Læs for Livet. Det skyldes formentlig, at disse medarbejdergrupper er så små, at kontaktpersonen, som står for kontakten til Læs for Livet om fx oprettelse af biblioteket og andet praktisk, udgør en forholdsmæssig stor del af gruppen, så derfor er andelen, der har været i kontakt med Læs for Livet betydeligt større.

2.1.2 Plejeforældrenes vurdering af kurset kurserne

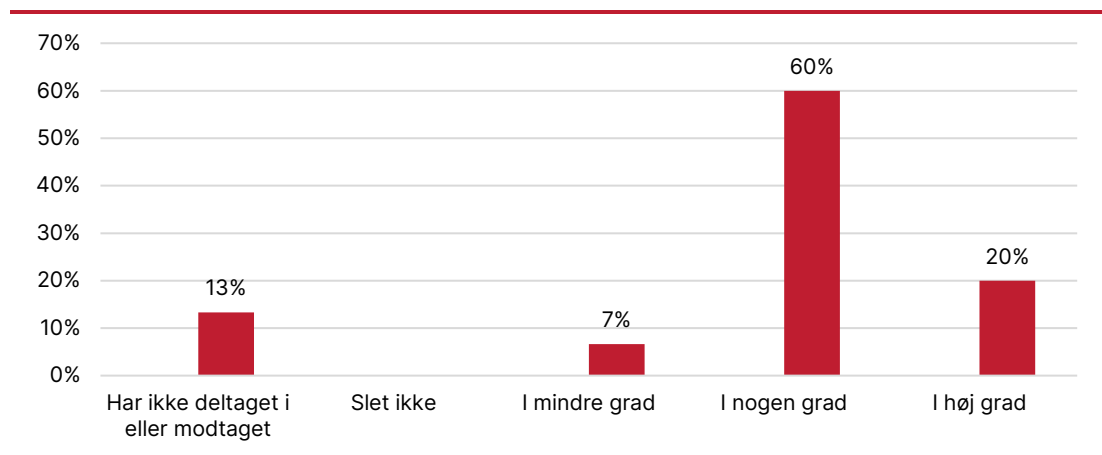
Plejeforældrene har også fået et kursus, hvor Læs for Livet har fortalt om behovet for at fokusere på lystlæsning og bøger for plejebørn og givet inspiration til nye måder at bruge bøger og læsning i hverdagen.

Rubric 2: Syn på egen viden om at understøtte bøger og læsning

Godt: Over 80 pct. af plejeforældre har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at den viden og konkrete inspiration, de er blevet præsenteret for på kurset om Bedre historier, er brugbar i deres arbejde, OG størstedelen har svaret 'i nogen grad'.

Vi vurderer samlet set, at plejeforældrenes udbytte af kurserne er 'godt'. Plejeforældrene er ikke stillet et spørgsmål med den samme ordlyd som de fagprofessionelle, så det er ikke muligt at vurdere denne Rubric på nøjagtigt samme måde. Vi gør i stedet brug af et beslægtet spørgsmål i spørgeskemaet, hvor plejeforældrene er blevet bedt om at vurdere udbyttet af flere forskellige dele af projektet, herunder også kurset. Plejeforældrenes svar på spørgsmålet til udbyttet af kurset fremgår af Figur 2.2.

Figur 2.2 Plejeforældrenes vurdering af, i hvilken grad kurset med Læs for Livet har bidraget til at ændre deres vaner om bøger og læsning med deres 0-6-årige plejebørn. Procent.



Anm.: N (efter) = 15.

Spørgsmålet er stillet som ét spørgsmål i et batteri om flere dele af indsatsen, herunder kurset, med følgende ordlyd: "I hvilken grad synes du, at følgende aktiviteter har bidraget til at ændre dine vaner om bøger og læsning med dine 0-6-årige plejebørn?"

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene efter projektet.

Figur 2.2 viser, at i alt 80 % af plejeforældrene oplever, at kurset i nogen eller høj grad har bidraget til at ændre deres vaner om bøger og læsning med deres plejebørn. 6 ud af 10 mener, at kurset 'i nogen grad' har bidraget hertil, men hver femte vurderer det 'i høj grad'. Mens enkelte ikke har deltaget i kurset, er der ingen, som slet ikke synes, at kurset har bidraget til at ændre vaner om bøger og læsning. En plejeforælder har følgende beskrivelse af sin oplevelse af indsatsen før, under og efter kurset:

Vi gik derfra med en rigtig god fornemmelse og snakkede om, at vi tænkte, at det her bliver rigtig godt, altså også for at få noget normalitet ind i hverdagen, fordi mange gange er man presset ud i møder og udredninger og det ene og det andet med vores børn, så få noget normalitet ind, og hvor det gav også lidt på den konto sammen med børnene.

Spørgsmålet her kan betragtes som mere ambitiøst end det tilsvarende spørgsmål, som de fagprofessionelles kursusudbytte blev vurderet ud fra, da de blev spurgt til kursets

oplevede brugbarhed (se Figur 2.1), mens plejeforældrene her spørges til deres *faktiske vaner*. Vi antager, at det er sværere at ændre vaner end at inspirere til potentielle vaneændringer. Samlet set indikerer det, at plejeforældrenes udbytte af kurset som minimum lever op til succeskriteriet 'godt'. For at det skulle være 'meget godt', skulle størstedelen af plejeforældrene vurdere, at kurset 'i høj grad' havde bidraget til at ændre deres vaner.

Generelt er det de fagprofessionelles opfattelse, at plejefamilierne har været glade for at deltage på kurset og fundet det lærerigt og spændende. Det er særligt Læs for Livets engagement, som beskrives positivt, i højere grad end det er konkret viden og inspiration. I én kommune beskriver en af de fagprofessionelle, hvordan plejeforældrene indledningsvist var skeptiske, men efterfølgende positive:

Nogle af dem havde det også sådan, "er det nu endnu en arbejdsopgave, kommunen kommer med til os", og da de så fandt ud af, at det ikke var en kæmpe arbejdsbyrde, det var faktisk bare en god måde at godnatlæse og hyggelæse med børnene, og at man faktisk kunne få bøgerne gratis i en lind strøm, så synes de faktisk alle sammen ... jeg har ikke hørt nogle, der sagde, at det var dårligt, alle roser det faktisk.

En plejeforælder, som i forvejen brugte bøger i hverdagen med plejebørnene, og som vurderer i forvejen at have et højt vidensniveau, beskriver, hvordan kurset alligevel var en positiv oplevelse:

Jeg synes, det var meget godt at høre baggrunden for det, fordi der var mange, der ikke har den tilgang til læsning, som vi har, så det synes jeg ikke [at kurset er spildt], og så får man lige snakket lidt med sine kolleger samtidig, så det var egentlig okay.

Plejeforældrenes løbende dialog med Læs for Livet

Plejeforældrene ser ud til lidt oftere at være i kontakt med Læs for Livet efter kurset, end de fagprofessionelle. Det skyldes givetvist, at Læs for Livet ringer til samtlige deltagende plejeforældre et stykke tid efter kurset, hvorimod de fagprofessionelle selv skal kontakte dem ved behov. Således angiver 4 ud af 5 plejeforældre, at de har været i kontakt med Læs for Livet efter kurset. De fleste plejeforældre angiver, at den direkte dialog 'i nogen grad' har bidraget til at ændre deres vaner om bøger og læsning med deres plejebørn, mens op imod hver tredje angiver, at dialogen kun 'i mindre grad' har haft den betydning. Der er ingen, der 'slet ikke' eller 'i høj grad' har den oplevelse. Det er værd at bemærke, at plejeforældrenes direkte kontakt til Læs for Livet efter deres kursus ikke er en central del af indsatsen. Den beskrives som en "ekstra service", der skal bidrage til at fastholde læringen fra kurset og sikre, at indsatsen derudover er godt i gang. Tanken i projektet er netop, at den væsentlige dialog – og udviklingen i plejefamilien – skal gå via den fagprofessionelle, som har den faste kontakt til plejefamilien.

2.2 Etablering af bibliotek og udskiftning af bøger

Det lokale bibliotek er helt centralt for indsatsen. Det er fra dette bibliotek, at de fagprofessionelle løbende udvælger bøger til deres (pleje)børn, som de tager med ud på besøg.

Et godt og fyldt bibliotek er således en forudsætning for indsatsen, derfor har etableringen af disse også været et succeskriterie fra starten af projektet.

IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubric 3: Etablering af biblioteker

Meget godt: Der er etableret lokalt bibliotek, som familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har adgang til.

Vores dialog med kommunerne omkring opstart af indsatsen, såvel som efterfølgende interviews med tovholder og øvrige fagprofessionelle, viser, at bibliotekerne i udpræget grad er blevet etableret som tiltænkt. En af de fagprofessionelle beskriver eksempelvis, hvordan Læs for Livet vedhæftede en nem guide til opsætning af biblioteket:

Der var små etiketter med alderstrin til at klistre på biblioteket og angivet i tilhørende mappe, hvilke bøger der hørte til hvilke alderstrin og emner.

Ud over etableringen af biblioteket er et andet fokuspunkt kvaliteten af bøgerne, der skal være med til at vække børnenes og familiernes interesse.

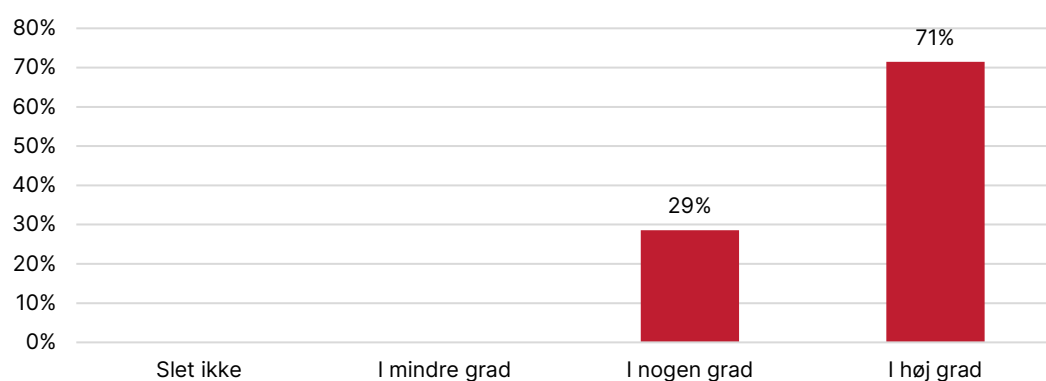
IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubric 4: Skræddersyede biblioteker til målgruppen

Meget godt: Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at materialer på biblioteket vækker børn og familiers interesse, OG størstedelen har svaret 'i høj grad'.

Spørgeskemaerne indeholder ikke et spørgsmål med den ordlyd, som Rubric 4 er baseret på. Figur 2.3 viser besvarelserne på det spørgsmål, som kommer tættest på ordlyden. Her er de fagprofessionelle blevet spurgt til, i hvilken grad der er et match mellem bøger og børnenes interesser.

Figur 2.3 De fagprofessionelles vurdering af, hvorvidt det bibliotek, som Læs for Livet har etableret, indeholder bøger og materialer, der matcher de 0-6-årige børns interesser. Procent.



Anm.: N (efter) = 14.

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere efter projektet.

Som figuren viser, vurderer samtlige af de fagprofessionelle, at biblioteket indeholder bøger og materialer, der matcher børnenes interesser. Det er endda størstedelen, 71 %, der mener, at det 'i høj grad' er tilfældet. For de fagprofessionelle, der arbejder med plejefamilier, er billedet næsten lige så positivt. Her er besvarelsene mere ligeligt delt mellem 'i høj grad' og 'i nogen grad'. Alt i alt peger det på, at der generelt er et positivt syn på bibliotekets indhold, der matcher de deltagende børns konkrete interesser.

I interviewene kommenterer de fagprofessionelle samstemmende på, hvor væsentligt det er, at bøgerne er udvalgt, så de passer godt til barnets interesser og behov. Det er centralt for, at indsatsen fungerer så godt som overhovedet muligt i den enkelte familie.

De interviewede fagprofessionelle beskriver under et, at det altid er muligt for Læs for Livet at fremskaffe en bog om et givet emne, uanset om det er brede eller smalle emner, og at det er en væsentlig del af indsatsens succes. Selv hvis der er meget specifikke emner, hvor der ikke kan findes bøger, så kan der altid findes bøger inden for nært beslægtede områder, som udfylder behovet lige så godt. Et eksempel herpå er en dreng, hvis far er fængslet. Selvom det ikke er muligt at skaffe en bog om dette specifikke emne, lykkes det alligevel at finde og sende en bog om sorg og afsavn, der er tæt nok på emnemæssigt til at opfylde behovet.

Bibliotekerne har et grundudvalg af bøger, som de fagprofessionelle beskriver som fornuftigt. Det fremhæves positivt, at der er en overskuelig inddeling af bøgerne efter kategorier og alder. Det gør det nemt for de fagprofessionelle at finde egnede bøger hurtigt. Ligeledes fremhæves det positivt, at leveringen af nye bøger er overskuelig:

Når der bliver leveret bøger, er det nemt og til at gå til, fordi bøgerne er sorterede.

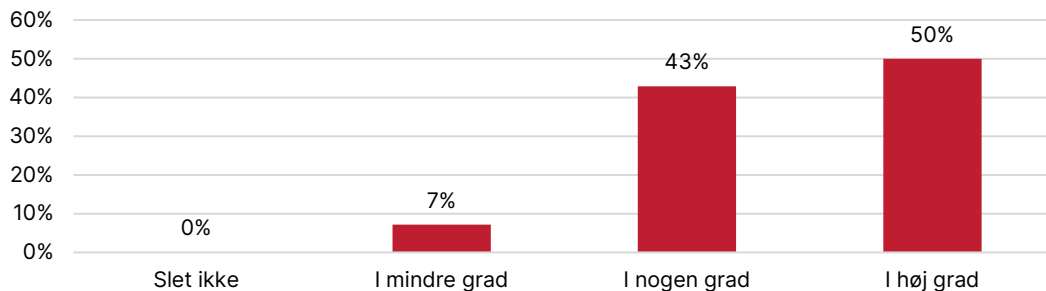
De fagprofessionelle beskriver samtidig hastigheden af processen positivt, at det er muligt at levere ønskede bøger så hurtigt. I dialogen med de fagprofessionelle er det tydeligt, at det også er med til at vedligeholde deres engagement for indsatsen, fordi det bliver et håndgribeligt og hurtigt redskab, de kan gribe til uden at skulle vente i månedsvis på at kunne sætte i gang.

2.3 Hvilke forhold fremmer og hæmmer implementeringen af indsatsen?

Dette afsnit gennemgår øvrige forhold, som ser ud til at påvirke indsatsens implementering enten positivt eller negativt.

Vi har spurgt de fagprofessionelle, hvordan de oplever (pleje)familiernes motivation for at bruge bøgerne og den inspiration, som de fagprofessionelle har fået på kurserne. Figur 2.4 viser oplevelsen fra de fagprofessionelle, som arbejder med biologiske familier.

Figur 2.4 De fagprofessionelles oplevelse af, i hvilken grad de deltagende familier med 0-6-årige børn har været motiverede for at bruge boggaver og den inspiration til at bruge bøger, som den fagprofessionelle er kommet med. Procent.



Anm.: N (efter) = 14.

Spørgsmålet blev efterfulgt af kommentaren: "Der kan være forskel på familiernes motivation. Vi beder dig besvare spørgsmålet ud fra det typiske billede, du oplever".

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere efter projektet.

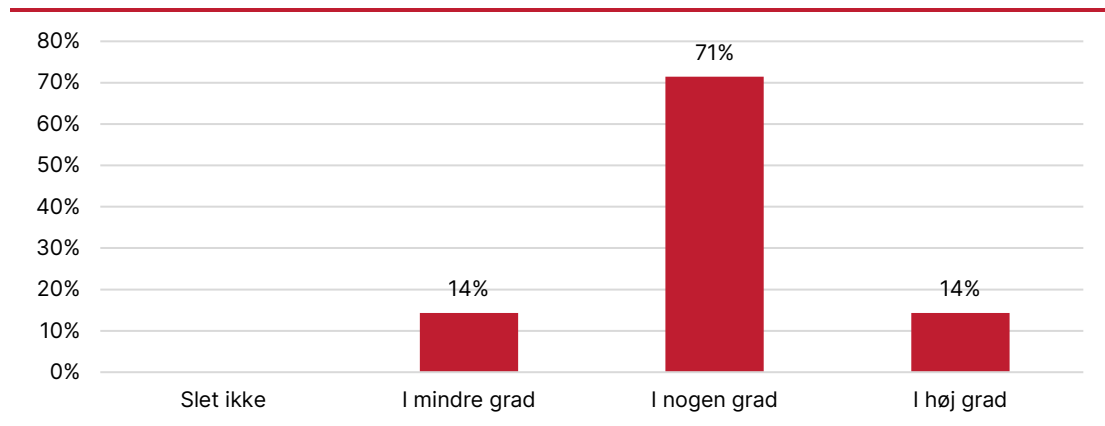
Figur 2.4 viser, at 93 % er enige i, at familierne 'i nogen grad' eller 'i høj grad' har været motiverede til at gøre brug af indsatsen. Besvarelserne fra de fagprofessionelle viser et lignende billede. Fordelingen er dog lidt anderledes. Her angiver 67 %, at plejefamilierne har været motiverede 'i nogen grad', mens 33 % angiver, at de har været motiveret 'i høj grad'. Samlet set er det de fagprofessionelles indtryk, at både biologiske familier og plejefamilier er motiverede for at indgå i indsatsen.

I interviewene med de fagprofessionelle kommer det tydeligt frem, at de oplever et godt match mellem indsatsen og de familier, de arbejder med. Det, at kunne medbringe bøger som gaver til bogfremmede (pleje)familier, passer godt ind i deres faglighed og metoder. Det samme indtryk bekræftes af de (pleje)forældre, vi har interviewet. De giver samlet set udtryk for stor tilfredshed med indsatsen, som de finder særdeles meningsfuld.

Tid til indsatsen i dagligdagen

Ved implementering af indsatser og projekter er det nødvendigt, at der er tilstrækkelige ressourcer i form af tid til arbejdet. Vi har derfor ved afslutningen af projektforsløbet spurgt de involverede fagprofessionelle, hvordan de har oplevet deres tilgængelige tid til indsatsen. Vurderingen fra de fagprofessionelle, som arbejder med biologiske familier, fremgår af Figur 2.5.

Figur 2.5 De fagprofessionelles vurdering af, i hvilken grad der har været tilstrækkelig tid i dagligdagen til at arbejde med 'Bedre historier for udsatte børn'. Procent.



Anm.: N (efter) = 14.

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere efter projektet.

Figur 2.5 viser, at langt størstedelen, 85 %, vurderer, at der har været tilstrækkelig tid til indsatsen. De fleste vurderer, at der 'i nogen grad' har været tilstrækkelig tid, mens 14 % vurderer, at der 'i høj grad' har været tilstrækkeligt tid. Ligeledes er der 14 %, der vurderer, at der kun 'i mindre grad' har været tid.

Blandt de fagprofessionelle, som arbejder med plejefamilierne, angiver halvdelen, at der 'i høj grad' har været tid til indsatsen, hvilket er en højere andel end de 14 % af de fagprofessionelle, der arbejder med biologiske familier. Til gengæld vurderer hver tredje, at de 'i mindre grad' har haft tid til indsatsen, hvilket er en noget større andel end blandt de fagprofessionelle, der arbejder med biologiske forældre.

I interviewene med de fagprofessionelle sætter de ord på deres oplevelser af den nødvendige tid. De bekræfter det generelle billede af, at der har været tilstrækkeligt med tid til indsatsen. De beskriver dog også, at det kan være svært at huske at få brugt indsatsen i dagligdagen, selvom det ikke behøver tage lang tid at gøre. Nogle beskriver, at der har været perioder, hvor indsatsen står lidt i konkurrence med andre projekter og tiltag, og at det hjælper at have kollegaer, der minder dem om, at de skal gøre brug af muligheden for bøgerne.

De (pleje)forældre, vi har interviewet, giver udtryk for, at der har været tilstrækkelig tid til indsatsen *på selve besøgene*. Det drejer sig om tid til at tale om og vælge de rigtige bøger og til at arbejde med brugen af dem i hverdagen.

Evalueringens rolle i indsatsens implementering

Et mindretal af de interviewede fagprofessionelle giver i de kvalitative interviews udtryk for, at selve evalueringen står i vejen for succesfuld implementering og volumen i indsatsen. Det drejer sig om den dokumentation og registrering, som er nødvendig for evaluering af indsatsen. Det består af registreringsark, spørgeskema ved opstart og igen 6 måneder senere, som alle er integrerede i indsatsen. Deres omfang er væsentligt større end det minimale dokumentationsbehov, der er for at drive selve indsatsen. Disse fagprofessionelle beskriver det som en yderligere byrde, der tager tid og formindsker lysten til at prioritere indsatsen, særligt ved opstarten efter kurset.

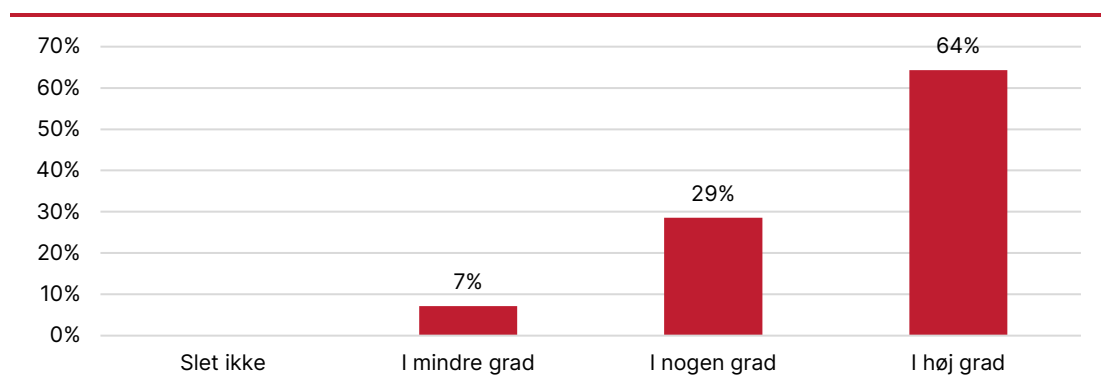
Der er dog ikke enighed om dette forhold blandt de fagprofessionelle. En stor del af de øvrige interviewede fagprofessionelle ser det ikke på samme måde, men giver tværtimod udtryk for, at registreringsark og spørgeskemaer er godt integrerede i deres arbejde med indsatsen, hvorfor tidsforbruget og forstyrrelsen derfra er minimal. Enkelte giver endda udtryk for, at de bruger det som støtteredskaber til at gennemføre indsatsen, og at spørgeskemaet ligefrem indgår i den faglige feedback med forældrene i familien, så deres syn på bøgerne og bogpakkerne afdækkes.

Når vi ser på tværs af de gennemførte interviews, er der et direkte sammenfald mellem, hvor godt indsatsen er implementeret – altså hvor mange familier der har fået bøger, og som indgår i evalueringens datagrundlag – og synet på, hvorvidt dokumentation og registrering har været forstyrrende. Jo bedre indsatsen er implementeret, jo mindre har evalueringen virket forstyrrende. Dette kalder på en opmærksomhed på, at drift og understøttelse af indsatsen skal opleves smidigt for de udøvende fagprofessionelle – uanset hvilket niveau af dokumentation og registrering der vælges i projektet fremadrettet.

Ledelsens rolle

Ledelse og ledelsens opbakning er centralt for at igangsætte nye indsatser, som skal prioriteres i en ofte presset drift, muligvis endda i konkurrence med andre projekter og indsatser. Derfor har vi spurgt de fagprofessionelle om, hvordan de oplever, at deres leder støtter dem i deres arbejde med indsatsen. Vurderingen fra de fagprofessionelle, der arbejder med biologiske familier, fremgår af Figur 2.6.

Figur 2.6 De fagprofessionelles vurdering af, i hvilken grad deres leder har understøttet deres arbejde med 'Bedre historier for udsatte børn'. Procent.

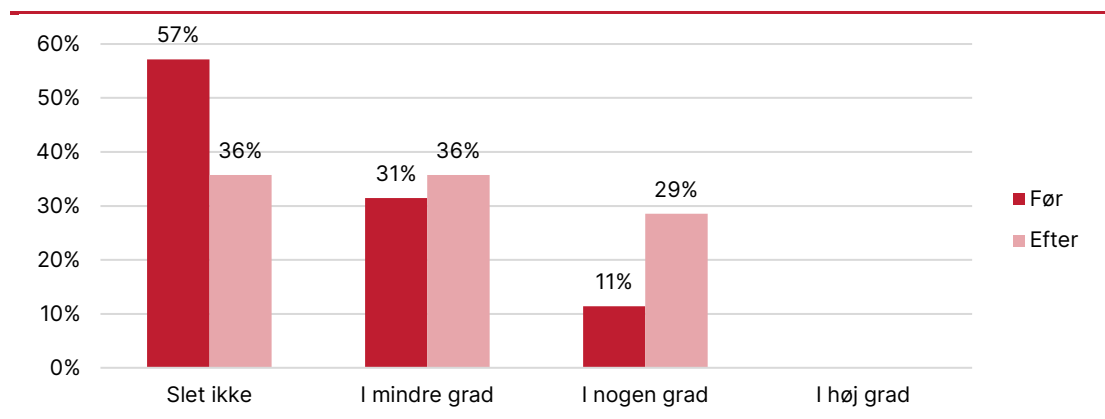


Anm.: N (efter) = 14.

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere efter projektet.

Figur 2.6 viser, at mere end 9 ud af 10 af de fagprofessionelle vurderer, at deres leder understøtter deres arbejde med indsatsen. Der er 64 %, der angiver, at deres leder 'i høj grad' understøtter deres arbejde med indsatsen, og der er ingen, der vurderer, at det 'slet ikke' er sket. Understøttelsen fra lederen består dog ikke af direkte sparring om, *hvordan* de kan gøre det, som besvarelserne i Figur 2.7 viser.

Figur 2.7 De fagprofessionelles vurdering af, i hvilken grad de sparrer med deres leder om, hvordan de kan understøtte de deltagende familier med 0-6-årige børn i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag. Procent.



Anm.: N (før) = 35, N (efter) = 14.

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere både før og efter projektet.

Over halvdelen (57 %) af de fagprofessionelle vurderede inden indsatsens start, at de slet ikke fik sparring om, hvordan de skulle understøtte familierne. Efter indsatsen er der sket en lille ændring, så der nu er 3 ud af 10, der 'i nogen grad' får direkte sparring. Ændringen er dog ikke signifikant. Det samlede billede er stadig begrænset direkte ledelsessparring.

Den begrænsede direkte sparring kan på den ene side tolkes som et problem, hvis sparring er nødvendig for sund implementering og drift af indsatsen. Det kan imidlertid også tolkes som et vilkår i den kommunale arbejdspraksis og daglige drift, at lederen har så mange opgaver, eller så stort et ledelsesspænd, at det ikke er muligt i særlig høj grad at sparre direkte om konkrete indsatser og metoder. Set i det lys, er det en fordel for denne indsats, at den kan fungere *på trods af* den begrænsede direkte ledelsessparring. Det ser ikke ud til, at direkte ledelsessparring er nødvendig for, at indsatsen kan fungere, givetvis fordi kurset er tilstrækkeligt til at aktivere målgruppen af fagprofessionelle. Det underbygger billedet af en indsats, der ligger fint i forlængelse af de fagprofessionelle faglighed og passer til målgruppen. Den skal ganske vist prioriteres fra ledelsesmæssig side, men ikke på en måde, der kræver voldsomme investeringer i hverken opkvalificering eller direkte ledelsestilsyn eller -sparring.

De fagprofessionelle, der fremhæver ledelsens deltagelse på kurset, nævner det alle som positivt understøttende for implementeringen af projektet. Enkelte nævner det direkte som en nødvendighed, fordi det tydeliggør for lederen selv, hvorfor og hvor meget tid der skal afsættes til at prioritere indsatsen. Denne pointe om ledelsens deltagelse på kurset udtrykkes af de fagprofessionelle i begge spor og ser ud til at være en generel indstilling, uanset om de arbejder med biologiske familier eller plejefamilier.

Når vi spørger de fagprofessionelle, som arbejder med plejefamilier, er billedet af ledelsesunderstøttelsen imidlertid lidt et andet. Her svarer halvdelen, at de 'i nogen grad' har fået støtte fra deres leder til at arbejde med projektet, mens den anden halvdel svarer, at de kun 'i mindre grad' har modtaget støtte fra deres leder. I forhold til den direkte sparring med deres leder om, hvordan de kan understøtte plejefamilierne, så svarer alle

plejefamiliekonsulenterne, at de ikke har modtaget direkte sparring ved førmålingen. Ved eftermålingen svarer halvdelen, at de 'i mindre grad' har modtaget sparring, mens den anden halvdel stadig ikke har modtaget sparring.

I de kvalitative interviews med familieplejekonsulenterne italesættes et ønske om lidt mere løbende opbakning og "skub i ryggen" til at blive mindet om projektet og brugen af det. Det skyldes, at disse fagprofessionelle har andre vilkår i deres arbejde med plejefamilierne, end de fagprofessionelle, som arbejder i de biologiske familier. Plejefamiliekonsulenterne er ofte kun hjemme hos plejefamilierne hver tredje måned eller hvert halve år, mens de biologiske familier måske får familiebehandling hver uge. Den forskel gør, at projektet har færre "vinduer" at leve i hos plejefamilierne. Hvis man misser bøgerne til et tilsynsbesøg, kan der gå 6 måneder før næste besøg. I den periode kan plejeforældrene have glemt alt om indsatsen og bøgerne. I den forbindelse foreslår de medarbejdere et brush-up kursus som et muligt tiltag samt yderligere sparring mellem kollegaer i stedet for med ledelsen. Én ansat, som har en oplevelse af, at plejeforældrene har stået lidt alene med indsatsen, foreslår sparring mellem plejeforældrene som et tiltag, men understreger, at det ville være mere oplagt, hvis det på forhånd var lagt ind som en del af indsatsen, at der blev oprettet (virtuelle) grupper, hvor deltagerne kunne inspirere hinanden.

Erfaringer med mangelfuld implementering

De fagprofessionelle i én kommune beskriver, hvordan der var manglende klarhed angående projektet fra ledelsen, hvilket gjorde opstarten forvirrende. Sidenhen er projektet kommet godt i gang, men de ønskede tydeligere rammer fra ledelsen. I en kommunal gruppe, hvor indsatsen slet ikke er kommet i gang i et niveau som i de andre kommuner, er det netop forhold ved bl.a. ledelsen og kommunen internt, der gennemgående fremhæves som den primære årsag dertil:

Processen og rammen omkring det hele har ikke fungeret.

Det beskrives som et meget rodet forløb, da de ikke blev informeret ordentligt om, hvad projektet gik ud på, eller hvad kurset handler om på forhånd. Der gik lang tid, før de kom i gang med indsatsen på grund af den manglende viden, som også resulterede i, at kollegaer blev uddannet på kurser forskudt af hinanden og ikke blev klædt ordentligt på sammen. Samlet set beskrives det som et "ikke eksisterende fokus" fra ledelsen eller fra de medarbejdere, der var udpeget af ledelsen til at sikre fokus på indsatsen.

Dedikerede tovholdere

En pointe, som er dukket op i interviewene, omhandler organiseringen af indsatsen lokalt og arbejdsdelingen i kommunen. Indsatsen er som beskrevet gjort så nem som mulig at implementere, men der er aspekter, som kræver løbende opmærksomhed. Det gælder dels kontakten med Læs for Livet, løbende at få fyldt biblioteket op med nye bøger, som matcher de ønsker, som de lokale (pleje)børn har, samt generelt at minde kollegaer om mulighederne for at bruge bøgerne. Der er principielt ikke noget i vejen for, at hver enkelt ansat kan gøre alt dette ad hoc, men det har vist sig at fungere godt, når der er én eller to udpegede tovholdere eller kontaktpersoner, som varetager det.

En dedikeret tovholder eller kontaktperson fungerer særligt godt for de fagprofessionelle, der arbejder med *biologiske familier*. Det kan skyldes, at de biologiske familier ikke

på samme måde som plejeforældrene trækkes ud til et særskilt kursus, og at de fagprofessionelle derfor i højere grad selv skal stå for løbende at finde biologiske familier, som er egnede til indsatsen og sørge for at få det gennemført. Her kan tovholderen bidrage til, at de fagprofessionelle husker, at indsatsen er en del af "værktøjskassen", simpelthen ved at minde dem om den mulighed.

Organiseringen af rollen som tovholder eller kontaktperson kan tilpasses lokalt. Det er dog tydeligt, at i én af de kommunale afdelinger, hvor en administrativ medarbejder sidder lokalt integreret i afdelingen med de fagprofessionelle, har de særligt gode erfaringer. De fagprofessionelle her har flere familier med i indsatsen, de beder om flere bøger løbende hos Læs for Livet, og de giver i højere grad udtryk for, at indsatsen er nem at gøre brug af. Det skal dog bemærkes, at den stærke integration i afdelingen af faglige medarbejdere er om ikke en forudsætning, så i hvert fald en klar fordel. Hvis indsatsen sikres administrativ støtte, som er placeret længere fra afdelingens daglige drift, må det forventes at få mindre effekt, end når den som i dette tilfælde er integreret i afdelingen. Indsigterne fra interviews med den kommunale gruppe, der beskriver manglende ledelsesfokus og en dårlig opstart, ser ud til at bekræfte dette. Her nævnes specifikt den udpegede "projekt-person" i forlængelse af ledelsen, som et eksempel på en lovet, men fraværende understøttelse af projektet.

I øvrige grupper er rollen som tovholder varetaget af fagprofessionelle *ved siden af* deres almindelige opgaver med plejefamilier eller biologiske familier. Det giver et naturligt pres på deres mulighed for at bruge tid på rollen, men de øvrige fagprofessionelle, vi har interviewet, vurderer generelt, at det har fungeret godt.

3 'Bedre historier' i biologiske familier

Dette kapitel undersøger, hvad indsatsen har betydet for de biologiske familier, der er med i projektet. Først præsenterer vi, hvordan indsatsen faktisk er blevet udfoldet, og hvordan forældrene har oplevet samarbejdet med familiebehandlere og familiekonsulenterne om 'Bedre historier'. Dernæst undersøges det, hvorvidt indsatsen har ændret de fagprofessionelles og forældrenes viden og holdning til betydningen af bøger og lystlæsning. Herefter præsenteres resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen i forhold til, hvorvidt der er sket en adfærdsændring hos forældrene og børnene i forhold til deres brug af bøger og lyst til at læse.

Boks 3.1 Indsatsen i de biologiske familier

Siden 2018 har i alt 46 familier, som har deltaget i 'Bedre historier' indsatsen på tværs af de 3 deltagende kommuner, både svaret på spørgeskemaets før- og eftermåling.³ Af de deltagende børn er 46 % piger. Børnene er født mellem 2012 og 2020. I alt har vi data på 119 børn i alderen 0-6 år og 86 børn fra 7-17 år, som har været involveret i indsatsen, som en del af de deltagende familier.

Den fagprofessionelle familiebehandler/familiekonsulent har i gennemsnit afholdt 3,4 møder med hver familie, men der er en del variation. Én enkelt familie står registreret med 1 besøg, mens 2 familier har fået 12 besøg. Når det gælder udleveringen af bøger, har hver familie i gennemsnit fået udleveret 21 bøger. En enkelt familie har modtaget 2 bøger, mens den familie, som har fået flest bøger, har modtaget 62 bøger i projektet.

Børnene i de deltagende familier er typisk børn, som enten er svage sprogligt (18 %), eller børn i familier, som i forvejen modtager familiebehandling efter servicelovens § 52 (63 %). Forældrene har typisk grundskolen som højeste fuldførte uddannelse (35 %) eller en erhvervsfaglig uddannelse (28 %), mens nogle ikke har fuldført uddannelse (13 %).

3.1 De fagprofessionelles arbejde med bøger og læsning

Dette afsnit beskriver de fagprofessionelles faktiske brug af indsatsen, og hvordan forældrene oplever samarbejdet med de fagprofessionelle omkring udlevering af bøger og overlevering af viden og om, hvordan de konkret kan bruge bøgerne i hverdagen. Konklusionerne i dette afsnit bygger på både de fagprofessionelles og familiernes egne vurderinger.

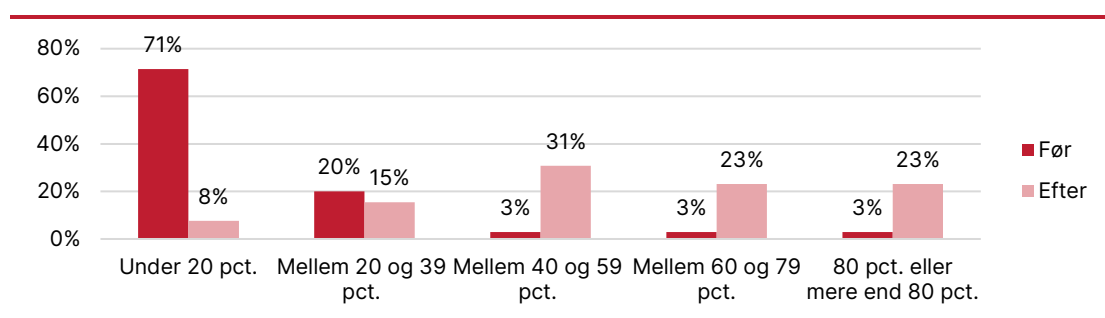
De fagprofessionelles adfærd og engagement i indsatsen er en vigtig del af at få indsatsen helt ud til familierne. Derfor er der i evalueringen fokus på, hvorvidt de fagprofessionelle ændrer adfærd i forhold til læsning og bøger, og om de arbejder aktivt med at få familierne interesseret i de bogpakker og materialer, familien har modtaget i forbindelse med 'Bedre historier'.

Det fremgår af Figur 3.1, at størstedelen af de fagprofessionelle inden projektet kun talte om betydningen af bøger og læsning med et fåtal af de tilknyttede familier. Ved efter-

³ Se indledningen for en oversigt over antal familier i evalueringen i forhold til antal familier i indsatsen samlet set. Dette tal refererer til antal familier i evalueringen.

målingen er der langt flere, der snakker med familierne om betydningen af bøger og læsning. Der er 23 %, der svarer, at de snakker med 80 % eller flere af familierne om betydningen af bøger og læsning. Dette var der kun 3 %, der svarede, inden indsatsen gik i gang. Ændringen er statistisk signifikant.

Figur 3.1 De fagprofessionelles vurdering af, hvor stor en andel af familier med 0-6-årige børn, som de for nylig har haft møde med/talt i telefon med, hvor de har talt om betydningen af bøger og læsning. I procent.



Anm.: N (før) = 35, N (efter) = 13. P-værdi < 0,01 (***)

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere både før og efter projektet.

Et af succeskriterierne er, at familiebehandlere og familiekonsulenterne skal øge eller fastholde den andel af familier, som de har givet konkret inspiration til, hvordan familierne kan inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag.

IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubrics 7: Adfærd i forhold til læsning og bøger

Godt: Over 80 pct. af familiebehandlere, der både har deltaget ved før- og eftermålingen, har ved eftermålingen øget eller fastholdt den andel af familier, som de har givet konkret inspiration til, hvordan de kan inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag.

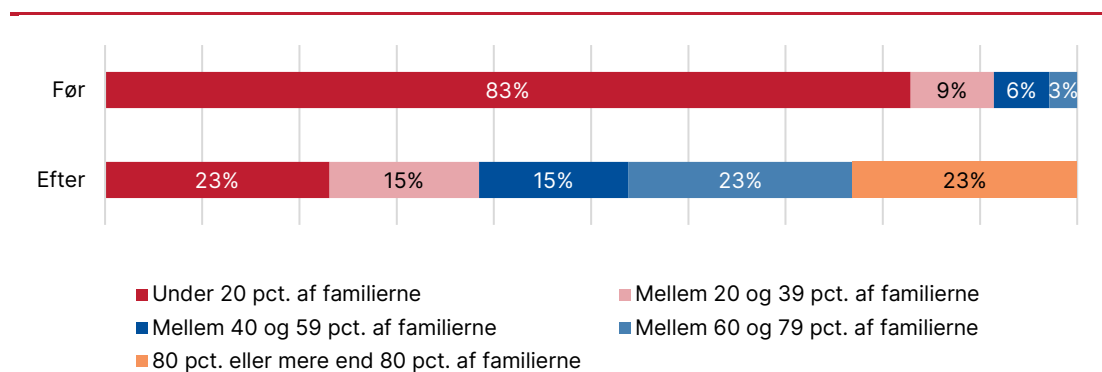
Vi vurderer, at familiebehandlernes og familiekonsulenternes adfærd i forhold til bøger og læsning er 'godt'. Inden projektets start var der kun et fåtal (6 %), der gav idéer og konkret inspiration til mere end 40 % af de tilknyttede familier. Efter projektet er det nu 72 % af de fagprofessionelle, der giver idéer og konkret inspiration til mere end 40 % af familierne.⁴ De fagprofessionelle uddyber, at den givne inspiration ofte kan have en meget praktisk karakter, fx handle om at foreslå gode læsesteder i hjemmet, gode tidspunkter at læse, at være rollemodel og vise forældrene, at en læsestund ikke nødvendigvis handler om at sidde stille og læse en bog fra start til slut, men at man også kan lege undervejs og afbryde læsningen. Måske også derfor oplever de fagprofessionelle, at det er nemmest at give inspiration og støtte, når børnene også er til stede, så de kan vise det samtidig. Derudover snakker de fagprofessionelle også med forældrene om, at de ikke behøver at kunne læse op for børnene. Det er fint, hvis de blot kigger på billederne med børnene og enten selv fortæller ud fra billederne eller lader børnene gøre det. Som en familiekonsulent udtrykker det:

⁴ Der er 35 besvarelser på førmålingen og 14 på eftermålingen.

Vi kan udvide deres horisonter om, hvordan de kan være sammen om sådan en bog.

Figur 3.2 viser, at familiebehandlerne og familieeksulenterne i samtalerne med familierne har stort fokus på at opfordre forældrene til at indrette et særligt sted til bøgerne, som børnene kan nå. Blandt de fagprofessionelle har 23 % angivet, at de har opfordret 80 % af de familier, som de fornylig har snakket med, til at indrette et særligt sted i hjemmet. Det var der ingen af de adspurgte, der gjorde, inden indsatsen gik i gang, og denne forskel er statistisk signifikant.

Figur 3.2 De fagprofessionelles vurdering af, hvor stor en andel af de forældre med 0-6-årige børn, som de for nylig har haft møde med/talt i telefon med, hvor de har opfordret til at indrette hjemmet, så der er et særligt sted, hvor der er børnebøger, som børnene kan nå. Procent.



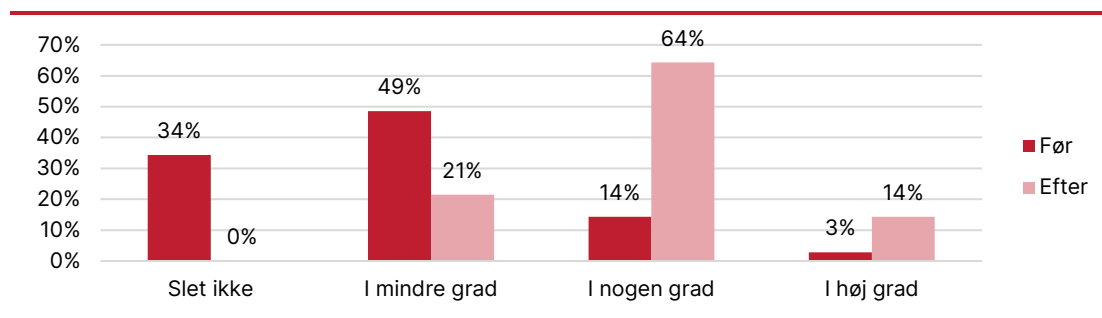
Anm.: N (før) = 35, N (efter) = 15/13. P-værdi < 0,05 (**).

Spørgsmålene blev efterfulgt af kommentaren: Det kan være ét bestemt sted i hjemmet, men det kan også være en særlig kasse eller kuffert til børnebøger, som kan bruges forskellige steder i hjemmet.

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familieeksulenter/familiebehandlere både før og efter projektet.

Inden indsatsens start angav kun 17 % af de fagprofessionelle, at de 'i nogen' eller 'i høj grad' spærrede med kolleger om, hvordan man kan understøtte familiernes arbejde med bøger og læsning. Dette er steget til 78 % af de fagprofessionelle, efter at indsatsen er implementeret. Denne udvikling er signifikant.

Figur 3.3 De fagprofessionelles vurdering af, i hvilken grad de sparrer med kolleger om, hvordan de kan understøtte familier med 0-6-årige børn i at inkludere bøger og læsning i hverdagen. Procent.



Anm.: N (før) = 35, N (efter) = 14. P-værdi < 0,01 (***)

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familieeksulenter/familiebehandlere både før og efter projektet.

Som nævnt i implementeringsafsnittet var familiebehandlerne og familiekonsulenterne på kursus uden forældrene, og i interviewene tyder det på, at sparringen 'i høj grad' har drejet sig om, hvordan man kan præsentere projektet for forældrene, og hvordan de kan motivere forældre, der i udgangspunktet er skeptiske, så de åbner op for brugen af bøger i hverdagen.

3.1.1 Familiernes vurdering af samarbejdet med de fagprofessionelle

De fagprofessionelles samarbejde med forældrene er vigtig for indsatsens succes, særligt i de bogfremmede familier. Derfor har et succeskriterie været, at familierne vurderer, at de samtaler, som de har haft med familiebehandleren eller familiekonsulenten, har været brugbare.

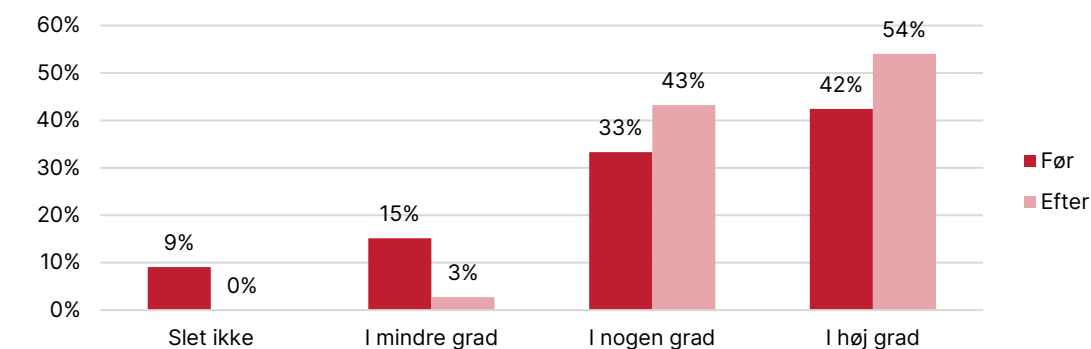
IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubrics 9: Fagprofessionelles samarbejde/dialog med familier

Over 80 pct. af familier angiver ved eftermålingen, at de oplever, at de samtaler om læsning og bøger, de har haft med familiekonsulent/familiebehandler, 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er brugbare, OG størstedelen har svaret 'i høj grad'.

Vi vurderer samlet set, at de fagprofessionelles dialog og samarbejde med familierne er meget god. Inden projektets begyndelse vurderede næsten hver fjerde forælder, at samtalerne med familiebehandlerne eller familiekonsulenten omkring bøger og læsning 'slet ikke' eller kun 'i mindre grad' var brugbare. Dette er faldet til 3 % efter projektet. Hele 97 % af forældrene vurderer altså efter 6 måneder i indsatsen, at samtalerne 'i nogen grad' eller 'i høj grad' er brugbare, heraf svarer 54 % 'i høj grad'. Inden indsatsen startede, svarede 75 % af forældrene, at samtalerne med de fagprofessionelle 'i nogen grad' eller 'i høj grad' er brugbare, og 42 % svarede 'i høj grad'.

Figur 3.4 Forældrenes vurdering af, i hvilken grad samtalerne om læsning og bøger med familiekonsulenten har været brugbare, når de er sammen med deres børn. Procent.



Anm.: N (før) = 33, N (efter) = 37. P-værdi < 0,05 (**).

Spørgsmålet er stillet til forældrene både før og efter projektet, der har angivet, at deres familierapeut har talt med dem om bøger og læsningen inden for den seneste måned.

I et interview fortæller en forælder, at samtalerne med familiekonsulenten har betydet, at de bruger bøgerne mere i forhold til barnets udvikling. Andre forældre fortæller, at noget af det, som har været brugbart i samtalerne, er, hvordan de ikke behøver at kunne

læse op for børnene, og at det er fint, hvis de blot kigger på billederne med børnene og selv fortæller ud fra billederne.

Bogpakkerne og materialerne, som familierne modtager, er en vigtig del af indsatsen. Som det fremgik i afsnit 2.2, så har de fagprofessionelle været tilfredse med bibliotekerne. Familierne er ligeledes meget tilfredse med materialet og bogpakkerne.

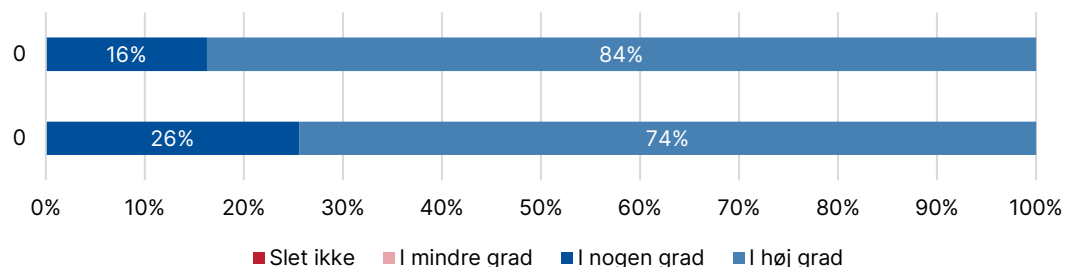
IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubrics 8: Fagprofessionelles arbejde med at vække familiernes interesse

Over 80 pct. af familier angiver ved eftermålingen, at de bogpakker og materialer, familien har modtaget i forbindelse med Bedre historier, 'i høj grad' eller 'i nogen grad' matcher de 0-6-årige børns interesser, OG størstedelen har svaret 'i høj grad'.

Langt de fleste forældre synes, at bogpakkerne og materialet 'i høj grad' passer godt til deres børns interesser, hvilket også ses ved, at ingen forældre vurderer, at materialerne 'slet ikke' eller kun 'i mindre grad' passer til interesserne hos barnet. Tilsvarende angiver næsten 3 ud af 4 forældre, at deres børn 'i høj grad' har været interesserede i de bogpakker og materialer, de har modtaget. Vi vurderer derfor, at de fagprofessionelles arbejde med at vække familiernes interesse for bøger og lystlæsning som 'meget godt', da de i høj grad lykkes med at finde materiale og bøger, der fanger børnenes interesser.

Figur 3.5 Forældrenes vurdering af bogpakkernes og materialernes relevans samt børnenes interesse for disse. Procent.



Anm.: N = 43.

Spørgsmålet er stillet til forældrene efter projektet.

En familiekonsulent fortæller, at det er vigtigt, at børnene er med til at vælge bøgerne, da børnenes begejstring smitter af på forældrene.

Det er vigtigt, at børnene er med til at vælge bøgerne, da børnenes begejstring er med til at motivere forældrene og engagere børnene selv. Det er derfor også vildt vigtigt, at fagpersonerne vælger de rigtige bøger til barnet.

3.2 Viden og holdninger til bøger og læsning

Både de fagprofessionelles og forældrenes viden og holdning til bøger er vigtig for at kunne motivere og engagere børnene. For de fagprofessionelle er der fokus på, hvorvidt de oplever, at de har den nødvendige viden til at understøtte forældrene i at inkludere bøgerne i hverdagen, og hvor vigtigt de synes bøger og læsning er. For forældrene er

der derudover også fokus på deres interesse for at være sammen med deres børn om læsning, og hvorvidt de kan lide at læse højt med deres børn.

3.2.1 De fagprofessionelles viden om og holdninger til bøger

For at kunne støtte børnenes læselyst er der i det indledende kursus fokus på, at de fagprofessionelle undervises i, hvorfor bøger og læsning er vigtigt, og hvordan de kan understøtte familierne i at bruge bøger og læsning i hverdagen. To af succeskriterierne omhandler dette.

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

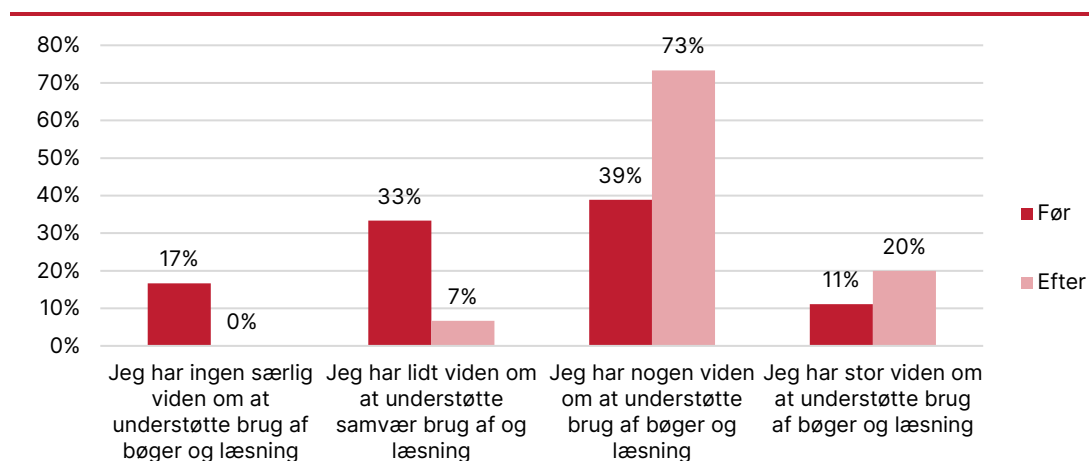
MEGET GODT

Rubrics 5: Syn på egen viden om at understøtte bøger og læsning

Over 80 pct. af familiebehandlere angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte udsatte forældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag.

Samlet set vurderer vi, at de fagprofessionelle har et 'godt' syn på, hvordan man kan understøtte udsatte forældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag. Som det fremgår af Figur 2.1, er der 93 %, der svarer, at de har 'nogen viden' eller 'stor viden' om, hvordan de kan understøtte familierne. For at opnå 'meget godt' skulle de fleste have svaret, at de havde 'stor viden'. Der er sket en væsentlig forbedring af de fagprofessionelles vidensniveau. Inden indsatsens opstart angav 17 %, at de ingen særlig viden havde om at understøtte brug af bøger og læsning. Det er der ingen, der svarer ved eftermålingen. Udviklingen i de fagprofessionelles viden er signifikant.

Figur 3.6 De fagprofessionelles vurdering af deres viden om, hvordan man kan understøtte udsatte forældre med 0-6-årige børn i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag. Procent.



Anm.: N (før) = 36, N (efter) = 15. P-værdi < 0,01 (***)

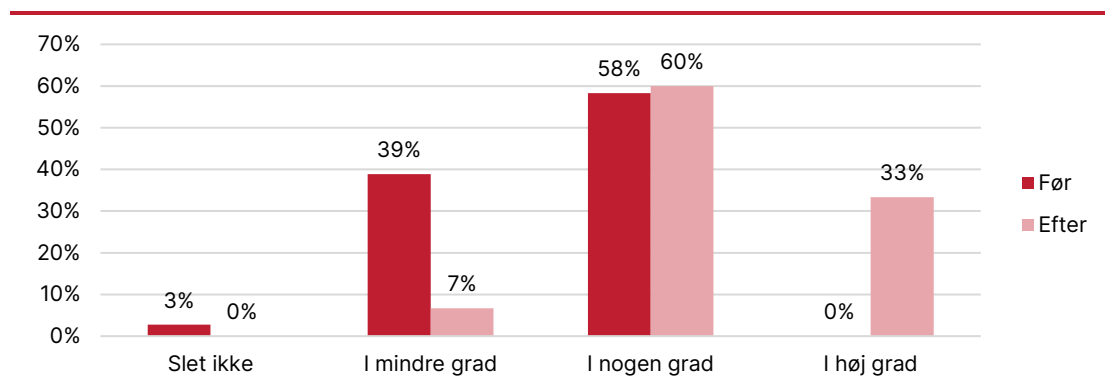
Spørgsmålet blev efterfulgt af kommentaren: Din viden kan komme flere steder fra, fx tidligere uddannelse, efteruddannelse og kurser, personlig interesse, andre lignende projekter m.m.

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere både før og efter projektet.

Derudover angiver 93 % af de fagprofessionelle, at de 'i nogen grad' eller 'i høj grad' har konkret inspiration eller konkrete faglige "greb", som de kan bruge i forhold til forældrene

for at understøtte dem i at inkludere bøger og læsning i hverdagen. Inden indsatsen svarede 58 % af de fagprofessionelle, at de 'i nogen grad' havde konkret inspiration eller konkrete greb, mens ingen vurderede, at de 'i høj grad' havde dette. Denne stigning i antallet af fagprofessionelle med konkret inspiration og faglige greb er statistisk signifikant.

Figur 3.7 De fagprofessionelles vurdering af, i hvilken grad de har konkret inspiration eller konkrete faglige "greb", som de kan bruge i forhold til udsatte forældre for at understøtte dem i at inkludere bøger og læsning i de 0-6-årige børns hverdag. Procent.



Anm.: N (før) = 36, N (efter) =15. P-værdi < 0,01 (***)

Spørgsmålet blev efterfulgt af kommentaren: Det kan fx være bestemte måder, de kan præsentere bøger for børnene på, eller en bestemt måde, hvorpå forældre og børn sammen kan læse bøger.

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere både før og efter projektet.

Som Figur 3.8 viser, angav familiebehandlerne og familiekonsulenterne allerede inden indsatsens start, at bøger og læsning er vigtigt i forhold til andre aktiviteter. Alligevel vurderes det samlet set, at de fagprofessionelles holdning til bøger er 'meget godt', da 60 % angiver, at det er meget vigtigt ved indsatsens afslutning mod 44 %, inden indsatsen gik i gang.

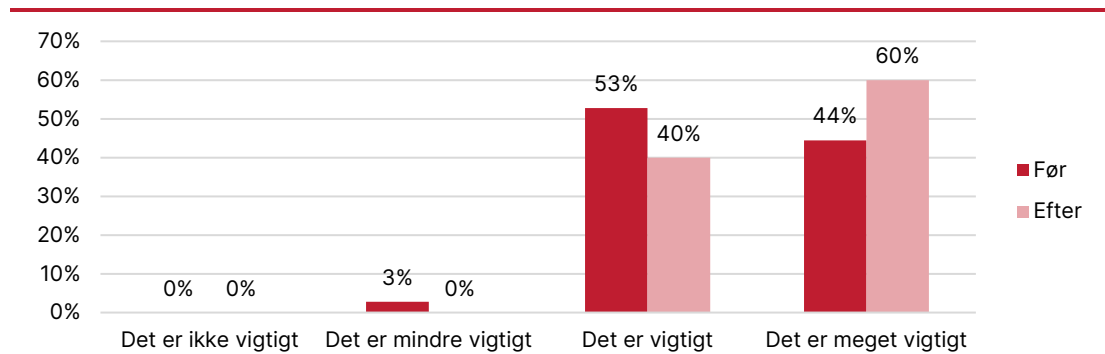
IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubrics 6: Holdning til bøger hos de fagprofessionelle

Over 80 pct. af familiebehandlere angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn, OG størstedelen har svaret 'meget vigtigt'.

Derudover var der 3 %, der ved førmålingen svarede, at bøger og læsning var mindre vigtigt end andre aktiviteter. Det er der ingen, der svarer ved eftermålingen. Udviklingen er dog ikke statistisk signifikant.

Figur 3.8 De fagprofessionelles vurdering af, hvor vigtigt bøger og læsning er for de 0-6-årige børn i forhold til andre aktiviteter. Procent.



Anm.: N (før) = 36, N (efter) = 15. P-værdi > 0,1.

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere både før og efter projektet.

Som beskrevet i afsnit 2.1, så involverer kurset viden og konkret inspiration til brug af bøger og læsning, og hvordan projektet kan formidles til familierne, så bøgerne bliver brugt mest muligt. Denne del fremhæves også positivt af deltagerne, også selvom det ikke nødvendigvis er afgørende ny viden. Det er stadig relevant, da kurset indeholder det, der beskrives som "en øjenåbner" eller "en påmindelse" om, hvad bøger kan bidrage med til familierne. Endvidere fremhæver de, at kurset også giver dem inspiration til, hvordan de efterfølgende selv kan præsentere projektet for deres familier.

3.2.2 Forældrenes viden om og holdninger til bøger

Forældrenes eget forhold til bøger og læsning har betydning for, hvordan og i hvor stort omfang, de aktivt bruger bøger og læsning i børnenes hverdag. Derfor undersøger vi først deres viden og holdning til bøger og herefter, hvor sikre de føler sig i at bruge bøger aktivt i hverdagen.

Vi bruger flere forskellige spørgsmål til at belyse forældrenes holdning til bøger og læsning, samt hvorvidt forældrene har den ønskede viden om bøger og læsning. Det er bl.a. ved at spørge om, i hvilken grad forældrene føler sig sikre på, hvad de kan gøre, hvis de vil bruge bøger og læsning sammen med deres børn, hvad forældrenes interesse er for at være sammen med deres børn om bøger og læsning, og endelig, hvor vigtigt de vurderer bøger og læsning er sammenlignet med andre aktiviteter.

IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubrics 10: Viden om bøger og læsning

Over 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om betydningen af bøger og læsning for børnene, OG størstedelen har svaret 'stor viden'.

IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

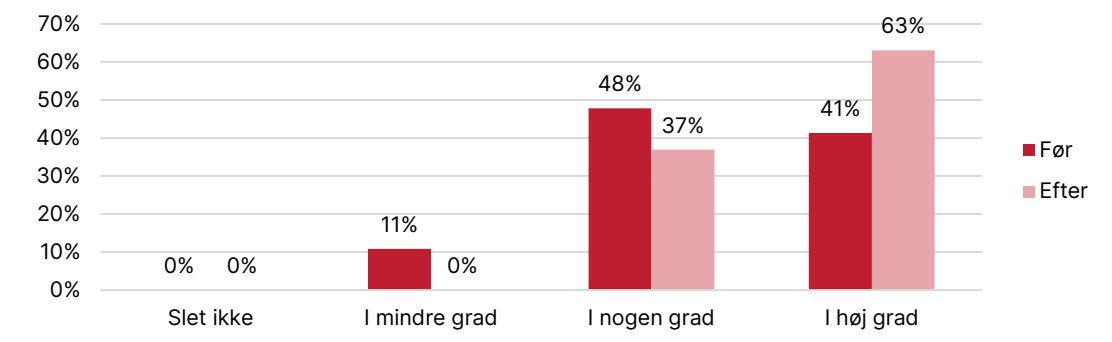
Rubrics 11: Holdning til bøger hos forældrene

Over 70 pct. af forældrene angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn, OG størstedelen har svaret 'meget vigtigt'.

Samlet set vurderer vi forældrenes viden og holdning til bøger og læsning som 'meget godt', da de er mere interesserede i at bruge bøger sammen med deres børn, de oplever en større sikkerhed i, hvordan de kan bruge bøgerne, og de vurderer i højere grad bøger og læsning som vigtigt i forhold til andre aktiviteter.

Figur 3.9 viser, at 63 % af forældrene efter indsatsen i høj grad ved, hvad de kan gøre, hvis de vil bruge bøger og læsning sammen med deres børn. Før indsatsen angav 41 %, at de i høj grad vidste dette. Denne fremgang er signifikant.

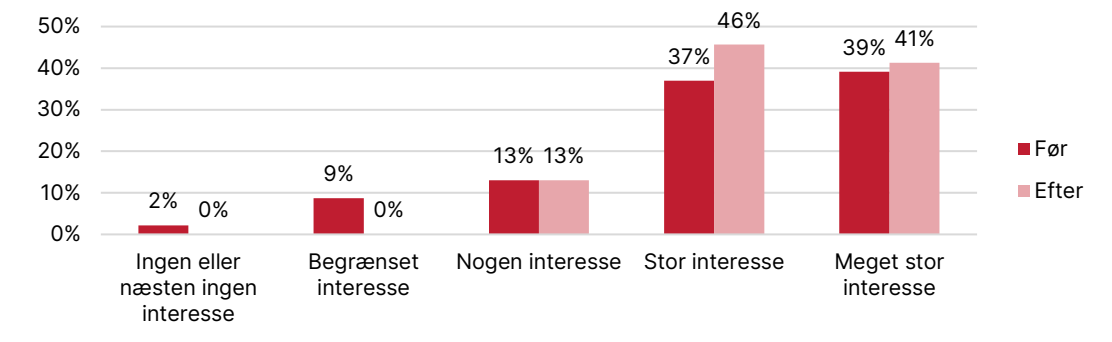
Figur 3.9 Forældrenes vurdering af, i hvilken grad de føler sig sikre på, hvad de kan gøre, hvis de vil bruge bøger og læsning sammen med deres børn. Procent.



Anm.: N = 46. P-værdi < 0,05 (**).
Spørgsmålet er stillet til forældrene både før og efter projektet.

Ved projektets start angav 76 % af forældrene, at de havde 'stor' eller 'meget stor' interesse for at være sammen med deres børn om bøger og læsning. Dette er steget til 87 % efter projektet, og samtidig angiver ingen forældre efter projektet, at de har 'ingen' eller 'begrænset' interesse.

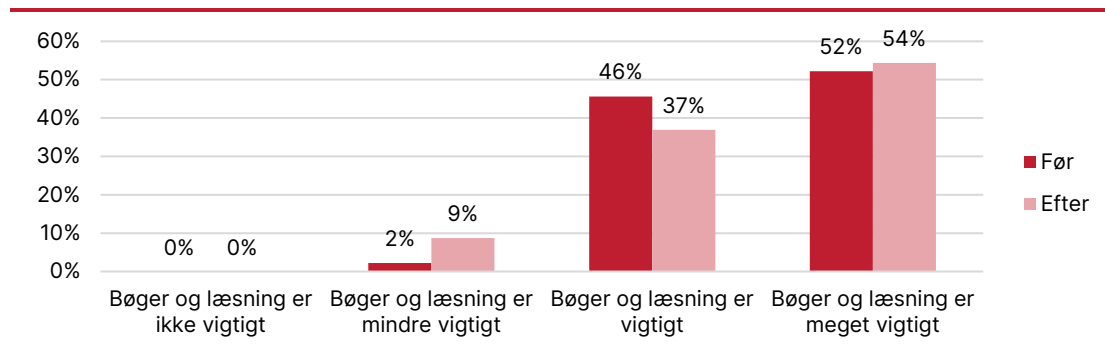
Figur 3.10 Forældrenes beskrivelse af deres interesse for at være sammen med deres børn om bøger og læsning. Procent.



Anm.: N = 46. P-værdi > 0,1.
Spørgsmålet er stillet til forældrene både før og efter projektet.

Både andelen af forældre, der mener, at bøger og læsning er 'mindre vigtigt' og 'meget vigtigt' er steget, så resultatet er ikke entydigt. Denne udvikling er ikke signifikant.

Figur 3.11 Forældrenes vurdering af, hvor vigtigt bøger og læsning er for deres børn i forhold til andre ting. Procent.



Anm.: N = 46. P-værdi > 0,01

Kilde: Spørgsmålet er stillet til forældrene både før og efter projektet

I interviewene fremgår det også, at forældrene prioriterer og vægter bøger og læsning højere end tidligere. En forældre fortæller, at de også læste i bøger før indsatsen, men at de før kiggede mere på telefon og fjernsyn sammen. Men oplevelsen er nu, at de læser mere og prioriterer det højere.

3.3 Familiernes brug af bøger og læsning

Dette afsnit beskriver resultaterne i forhold til, hvorvidt og hvordan familierne faktisk bruger materialet og bøgerne fra 'Bedre historier'. Der er således fokus på, om der er sket en adfærdsændring, og hvorvidt bøger og lystlæsning er blevet en større del af familiernes hverdag. Resultaterne bygger på data fra spørgeskemaet til de fagprofessionelle og forældrene før og efter indsatsen.

3.3.1 Forældrenes brug af bøger og læsning

Dette afsnit ser på forældrenes eget forhold til bøger og læsning. Det er forældrene, der skal introducere børnene for bøgerne og være med til at skabe vaner og aktiviteter, hvor bøger og lystlæsning indgår. De er afgørende i forhold til at nå målet om at forbedre små børns sproglige og læringsmæssige udvikling, så de på sigt kan bryde den sociale arv og både klare sig bedre uddannelsesmæssigt som samfundsborgere og generelt have større livsduelighed

Et vigtigt succeskriterie er, at de i højere grad bruger bøger efter 'Bedre historier', så bøgerne i højere grad bliver en del af børnenes hverdag. Samlet set vurderer vi, at forældrenes adfærd i forhold til bøger og læsning er 'meget godt'. Figur 3.12 viser, at 94 % af forældrene angiver, at de læser med deres børn enten dagligt eller flere gange om ugen, mens det tilsvarende tal var 48 % før projektets start, og denne fremgang er statistisk signifikant.

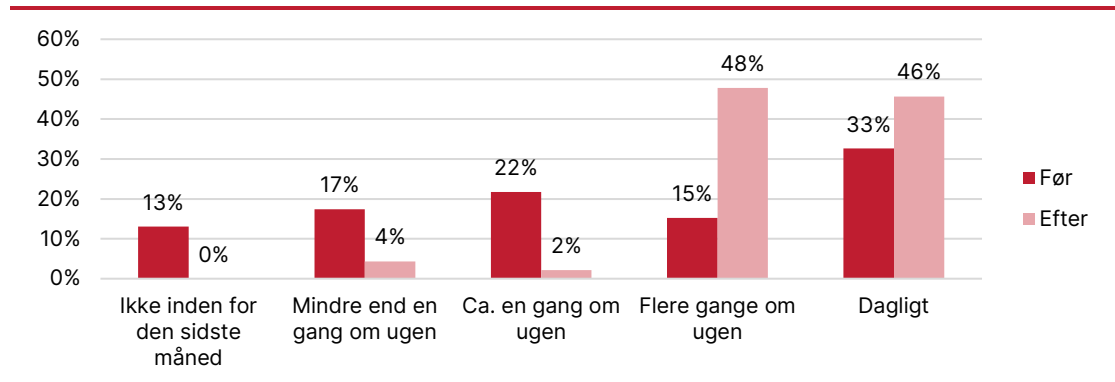
IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubrics 12: Adfærd i forhold til bøger og læsning

Over 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de har brugt bøger sammen med deres 0-6-årige børn 'dagligt' eller 'flere gange om ugen' inden for den sidste måned.

Ydermere viser Figur 3.12, at 52 % af forældrene inden indsatsen brugte bøger sammen med deres børn ca. en gang om ugen eller mindre i den sidste måned. Efter indsatsen er det faldet til 6 %.

Figur 3.12 Forældrenes vurdering af, hvor ofte de har brugt bøger sammen med deres børn inden for den sidste måned. Procent.



Anm.: N = 46. P-værdi < 0,01 (***)

Spørgsmålet er stillet til forældrene både før og efter projektet.

En forælder fortæller om den ændring, som indsatsen har betydet for dem:

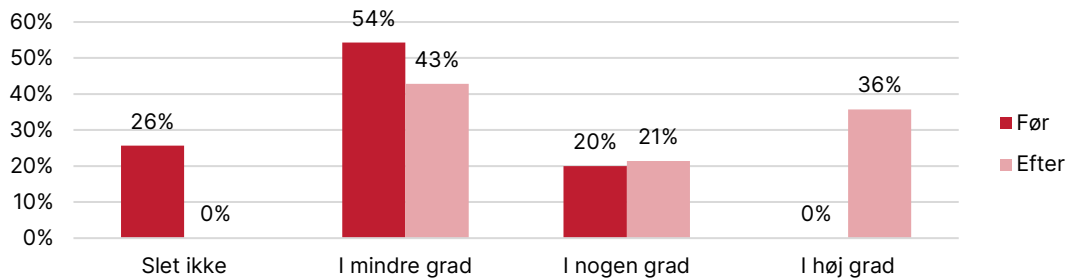
Bøgerne har været med til at give barnet en helt ny verden og med stor succes. Vi er blevet inspireret til at bruge bøger i hverdagen.

En familiebehandler fortæller i interviewet, at der har været fokus på at få forældrene til at bruge bøgerne og samtidig vise dem, at man kan bruge dem på forskellige måder.

En mor var meget opmærksom på, at hendes barn skulle passe meget på bøgerne, eller at barnet brugte dem "forkert", hvor konsulenten introducerede moren for, at det var okay, at barnet legede sådan med bøgerne. Det styrker også børnenes forhold til bøger.

Der ses ligeledes en fremgang i de fagprofessionelles vurdering af familiernes vaner og rutiner om at inkludere bøger og læsning i hverdagen. Ingen fagprofessionelle vurderede før indsatsen, at familierne 'i høj grad' havde vaner og rutiner, der inkluderede bøger og læsning i dagligdagen. Efter indsatsen vurderer de fagprofessionelle, at 36 % 'i høj grad' har dette. Samtidig vurderer de fagprofessionelle, at familierne som minimum 'i mindre grad' har vaner og rutiner, der inkluderer bøger. Altså har indsatsen ifølge de fagprofessionelle betydet, at flere familier har opbygget vaner og rutiner omkring bøger og læsning i dagligdagen. Denne fremgang er statistisk signifikant.

Figur 3.13 De fagprofessionelles vurdering af, i hvilken grad familierne med 0-6-årige børn har vaner og rutiner, hvor de inkluderer bøger og læsning i hverdagen. Procent.



Anm.: N (før) = 35, N (efter) = 14. P-værdi < 0,01 (***)

Spørgsmålet blev efterfulgt af kommentaren: Der kan være forskel på familiernes vaner og rutiner. Vi beder dig besvare spørgsmålet ud fra det typiske billede, du oplever.

Spørgsmålet er stillet til de kommunale familiekonsulenter/familiebehandlere både før og efter projektet.

De fagprofessionelle fortæller ligeledes i interviewene om flere familier, hvor bøger og læsning med projektet er blevet en fast del af dagligdagen, fx om et barn, der ikke vil gå i seng, før de har læst i yndlingsbogen, og om flere familier, der fast læser 15 minutters godnathistorie hver dag. En forælder beskriver, hvordan godnathistorien er blevet et fast ritual:

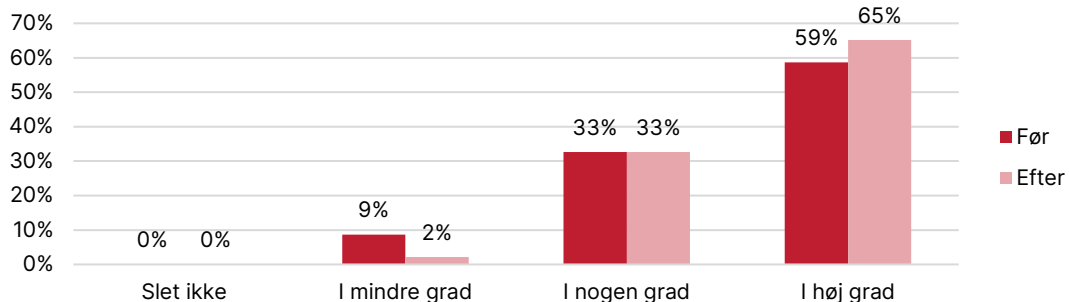
Det har skabt en masse hyggelige stunder og et godt putteritual om aftenen.

Før projektet angav 9 % af forældrene, at de 'slet ikke' eller 'i mindre grad' nød at læse højt for deres børn, men dette gælder kun for 2 % efter projektet. Samtidig angiver 65 % af forældrene efter projektet, at de 'i høj grad' nyder at læse højt for deres børn. Denne lille udvikling er dog ikke statistisk signifikant.

Jeg synes, at det har været berigende at kunne læse med mine børn, der er en helt anden ro, hvor de er meget glade, og det er en god oplevelse.

Figur 3.14 viser forældrenes vurdering af, i hvor høj grad de kan lide at læse højt for deres børn.

Figur 3.14 Forældrenes vurdering af, i hvor høj grad de kan lide at læse højt for deres børn. Procent.



Anm.: N = 46. P-værdi > 0,1.

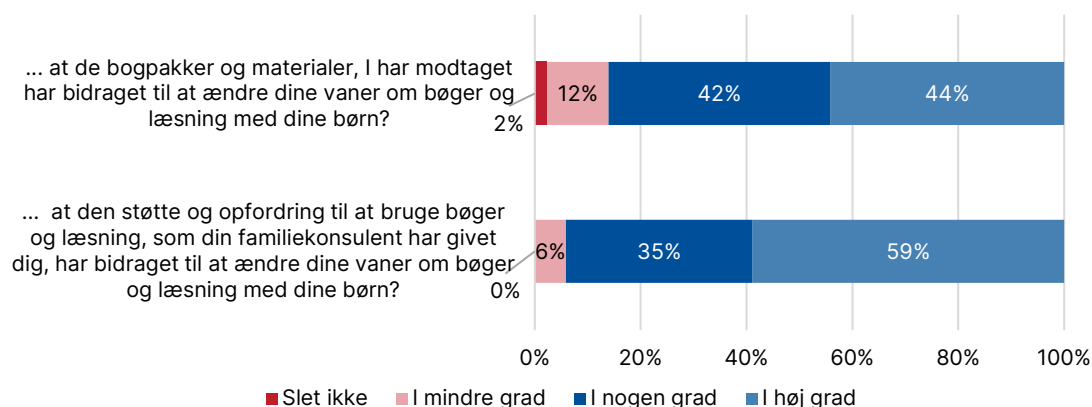
Spørgsmålet er stillet til forældrene både før og efter projektet.

Den lille stigning i andelen af forældre, der nyder at læse højt for deres børn, slår dog ikke igennem, når det gælder forældrenes egen læsning. Både før og efter projektet angiver 26 % af forældrene, at de 'i mindre grad' kan lide at læse, mens 39 % angiver, at de 'i høj grad' kan lide det.

Plejeforældrenes samtaler med de fagprofessionelle om bøger og læsning

Forældrene angiver, at det især er støtten og opfordringen fra samtalerne med de fagprofessionelle, der har bidraget til at ændre vaner og rutiner omkring bøger og læsning. Der er 94 % af forældrene, der mener, at støtten og opfordringen fra de fagprofessionelle enten 'i nogen grad' eller 'i høj grad' har bidraget, mens 86 % af forældrene enten 'i nogen grad' eller 'i høj grad' mener, at bogpakkerne og materialerne har bidraget. Forældrene fremhæver, at de fagprofessionelle har givet idéer til at bruge bøger på nye måder, fx at sidde sammen og bladere bøgerne igennem og lade barnet finde på historier, frem for udelukkende at bruge bøger til højtlesning.

Figur 3.15 Forældrenes vurdering af, i hvilken grad ... Procent.



Anm.: N (a) = 43, N (b) = 34.

Spørgsmålet er stillet til forældrene efter projektet.

Samtlige fagprofessionelle vurderer både, at familierne enten 'i nogen grad' eller 'i høj grad' har anvendt bogpakker og materialer, samt at disse bodpakker og materialer har bidraget positivt til de 0-6-åriges interesse for bøger og læsning. De fagprofessionelle vurderer dog samtidig, at familierne 'i mindre grad' har anvendt den konkrete inspiration til at inkludere børn og læsning i dagligdagen. Af de fagprofessionelle vurderer ingen, at familien 'slet ikke' har brugt den konkrete inspiration. 57 % vurderer, at familierne 'i høj grad' har brugt inspirationen. Dette peger på vigtigheden af de fysiske bogpakker og materialer i projektet.

3.3.2 Børnenes adfærd i forhold til bøger og læsning

Forældrenes ændrede adfærd skal være med til at øge børnenes interesse i bøgerne og deres lyst til at læse. I dette afsnit ser vi på, hvorvidt de ændringer, som vi finder i forældrenes adfærd, også ses i børnenes adfærd. Resultaterne bygger på besvarelser fra forældrene.

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

MEGET GODT

Rubrics 13: Adfærd i forhold til bøger og læsning – børnenes adfærd

Over 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige børn selv har opsøgt bøger 'dagligt' eller 'flere gange om ugen' inden for den sidste måned.

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

MEGET GODT

Rubrics 14: Adfærd i forhold til bøger og læsning – samvær omkring bøger

Over 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige børn 'i høj grad' nyder at være sammen med voksne om bøger og læsning.

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

MEGET GODT

Rubrics 15: Adfærd i forhold til bøger og læsning – børnenes brug

Over 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige børn 'i høj grad' har brugt de bogpakker og materialer, de har modtaget i forbindelse med projektet Bedre historier.

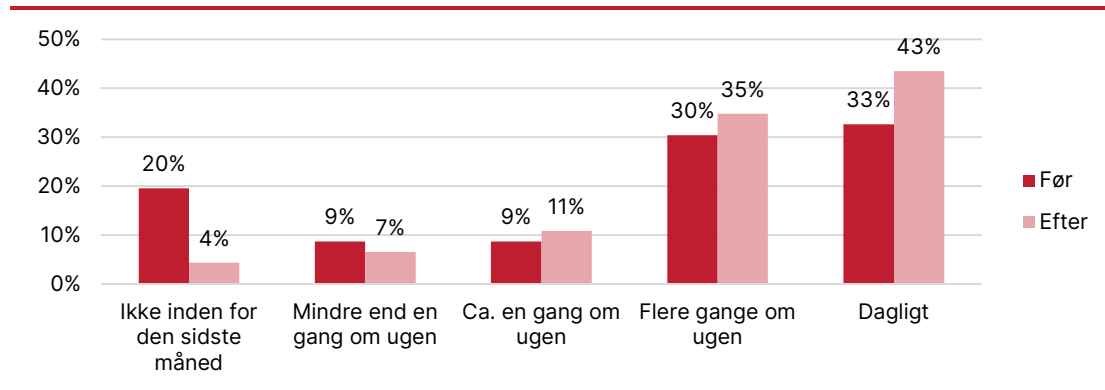
Der er tre succeskriterier, som knytter sig til børnenes adfærd. Det er, i hvilken grad børnene opsøger bøgerne, hvor meget de bruger materialet og bogpakkerne, og hvor mange der nyder at være sammen med voksne om bøger og læsning. Vi vurderer, at det går 'meget godt' med alle tre succeskriterier.

Ved eftermålingen vurderer 72 % af forældrene, at børnene 'i høj grad' har anvendt de bogpakker og materialer, som de har modtaget i forbindelse med projektet. Kun 2 % angiver, at de 'i mindre grad' har brugt dem, mens 26 % angiver, at de 'i nogen grad' har anvendt dem. Derudover angiver 93 % af forældrene, at der er et særligt sted i hjemmet, hvor der er børnebøger, som børnene kan nå. Dette er en fremgang fra 75 % før indsatsens start.

Andelen af familier med børn, der opsøger bøger dagligt eller flere gange om ugen, er steget i løbet af projektet, således at 78 % af familierne oplever dette ved indsatsens afslutning mod 63 % inden. Mere bemærkelsesværdigt er det, at andelen af familier med børn, der sjældent opsøger bøger, er faldet markant, fra i alt 29 % til 11 %. Udviklingen er statistisk signifikant. Som et eksempel på denne udvikling fortæller en i interviewet, at barnet nu selv kommer hen med bøger til højtlesning:

Barnet kommer selv med den bog, som han ønsker at læse.

Figur 3.16 Forældrenes vurdering af, hvor ofte har børnene selv opsøgte bøger inden for den sidste måned. Procent.



Anm.: N = 46. P-værdi < 0,05 (**).

Spørgsmålet er stillet til forældrene både før og efter projektet.

Forældrene oplever ligeledes, at børnene i højere grad nyder at være sammen med voksne omkring bøger og læsning efter projektet. Efter indsatsen angiver 67 % af forældrene, at børnene 'i høj grad' nyder samværet omkring bøger og læsning, hvilket er en fremgang fra 57 % ved projektets start. Omvendt angav 18 % af forældre inden projektet, at deres børn 'slet ikke' eller 'i mindre grad' nød samværet, hvilket er faldet til 2 % efter projektet. Denne udvikling er også statistisk signifikant.

3.4 Kontekstforhold med betydning for familiernes brug af bøger og læsning

Overordnet er det vanskeligt at identificere særlige kendetegn eller forhold, der på forhånd kan bruges til at identificere familier, hvor indsatsen ville være gavnlig. De fagprofessionelle siger direkte, at de ikke kan udpege familierne på forhånd, da individuelle forskelle mellem familierne bliver afgørende.

I interviewene med både familiekonsulenter/familiebehandlere og biologiske forældre er det tydeligt, at det gør en stor positiv forskel for brugen af bøgerne, når de er målrettet det enkelte barns interesser. En familiebehandler beskriver det på denne måde:

... og den begejstring for, at jeg kom med det emne, som havde hans største interesse, og han ellers ikke har noget materiale omkring ... Øjnene skinner – det er helt fantastisk.

Der er flere måder at sikre et godt valg af bøger til børnene. Nogle fagprofessionelle vælger at tale med barnet om dets interesser og evt. ønsker til bøger. Andre medbringer selv et større udvalg af bøger og lader børnene vælge helt selv. Uanset metode, er det ifølge de interviewere væsentligt, at bøgerne matcher børnenes interesser – og at de matcher deres interesser *nu og her*. Et barn kan være voldsomt interesseret i store maskiner i en periode på nogle måneder, for så kort efter at have glemt alt om maskinerne til fordel for farverige dyr. Det forudsætter et godt og vedligeholdt bibliotek, som svarer til de lokale behov i de enkelte kommunale grupper, som tidligere beskrevet.

Børnenes begejstring og eget engagement smitter desuden positivt af på forældrene. Den smittende begejstring kan ligeledes være med til at understøtte bøgernes og læsningens rolle som et fælles projekt, der også skaber samvær mellem forældre og barn, frem for at være et medie, som kan "underholde" børnene uden forældrenes inddragelse.

En anden afgørende faktor for, om projektet bliver succesfuldt, er, om der i hjemmet er en generel modstand imod familiebehandling. De fagprofessionelle påpeger, at det kan være rigtig svært at få initiativet til at køre i familier, der afskrækkes af al familiebehandling. De fagprofessionelle hæmmes ved, at deres rolle er dobbelt – de agerer både støttende, men har samtidig en potentielt sektionerende rolle over for familierne. Dette kan i nogle familier virke som en stor barriere for indsatsen. Når ikke denne generelle modstand imod familiebehandling er til stede, fortæller de fagprofessionelle, at projektet spiller rigtig godt sammen med den generelle familiebehandling. En familiebehandler fortæller følgende om sammenhængen mellem projektet og den generelle familiebehandling:

... det blev en indgang til problematikker i en familie, hvis far var i fængsel (...), og den længsel og sorg og tab, barnet havde, som de faktisk ikke snakkede om. Og ved hjælp af de her bøger, så kom vi faktisk til at italesætte, og vi begyndte at få en åbning til at have en dialog med hinanden.

For det tredje oplever de, at indsatsen fungerer godt i de familier, der forstår betydningen af bøger og læsning i hjemmet, når de præsenterer dem for indsatsen. Det vil sige familier, som kan se den gavn, det kan gøre for deres børn, og som forstår, hvorfor de måske kan bruge en ekstra hjælp dertil. Det understreger, at opstarten af indsatsen fortsat bør inkludere de gode argumenter for bøger og læsning for netop deres børn.

Et fjerde aspekt er, at de fagprofessionelle peger på vigtigheden af en god relation med familierne, og at det er langt nemmere at støtte i egne familier frem for i kollegers familier, der fx overtages på grund af fratrædelser eller omorganiseringer.

Sidst, men ikke mindst, påpeger de fagprofessionelle, at de oplever, at selv de familier, som allerede har bøger i hjemmet, har gavn af gode råd og vejledning til nye måder at bruge bøgerne på sammen med deres børn. Derfor er dette altså heller ikke en kontekstfaktor, som har betydning for, hvorvidt projektet bliver succesfuldt i en familie.

3.5 Delkonklusion om biologiske familier og de fagprofessionelle

Vi vurderer overordnet set, at indsatsen har skabt positive forandringer i de biologiske familier. Det skyldes primært, at vi på langt de fleste områder ser en adfærd, hvor bøger og læsning fylder mere i familier efter indsatsen, sammenlignet med før.

De biologiske familier vurderer, at projektet har skabt øget interesse for bøger og læsning, både blandt forældre og børn. Forældrene vurderer, at de har fået mere inspiration og føler sig mere sikre på bøger og læsning, mens børnene i højere grad opsøger bøger i dagligdagen og i højere grad nyder samværet med voksne omkring bøger og læsning. Forældrene vurderer, at det både er de fysiske bogpakker og samtalerne med de fag-

professionelle, der har bidraget til at skabe nye vaner omkring bøger og læsning. Forældrene mener ligeledes, at der er et godt match mellem de modtagne bogpakker og børnenes interesser, og at de i højere grad nyder at læse højt for deres børn.

De fagprofessionelle havde ved projektets start varierende viden om at understøtte forældrenes brug af bøger og læsning. De vurderer dog, at de igennem projektet både har fået ny viden og konkret inspiration og faglige greb. De fagprofessionelles holdninger til vigtigheden af bøger og læsning har ligeledes ændret sig, så flere fagprofessionelle ved projektets afslutning synes, at bøger og læsning er vigtigt (60 %). De fagprofessionelle har med projektet både givet mere konkret inspiration og talt mere om betydningen af bøger og læsning, ligesom de i højere grad sparrer med deres kolleger omkring bøger og læsning.

Opsummerende vurderer de fagprofessionelle selv, at projektet har ført til en række ændringer:

Boks 3.2 De fagprofessionelles vurdering af projektets ændringer

- Har skabt bedre samvær, nærvær og koncentration for børnene
- Får børnene til at falde til ro
- Bedre samarbejde mellem familie og behandler
- Børn kan sætte ord på følelser
- Sproglig udvikling for forældre og børn.

4 'Bedre historier' i plejefamilier

Dette kapitel undersøger, hvad indsatsen har betydet for de plejefamilier, der er med i projektet. Først præsenterer vi, hvordan indsatsen faktisk er blevet udfoldet, og hvordan plejeforældrene har oplevet samarbejdet om 'Bedre historier' med anbringelseskonsulenterne og plejefamiliekonsulenterne. Dernæst undersøges det, hvorvidt indsatsen har ændret de fagprofessionelles og plejeforældrenes viden og holdning til betydningen af bøger og lystlæsning. Herefter præsenteres resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen i forhold til, hvorvidt der er sket en adfærdsændring hos plejeforældrene og plejebørnene i forhold til deres brug af bøger og lyst til at læse.

Boks 4.1 Indsatsen i plejefamilier

I projektet har 41 plejefamilier deltaget fra to forskellige kommuner, hvoraf vi har modtaget baggrundsoplysninger om 54 % af plejefamilierne. Samlet set estimerer vi, at 82 børn i alderen 0-17 år har været involveret i projektet som en del af de deltagende plejefamilier.

De deltagende plejebørn er født mellem 2012 og 2018. Størstedelen af plejebørnene er drenge (29 % er piger).

I gennemsnit har den fagprofessionelle afholdt fire møder pr. plejefamilie hen over hele projektets periode. Der er dog en del variation, og for flere plejefamilier er besøgene slet ikke registrerede. Blandt dem, hvor besøgene er registrerede, er der typisk mellem fem og seks besøg i alt.

Plejefamilierne har i gennemsnit modtaget 24 bøger i alt, igen med en del variation: én plejefamilie har modtaget syv bøger, mens den plejefamilie, der har modtaget flest bøger, har fået 44 bøger udleveret under indsatsen. Også her er der plejefamilier, hvor bøgerne – ligesom besøgene – ikke er registrerede. Blandt dem, hvor bøgerne er registrerede, har de typisk modtaget 31 bøger.

Hovedparten (89 %) af de deltagende plejebørn er anbragt hos professionelle plejeforældre, og de primære årsager til anbringelsen er manglende forældrekompetencer og omsorgssvigt. Plejeforældrene har typisk en mellemlang videregående uddannelse (53 %), mens kun meget få har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse (12 %). De kan generelt også lide selv at læse. Plejeforældrene er således ikke nødvendigvis selv bogfremmede.

4.1 De fagprofessionelles arbejde med bøger og læsning i plejefamilierne

Dette afsnit beskriver de fagprofessionelles faktiske brug af indsatsen, og hvordan plejeforældrene oplever samarbejdet med de fagprofessionelle omkring udlevering af bøger og overlevering af viden og om, hvordan de konkret kan bruge bøgerne i hverdagen. Konklusionerne i dette afsnit bygger på både de fagprofessionelles og familiernes egne vurderinger.

De fagprofessionelles adfærd og engagement i indsatsen er en vigtig del af at få indsatsen helt ud til plejefamilierne. Derfor er der i evalueringen fokus på, hvorvidt de fagprofessionelle ændrer adfærd i forhold til læsning og bøger, og om de arbejder aktivt med at få familierne interesseret i de bogpakker og materialer, plejefamilien har modtaget i forbindelse med indsatsen.

Ét af succeskriterierne, som på forhånd var opstillet for indsatsen, er, at de fagprofessionelle skal øge eller fastholde den andel af familier, som de giver konkret inspiration til, hvordan de kan inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag. Kort fortalt skal de oftere bruge deres tid sammen med plejefamilierne på at inspirere dem til at bruge bøger og læsning.

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

MEGET GODT

Rubric 7: Adfærd i forhold til læsning og bøger

Over 80 pct. af plejefamiliekonsulenter, der både har deltaget ved før- og eftermålingen, har ved eftermålingen øget eller fastholdt den andel af familier, som de har givet konkret inspiration til, hvordan de kan inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag.

Vi vurderer samlet set, at de fagprofessionelles adfærd i forhold til at inspirere til brug af læsning og bøger er 'godt'. Inden projektets start gav 7 ud af 10 kun idéer og inspiration til mindre end 20 % af deres plejefamilier. Efter indsatsen vurderer de fagprofessionelle, at de giver inspiration til mere end 20 % af familierne. Vi ser en lignende tendens, når de fagprofessionelle bliver spurgt, om de har haft samtaler med plejefamilierne omkring *betydningen* af bøger og læsning.

De kvalitative interviews tegner et billede af, at de fagprofessionelle ikke bruger særlig meget tid på at give konkret inspiration til *brugen* af bøger. Det forklares af dem selv med, at det ikke er et særligt behov for plejeforældrene. Både de få interviewede plejeforældre selv og de fagprofessionelle er enige i, at plejeforældrene i forvejen har modtaget inspiration på opstartskurset og kender til bøgernes effekter på baggrund heraf. Det samme gør sig gældende angående den konkrete inspiration til brug af bøger. Derudover har plejeforældrene ofte en faglig baggrund, der giver dem kendskab til børns udvikling og betydningen af sprog og læsning, fordi de eksempelvis har pædagogisk baggrund. Italesættelsen af bøgernes betydning fungerer dermed formentlig som en *påmindelse* om at bruge dem i hverdagen, og ikke som banebrydende ny viden, og forklarer den lille forskel mellem de to indsatsområder. Det er en mekanisme, som de interviewede plejeforældre selv fremhæver positivt.

Der er også fagprofessionelle, der beretter om at bruge væsentlig tid på at inspirere bogsvage familier. Det tyder på, at de fagprofessionelle vurderer behovet for at tale om betydningen af bøger ud fra den enkelte plejefamilies situation, og det at give gode råd og inspiration ligeledes tilpasses den enkelte families behov.

Set i det lys kan fremgangen fra et meget beskedent niveau ses som en positiv udvikling. Det kan det, fordi det er urealistisk for de fagprofessionelle at bruge tid på at opfordre til øget brug af bøger og læsning i de plejefamilier, som allerede har godt styr på det. Her er tiden bedre brugt på at drøfte andre forhold af relevans for plejebarnet, ligesom det også kan virke ødelæggende for samarbejdet med plejeforældrene om indsatsen, hvis vejledningen ikke tilpasses deres konkrete behov.

En del af indsatsen går ud på at sikre, at hjemmet indbyder til hyggelige stunder med bøger og læsning. Det kan konkret sikres ved, at der er et sted i hjemmet, hvor børnene selv har adgang til bøgerne. Vi har derfor også spurgt de fagprofessionelle, hvor mange familier de opfordrer til at indrette hjemmet sådan.

Inden indsatsen gav de fagprofessionelle i meget lille grad denne opfordring til plejefamilierne, idet næsten alle på dette tidspunkt opfordrer mindre end 20 % af deres plejefamilier hertil. Efter indsatsen er det derimod jævnt fordelt, så en stor del af de fagprofessionelle giver opfordringen videre til over 80 % af deres plejefamilier. De kvalitative interviews nuancerer denne beskrivelse. Her gives der oftest udtryk for, at plejefamilierne i forvejen har oprettet "hyggekrede", hvor bøgerne er tilgængelige.

Sparringen med kollegaer omkring at understøtte plejefamilierne i brugen af bøger

Ovenstående afsnit peger på, at de fagprofessionelle delvist har ændret deres praksis i løbet af projektperioden, dog tilpasset den enkelte plejefamilies behov. Det er dog interessant at afdække, om det først og fremmest er en ændring, der sker for den enkelte fagprofessionelle, eller om det er noget, der sker kollektivt som en slags udvikling af den faglige tilgang i afdelingen som helhed. Derfor har vi spurgt de fagprofessionelle, om de sparrer med deres kollegaer om brugen af bøger og læsning i plejefamilierne.

De fagprofessionelle oplever ved eftermålingen en lidt større grad af sparring med deres kollegaer om at understøtte plejefamilierne i brugen af bøger sammenlignet med førmålingen. Ved førmålingen oplevede de fagprofessionelle generelt, at de 'i mindre grad' eller 'slet ikke' sparrer med deres kolleger, mens det ved eftermålingen er gået fra et lavt niveau til et moderat niveau af sparring. Flere fagprofessionelle nævner i de kvalitative interviews, at mere sparring med kolleger kunne have understøttet projektet endnu mere. Tilgangen er, at et fast månedligt møde, hvor de fagprofessionelle havde mulighed for at dele erfaringer og tale om, hvordan projektet kan blive omsat i praksis, kunne have bidraget til et større engagement i projektet. Herudover kunne det ligeledes være en måde at sørge for at vedligeholde projektet på.

Samlet set har de fagprofessionelle ændret adfærd i forhold til brugen af bøger i deres arbejde med plejefamilierne. Dette ses ved, at de i højere grad inddrager emnet omkring bøger i mødet med de udvalgte plejefamilier og opfordrer dem til at inkorporere bøger i hverdagen. Ligeledes ses lidt mere sparring mellem de fagprofessionelle, selvom der samtidig ses et ønske om mere sparring.

Plejeforældrenes samtaler med den fagprofessionelle omkring bøger og læsning

Et første skridt til at vurdere plejeforældrenes opfattelse af samarbejdet er at se på, om de deler opfattelsen af at tale mere om bøger og læsning.

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

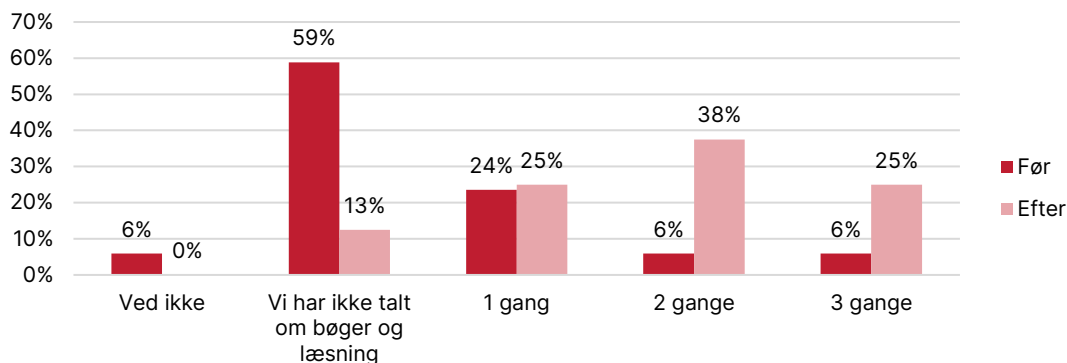
MEGET GODT

Rubric 9: Fagprofessionelles samarbejde/dialog med plejefamilier

Over 80 pct. af plejefamilier angiver ved eftermålingen, at de oplever, at de samtaler om læsning og bøger, de har haft med plejefamiliekonsulent 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er brugbare, OG størstedelen har svaret 'i nogen grad'.

Vi vurderer samlet set, at de fagprofessionelles samarbejde og dialog med plejefamilierne er 'godt'. For det første undersøger vi, om de oplever, at de fagprofessionelle drøfter bøger og læsning med dem, og herefter, hvordan plejefamilierne oplever disse samtaler.

Figur 4.1 Plejeforældrenes vurdering af, hvor mange gange anbringelseskonsulenten har snakket med dem om bøger og læsning på de sidste tre møder/telefon-samtaler. Procent.



Anm.: N = 17. P-værdi < 0,01 (***)

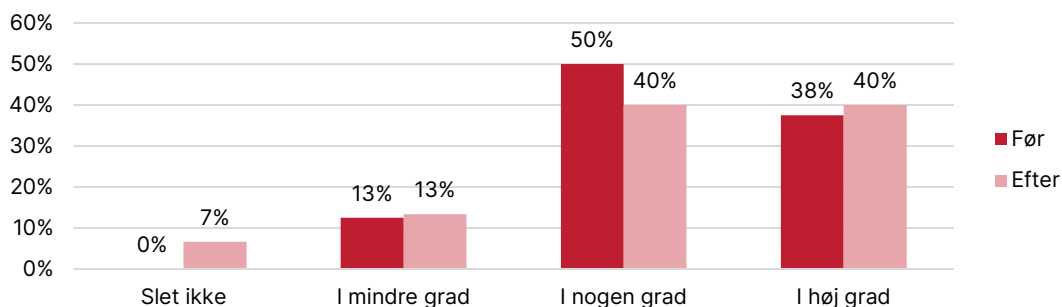
Spørgsmålet er formuleret således: Tænk tilbage på de sidste tre møder/telefonsamtaler, du har haft med din anbringelseskonsulent. På hvor mange af de møder/telefonsamtaler har din anbringelseskonsulent talt med dig om bøger og læsning? Svarmulighederne er forkortet for at kunne blive vist i figuren, eksempelvis er svarmuligheden for '2 gange' egentligt 'Ved 2 af de sidste 3 møder/telefonsamtaler'.

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene både før og efter projektet.

Markant flere plejeforældre angiver, at de har samtaler med den fagprofessionelle omkring bøger og læsning. Denne stigning ses både helt generelt, men også specifikt på møder og telefonsamtaler. Ved førmålingen angav 59 % af plejeforældrene, at de ikke har talt med den fagprofessionelle om bøger og læsning på møder og i telefonsamtaler. Ved eftermålingen var denne andel faldet til 16 %. Samtidig ses en stigning hos de plejeforældre, der minimum 2 af de 3 sidste møder/telefonsamtaler har talt med den fagprofessionelle om bøger fra 6 % ved førmålingen til 63 % ved eftermålingen – en stigning fra 1 ud af 20 til 2 ud af 3.

Der er altså tale om en markant udvikling i, hvor mange samtaler der gennemføres med bøger og læsning som omdrejningspunkt. Det gør det interessant også at se på, hvordan plejefamilierne vurderer samtalerne, som de har med de fagprofessionelle. Svarene herpå fremgår af Figur 4.2.

Figur 4.2 Plejeforældrenes vurdering af, i hvilken grad samtalerne om læsning og bøger med deres anbringelseskonsulent/plejefamiliekonsulent er brugbare. Procent.



Anm.: N = 15. P-værdi > 0,1.

Spørgsmålet er stillet både før og efter projektet til de plejeforældre, der har angivet, at deres plejekonsulent i løbet af den seneste måned har talt med dem om bøger og læsning.

Plejeforældrene oplever både før og efter projektopstarten, at samtaler med den fagprofessionelle omkring brugen af bøger og læsning er brugbare, hvoraf størstedelen som minimum svarer 'i nogen grad'. Der ses en mindre stigning på 7 procentpoint i andelen af plejeforældre, der 'i mindre grad' eller 'slet ikke' mener, at samtalerne er brugbare. Til gengæld ses en stigning i andelen af plejeforældre, der 'i høj grad' mener, at samtalerne er brugbare fra 25 % ved førmålingen til 39 % ved eftermålingen. Der er således ikke et entydigt resultatet, og udviklingen er ikke signifikant.

Plejeforældrenes vurdering af bogpakkerne

Bøgerne til plejebørnene er det centrale element i indsatsen. Det er derfor også nødvendigt, at bøgerne passer godt til plejebørnene. De skal opleve, at der findes bøger, som er lavet til lige netop dem og deres interesser og behov. Derfor er et af succeskriterierne, om de fagprofessionelle formår at vække (eller forøge) plejefamiliernes interesse ved at sikre, at bøgerne matcher plejebørnenes interesser.

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

MEGET GODT

Rubric 8: Fagprofessionelles arbejde med at vække plejefamiliernes interesse

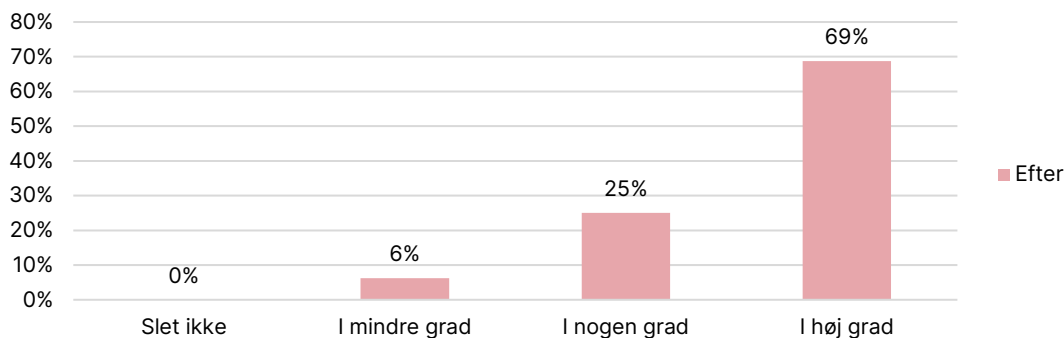
Over 80 pct. af plejefamilier angiver ved eftermålingen, at de bogpakker og materialer, familien har modtaget i forbindelse med Bedre historier, 'i høj grad' eller 'i nogen grad' matcher de 0-6-årige plejebørns interesser, OG størstedelen har svaret 'i høj grad'.

Vi vurderer samlet set, at de fagprofessionelles arbejde med at vække familiernes interesse i form af velegnede bøger er 'meget godt'.

Der er 94 % af plejeforældrene, som svarer, at de 'i nogen grad' har samtaler med de fagprofessionelle, om hvilke bøger der vil matche deres plejebørns interesser. De resterende 6 % af plejeforældrene angiver, at de 'i mindre grad' har disse samtaler. Det skal dog bemærkes, at plejeforældrene har svaret på dette spørgsmål 6 måneder inde i projektet. På grund af de relativt få besøg, som de fagprofessionelle har, er der også relativt få chancer for at tale om bøgerne. Det moderate niveau af samtaler om bøger skal ses i dét lys.

På trods af dette moderate niveau af samtaler om passende bøger er det i høj grad lykkedes at finde bøger, som passer godt til plejebørnenes interesser. Plejeforældrenes vurdering heraf fremgår af Figur 4.3.

Figur 4.3 Plejeforældrenes vurdering af, i hvilken grad bogpakkerne og materialerne, de har modtaget i forbindelse med 'Bedre historier', matcher deres 0-6-årige plejebørns interesser. Procent.



Anm.: N = 16.

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene efter projektet.

Samlet set vurderer 95 % af plejeforældrene, at bøgerne matcher deres plejebørns interesser, og 3 ud af 4 plejeforældre mener endda, at de 'i høj grad' matcher deres plejebørns interesser. I de kvalitative interviews understreges dette også, hvor både fagprofessionelle og plejeforældre beskriver, hvordan bogpakkerne både har matchet plejebarnets læseniveau og interesser. Det viser altså, at det er lykkedes for de fagprofessionelle at finde gode og egnede bøger til plejebørnene.

4.1.1 Kontekstforhold med betydning for de fagprofessionelles arbejde med indsatsen

I de kvalitative interviews med de fagprofessionelle og plejeforældrene bliver det tydeligt, at de fagprofessionelle arbejder forskelligt med projektet. Nogle fagprofessionelle har inkorporeret særlige besøg til aflevering af bøger ud over almindelige tilsynsbesøg. Her bruges bøgerne aktivt sammen med plejebarnet, hvor der bl.a. bliver bladret, læst, udvalgt og sunget i fællesskab med plejebarn, fagprofessionel og evt. plejeforældre. En plejeforælder beskriver mødet således:

... så kom hun med den der røde kuffert, kom ind i stuen, og de satte sig ned på gulvet og kiggede bøgerne igennem, og han valgte et par bøger, og de satte sig op i sofaen og læste en bog og snakkede om den.

Dette har ydermere haft den sideeffekt, at det har bidraget positivt til det almindelige samarbejde mellem plejeforældre og fagprofessionelle. Dette udtrykker en fagprofessionel bl.a. ved oplevelsen af, at plejeforældrene nu tillægger den vejledning, som den fagprofessionelle yder, mere værdi, fordi de oplever, at den fagprofessionelle kender plejebarnet bedre. Ligeledes oplever de fagprofessionelle at kunne rådgive plejeforældrene omkring plejebarnet på baggrund af egne erfaringer med barnet og ikke blot pædagogisk teori. Det har både medført et større engagement i plejebarnet samt mere individrettet rådgivning. Denne oplevelse går igen hos en plejeforælder:

Hun har fået en indsigt i vores plejebarn på en anden måde, ved at hun er kommet tættere på ham, end man ellers ville komme som tilsynskonsulent, ik',

fordi hun har taget de der stille stunder i sofaen, hvor de har siddet, ik', der kan man jo også mærke nogle ting, og der kommer nogle ting frem.

Andre fagprofessionelle afleverer bøgerne i forbindelse med almindeligt tilsynsbesøg. Her kontaktes plejefamilien forud for mødet omkring barnets nuværende interesser og bogønsker. Mødet beskrives som et almindeligt tilsyn, hvor bøgerne overbringes, men ikke bruges aktivt sammen med plejebarnet. Disse fagprofessionelle og plejefamilier beskriver ikke ovenstående sideeffekt. Det tyder på, at det gør en forskel, om besøgene med bøgerne fungerer som det minimalt mulige – oftest hvert halve år – eller om der indlægges ekstra besøg alene af hensyn til bøgerne, så plejefamilierne besøges hver tredje måned. En ansat i den kommune, hvor plejeforældrene kun besøges hvert halve år, fortæller om kreative måder at få flere bøger ud. Blandt andet medbringes der bøger til alle plejebørn, ved hvert eneste besøg, i de plejefamilier, hvor der er flere forskellige plejebørn. På den måde bliver det muligt at tage bøger med ud til alle plejebørn hyppigere, når tilsynsbesøgene ligger forskudt. Der er desuden indgået aftaler med plejeforældrene om, at de kan få bøger med hjem, hvis de er til møder på forvaltningen.

4.2 Viden og holdninger til bøger og læsning

Dette afsnit beskriver deltagernes viden om bøger og læsning og deres holdning til det. Det gælder både de fagprofessionelle såvel som plejeforældrene. Viden og holdninger kan være vigtige trædesten på vejen til at opnå en praksisforandring og adfærdændring. Derfor undersøger vi, hvordan deltagernes viden og holdninger ser ud, og om der er sket nogle ændringer som følge af projektet. Vi ser først på de fagprofessionelles viden og holdninger og dernæst på plejeforældrenes.

4.2.1 De fagprofessionelles viden om og holdninger til bøger

Det, de fagprofessionelle gør i plejefamilierne, er helt centralt for indsatsen. Uden deres indsats er der ingen indsats. Men for at de skal kunne gøre en forskel, er det nødvendigt, at de ved hvorfor. Derfor har vi undersøgt flere aspekter af de fagprofessionelles viden om bøger og læsning og deres holdning til det.

IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubric 6: Holdning til læsning og bøger

Over 80 pct. af plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn, OG størstedelen har svaret 'meget vigtigt'.

Vi vurderer, at succeskriteriet for de fagprofessionelles holdning til bøger og læsninger er 'meget godt'. De fagprofessionelle mener både før og efter indsatsen, at bøger og læsning for plejebørnene som minimum er 'vigtigt' eller 'meget vigtigt', hvoraf ca. 2 ud af 3 mener, at det er 'meget vigtigt' både før og efter indsatsen. Der ses således ikke den store ændring i de fagprofessionelles vurdering af bøgernes vigtighed, som både før og efter projektopstart var høj.

For at de fagprofessionelle kan understøtte plejefamilierne i at bruge bøger og læsning, er det nødvendigt, at de har de rette redskaber, og at de føler sig kompetente i brugen af dem. Derfor er et af succeskriterierne, at de selv oplever, at de har viden om, hvordan de kan gøre det.

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

MEGET GODT

Rubric 5: Syn på egen viden om at understøtte bøger og læsning

Over 80 pct. af plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte plejeforældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag, OG størstedelen har svaret 'nogen viden'.

Vi vurderer samlet set, at succeskriteriet om de fagprofessionelles syn på deres egen viden er 'godt'. Ved projektets start varierede det, hvor stor viden de fagprofessionelle vurderer, at de besidder i forhold til at kunne understøtte plejeforældrene i at inkludere bøger i plejebørnenes hverdag. Ved førmålingen svarer 57 %, at de har 'nogen viden' om at understøtte brug af bøger og læsning, mens 14 % svarer, at de har 'stor viden' om at understøtte brug af bøger og læsning. Ved eftermålingen er dette steget til henholdsvis 83 % og 17 %. Indsatsen har således bidraget til, at de fagprofessionelle i højere grad vurderer at have den rette viden til at understøtte plejeforældrene i brugen af bøger og læsning.

De fagprofessionelle har en lidt anden vurdering af deres konkrete handlemuligheder end af deres viden. Der er en forbedring i de fagprofessionelles oplevelse af, at de har konkret inspiration og faglighed til at understøtte plejeforældrene i at inkludere bøger og læsning i plejebørnenes hverdag. En stor del svarede i førmålingen, at de 'i mindre grad' oplever at have konkret inspiration eller faglige greb til rådighed. I eftermålingen er der ingen, som svarer 'i mindre grad' på samme spørgsmål, tværtimod svarer samtlige enten 'i nogen grad' eller 'i høj grad'. Efter indsatsen har de fagprofessionelle således i markant højere grad en oplevelse af at have de rette faglige greb til at inspirere og understøtte plejeforældrene i at inddrage bøger i plejebørnenes hverdag.

De kvalitative interviews understøtter delvist denne udvikling. I interviewene fortælles der ikke om banebrydende nye redskaber og metoder, men snarere om en øget sikkerhed i brugen af bøger og læsning på måder, som passer godt ind i deres arbejde med plejefamilierne. De ting, der fremhæves, er særligt inspiration til, hvordan der kan indrettes hyggelige læsehjørner og kroge. En ansat beskriver det på denne måde:

... jeg kunne jo godt have sat mig ned og læst det samme, og jeg ved jo – det er jo ikke sådan, så det, de kommer med, er fuldstændig ny raketviden, hvor man tænker sådan 'Guuuud', men det er måden, det bliver leveret på, som får en nerve og en intensitet, som smitter.

Det er dog mere hele aktualiseringen af bøger og læsning, som går igen, end konkrete redskaber.

4.2.2 Plejeforældrenes viden om og holdninger til bøger

Plejeforældrene deltager på et kursus med Læs for Livet, ligesom de fagprofessionelle gør. En del af indholdet på kurset er motiverende fortællinger om betydningen af bøger. Plejeforældrenes viden om vigtigheden af læsning og bøger, samt eget forhold til bøger og læsning, har betydning for, hvordan og i hvor stort omfang, de aktivt bruger bøger og læsning i børnenes hverdag. Derfor undersøger vi først deres viden og holdning til bøger og herefter, hvor sikre de føler sig i at bruge bøger aktivt i hverdagen

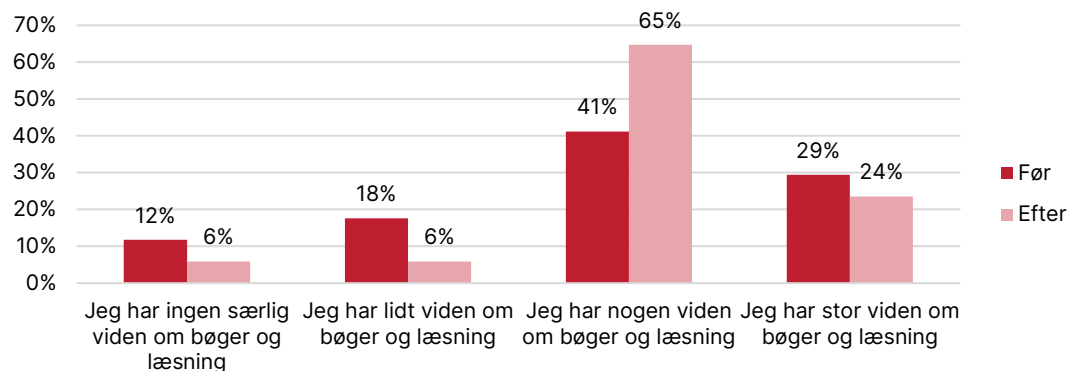
IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubric 10: Viden om bøger og læsning

Over 80 pct. af plejeforældre angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om betydningen af bøger og læsning for børnene, OG størstedelen har svaret 'nogen viden'.

Vi vurderer samlet set, at plejeforældrenes viden om bøger og læsning er 'godt'. Plejeforældrenes viden om bøger og læsning er generelt ret forskelligartet før projektet, de har dog generelt nogen viden om bøger og læsning, hvilket Figur 4.4 viser. 6 måneder efter kurset vurderer de selv deres viden højere, idet der ses et fald i andelen af plejeforældre, der har ingen eller lidt viden om bøger og læsning (fra 30 % til 12 %). Til gengæld er der lidt færre, der siger, at de har stor viden om bøger og læsning (fra 29 % til 24 %). Samlet set er andelen af plejeforældre, der angiver, at de har nogen eller stor viden om bøger og læsning lidt større ved eftermålingen (89 %) i forhold til førmålingen (70 %). Udviklingen er dog ikke statistisk signifikant.

Figur 4.4 Plejeforældrenes vurdering af deres egen viden om betydningen af bøger og læsning for 0-6-årige plejebørn. Procent.



Anm.: N = 17. P-værdi > 0,1.

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene både før og efter projektet.

I de kvalitative interviews nuanceres denne tendens. En plejeforælder fortæller eksempelvis om, at de altid har læst, og at den eneste forskel for dem er, at de nu ikke behøver at købe bøgerne længere, fordi de kommer fra Læs for Livet. En anden plejeforælder, som selv har en børnefaglig baggrund, beskriver det på denne måde:

Jeg synes jo ikke, at man kan sige, at det har været spildt at have været med, fordi selvfølgelig kan man altid lære nyt, ikke også, og vi har jo også fået en indsigt i nogle ting, ikke også, selvom man godt vidste dem, er det jo meget rart at få dem genopfrisket.

Nogle af fagprofessionelle, som bliver bedt om at vurdere plejeforældrenes udvikling, vurderer, at generelt "bogsavage" plejefamilier får ny viden, mens de "bogstærke" allerede har tilstrækkelig viden. Andre af de fagprofessionelle mener derimod, at alle plejefamilier får ny viden, men at den blot bruges forskelligt. De har også enkeltstående eksempler på plejeforældre, der virkelig har fået "åbnet øjnene" i forbindelse med kurset og indsatsen. Som en familieplejekonsulent fortæller:

... det, jeg har hørt fra nogle af de [pleje]familier, jeg kommer i, det var, at man havde slet ikke en forståelse for vigtigheden i – jo, man kunne godt sådan have en indsigt i, at det er godt at læse for børn – men vigtigheden i forhold til fremtidig læring, det havde de slet ikke nogen idé om, og det synes de var meget spændende og høre om det, de fortalte der.

Ud fra plejeforældrenes egne spørgeskemabesvarelser sker der en lille positiv udvikling i deres viden om bøger og læsning. Et andet succeskriterie er, hvor vigtigt plejeforældrene vurderer bøger og læsning er for deres 0-6-årige plejebørn i forhold til andre aktiviteter.

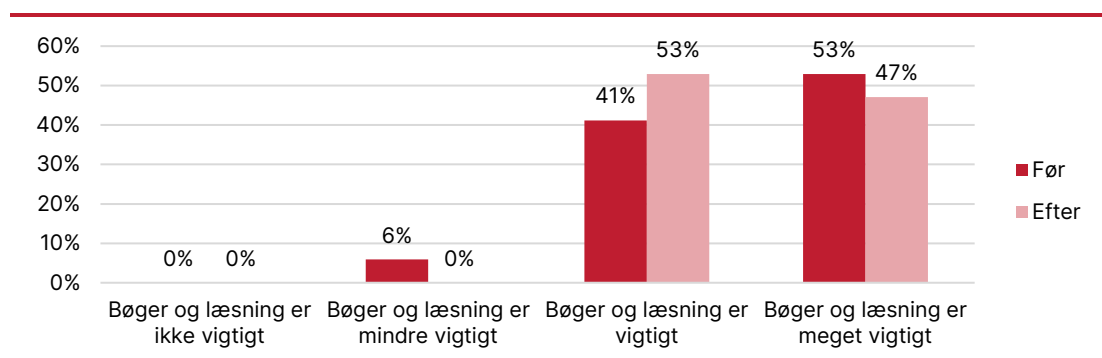
IKKE GODT NOK
PÅ VEJ
GODT
MEGET GODT

Rubric 11: Holdning til bøger og læsning

Over 80 pct. af plejeforældre angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt for 0-6-årige børn, OG størstedelen har svaret 'vigtigt'.

Vi vurderer samlet set, at også dette succeskriterie lever op til 'godt'. Plejeforældrenes egen vurdering af den relative væsentlighed af bøger og læsning fremgår af Figur 4.5.

Figur 4.5 Plejeforældrenes vurdering af, hvor vigtigt bøger og læsning er for deres 0-6-årige plejebørn i forhold til andre aktiviteter. Procent.



Anm.: N = 17. P-værdi > 0,1.

Det fulde spørgsmål: Plejebørn i alderen 0-6 år kan lave mange forskellige aktiviteter. De kan fx lege på en legeplads, gå ud i naturen, læse bøger med en voksen eller synge sange og høre musik. Hvor vigtigt synes du, at bøger og læsning er for dine 0-6-årige plejebørn i forhold til andre aktiviteter?

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene både før og efter projektet.

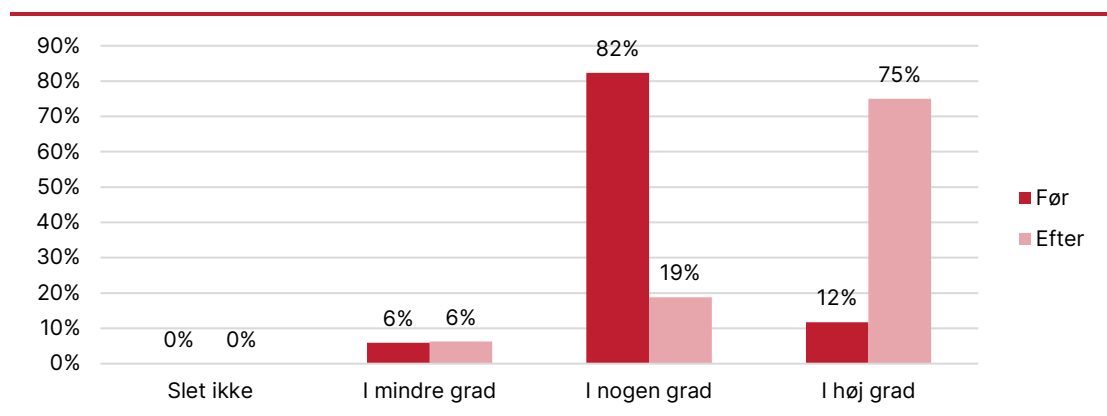
Størstedelen af plejeforældrene angiver både før og efter projektopstarten, at bøger og læsning er 'vigtigt' eller 'meget vigtigt' for plejebørnene. Alle plejeforældrene angiver ved eftermålingen, at bøger og læsning er 'vigtigt' eller 'meget vigtigt'. Der ses et mindre fald i andelen, der angiver, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' fra 53 % ved førmålingen til 47 % ved eftermålingen. Samlet set er der ingen statistisk signifikant udvikling.

Plejeforældrene spørges desuden også ind til deres *interesse* for at være sammen med deres plejebørn om bøger og læsning. Plejeforældrene har samme høje interesse for dette både før og efter projektet: før kurset og indsatsen starter, har 76 % 'stor' eller 'meget stor' interesse, mens det 6 måneder senere er 94 %. Der er ingen plejeforældre, der siger, at de har 'ingen' eller 'begrænset' interesse, hverken før eller efter indsatsen. I forhold til, i hvor høj grad plejeforældrene *nyder* at læse højt for deres plejebørn, finder vi ingen ændringer. Både før og efter indsatsen svarer 7 ud af 10, at de 'i høj grad' nyder det, mens 3 ud af 10 'i nogen grad' nyder det.

Samlet set er der altså ikke den store forskel på plejeforældrenes viden og holdning til bøger og læsning, fra de starter i indsatsen til 6 måneder efter. Det er ikke nødvendigvis et problem med indsatsen, at den ikke formår at "rykke" gruppen af plejeforældre, men snarere et forhold, som karakteriserer gruppen af plejeforældre, som allerede inden projektet havde et generelt fokus på betydningen af bøger og læsning. Som næste afsnit vil vise, er der til gengæld større forskel, når det kommer til deres viden om, *hvordan* de kan bruge bøger og læsning.

Ovenstående afsnit viste, at plejeforældrene har viden om betydningen af bøger og læsning, synes, at det er vigtigt, interesserer sig for at være sammen med deres plejebørn om bøger og læsning og nyder at læse højt for dem. Men derfor kan det stadig være svært at handle på, hvis ikke man har de rette værktøjer eller den rette rutine. Vi har spurgt plejeforældrene, hvor sikre de føler sig på, hvad de kan gøre, hvis de gerne vil bruge bøger og læsning med deres plejebørn, svarene fremgår af Figur 4.6.

Figur 4.6 Plejeforældrenes vurdering af, i hvilken grad de føler sig sikre på, hvad de kan gøre, hvis de vil bruge bøger og læsning sammen med deres 0-6-årige plejebørn. Procent.



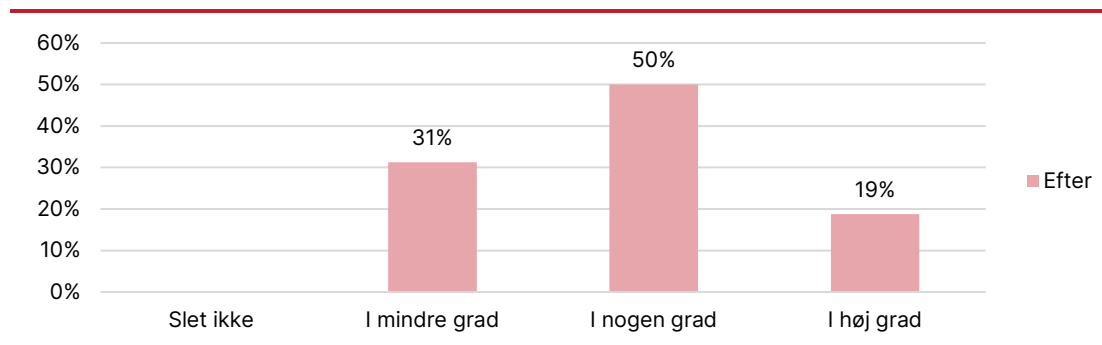
Anm.: N = 17. P-værdi < 0,01 (***).

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene både før og efter projektet.

Der ses en tydelig og statistisk signifikant forandring i plejeforældrenes opfattelse af egne evner til at bruge bøger og læsning sammen med plejebørnene. Efter 6 måneder i projektet oplever 75 % af plejeforældrene 'i høj grad' at have kompetencerne til at bruge bøger sammen med plejebørnene, sammenlignet med 12 % før projektets start. Ifølge plejeforældrene har projektet bidraget til at udvikle plejeforældrenes kompetencer i forhold til brugen af bøger og læsning sammen med plejebarnet.

Spørger man plejeforældrene om projektets betydning, er der nogle forskelle, men generelt mener de, at projektet har bidraget med viden og inspiration til brugen af bøger og læsning med deres plejebørn. Svarene på netop dette spørgsmål fremgår af Figur 4.7.

Figur 4.7 Plejeforældrenes vurdering af, i hvilken grad 'Bedre historier' har givet dem ny viden og inspiration til, hvordan de kan bruge bøger og læsning sammen med deres 0-6-årige plejebørn. Procent.



Anm.: N = 16.

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene efter projektet.

Ifølge størstedelen af plejeforældrene (69 %) har projektet bidraget med viden og inspiration til brugen af bøger og læsning sammen med plejebørnene. Bidragets størrelse er varierende, hvor 50 % oplever, at projektet 'i nogen grad' har bidraget med viden og inspiration til brugen af bøger. Der er ingen, der mener, at projektet 'slet ikke' har bidraget med viden og inspiration.

En af de fagprofessionelle fortæller om et eksempel på en plejeforælder i en familie, som har foretaget konkrete ændringer som en konsekvens af kurset og indsatsen:

Hun har jo virkelig gjort det der, som de lærte på kurset, at man skulle få en hyggekrog og en hylde, hvor bøgerne var på, og så satte man sig derind og hyggelæste med barnet.

4.2.2.1 Kontekstforhold med betydning for plejeforældrenes viden og holdninger til bøger og læsning

Ovenstående peger på, at projektet har inspireret og udviklet plejeforældrenes kompetencer i forhold til at inddrage den nye viden omkring bøger i plejebørnenes hverdag. På baggrund af de kvalitative interviews med både plejeforældre og fagprofessionelle lader det til, at de plejeforældre, der får det største udbytte af ny viden og inspiration, er de, der ikke har en faglig pædagogisk baggrund. Plejeforældre med en faglig pædagogisk baggrund har i forvejen viden omkring bøgernes effekter, og projektet bidrager således ikke direkte med ny viden og inspiration, men opfrisker allerede eksisterende viden. En fagprofessionel oplever samtidig, at til trods for, at flere plejeforældre i forvejen har forståelse for bøgernes effekter, har projektet alligevel bidraget med en dybere forståelse for bøgernes effekter:

... det, jeg har hørt fra nogle af de familier, jeg kommer i, det var, at man havde slet ikke en forståelse for vigtigheden i – jo, man kunne godt sådan have en indsigt i, at det er godt at læse for børn, men vigtigheden i forhold til fremtidig

læring, det havde de slet ikke nogen idé om, og det synes de var meget spændende at høre om.

Ligeledes bemærker nogle fagprofessionelle, at bogsvage familier bedst tilegner sig ny viden og får ny inspiration til brugen af bøger, sammenlignet med bogstærke familier, der i forvejen besidder denne viden. Andre fagprofessionelle skelner ikke mellem bogstærke og bogsvage familier og mener, at projektet bidrager med ny viden hos alle typer plejefamilier.

4.3 Plejefamiliernes brug af bøger og læsning

Dette afsnit ser på plejeforældrenes og plejebørnenes brug af bøger og læsning. Det er plejeforældrene, der i det daglige skal introducere plejebørnene for bøgerne og læsning, og være med til at skabe vaner og aktiviteter, hvor lystlæsning indgår som en naturlig del af deres liv. Afsnittet ser først på hvordan plejeforældrene bruger bøger og læsning, og hvordan det har udviklet sig via projektet, og dernæst på plejebørnene.

4.3.1 Plejeforældrenes brug af bøger og læsning

Et af succeskriterierne for indsatsen angående plejeforældrene er, hvor ofte de bruger bøger og læsning med deres plejebørn. Der er således fokus på, om der er sket en adfærdsændring, og hvorvidt bøger og lystlæsning er blevet en større del af plejeforældrenes hverdag.

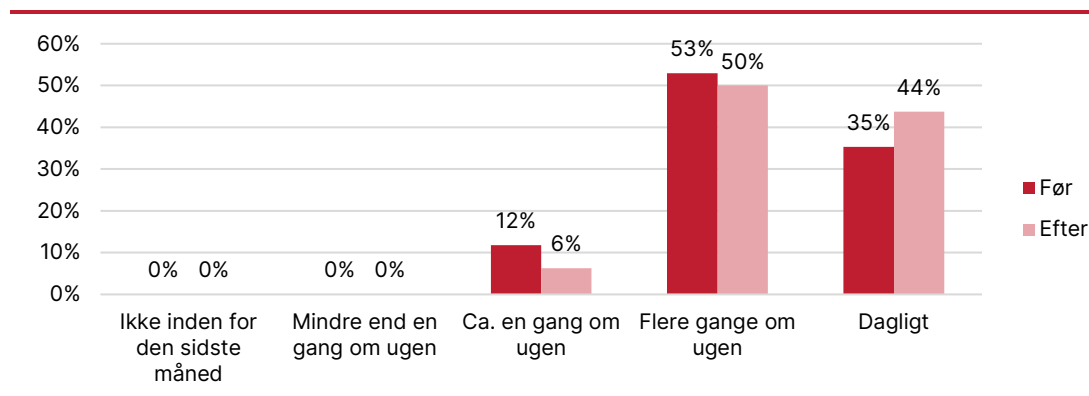
IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubric 12: Plejeforældrenes adfærd i forhold til bøger og læsning

Over 80 pct. af plejeforældre angiver ved eftermålingen, at de har brugt bøger sammen med deres 0-6-årige plejebørn 'dagligt' eller 'flere gange om ugen' inden for den sidste måned.

Vi vurderer, at indsatsen lander på succeskriteriet 'meget godt' angående deres adfærd om bøger og læsning, da resultaterne i Figur 4.8 viser, at plejeforældrene i højere grad bruger bøger sammen med deres plejebørn.

Figur 4.8 Plejeforældrenes vurdering af, hvor ofte de har brugt bøger sammen med deres 0-6-årige plejebørn inden for den sidste måned. Procent.



Anm.: N = 17. P-værdi > 0,1.

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene både før og efter projektet.

Der ses en overvægt af plejeforældre, der bruger bøger sammen med deres plejebørn 'dagligt' eller 'flere gange om ugen' både før og efter projektets start. Der er dog flere plejeforældre, som læser 'dagligt' ved eftermålingen (44 %) sammenlignet med førmålingen (35 %), mens der er et lille fald i andelen, der læser 'flere gange om ugen' ved eftermålingen (50 %) sammenlignet med førmålingen (53 %). Samlet set er der flere, der læser oftere, men udviklingen er ikke statistisk signifikant.

De fagprofessionelle vurderer, at plejefamilierne har brugt bogpakkerne og materialerne, og de kvalitative interviews bekræfter dette billede. En del af de fagprofessionelle, vi har interviewet, fortæller både om plejefamilier, hvor bøgerne er "nye" for dem, og om kompetente plejeforældre, som tager imod og bruger bøgerne og bogpakkerne i høj grad, men som allerede havde udpræget brug af bøger og læsning i deres hjem inden indsatsen. De lægger i den forbindelse vægt på, at plejeforældrene har fået *styrket* deres brug af bøger og læsning, også i de tilfælde, hvor de allerede var en del af hverdagen. De ser særligt, at flere plejeforældre har indrettet "hyggelokke" til læsning, som de vurderer fører til øget brug af bøgerne. En fagprofessionel fortæller om sin oplevelse med plejefamilierne, der har indrettet boghjørner dér, hvor de opholder sig:

Der er en familie, hvor de siger "jamen, bøgerne har stået oppe på hendes værelse altså, så er de blevet brugt til godnatlæsning og nicht weider, nu står de nede ved siden af kogeøen", og de siger, der går aldrig en dag, uden at der bliver hevet en bog frem, fordi de er lige ved siden af.

Derudover fremhæver de også, at det, at bøgerne er nye og i god stand, har en selvstændig positiv betydning for plejefamiliernes brug af dem.

Det er værd at bemærke, at indsatsen i plejefamilierne ikke er særligt intensiv, og at den er fortsat i perioden, efter at plejeforældrene har svaret på eftermålingen (6 måneder efter kurset). Det kan være årsagen til, at de fagprofessionelle har et lidt andet syn på den udvikling, som er sket i plejefamilierne, idet de ser tilbage på 2 års udvikling. En anden årsag kan være, at de plejefamilier, som har svaret på spørgeskemaerne, var blandt dem, der i forvejen gjorde mest brug af bøgerne, og at de plejefamilier, for hvem bøgerne var "nye", ikke i lige så høj grad har valgt at svare på spørgeskemaet.

Dialogen mellem plejeforældrene og de fagprofessionelle om bøger og læsning er også en vigtig del af indsatsen, hvorfor vi også har spurgt de fagprofessionelle ind til deres vurdering af, om det er brugbart for plejefamilierne. Deres svar herpå indikerer, at plejefamilierne har fået glæde af at drøfte bøger og læsning med dem – på trods af plejeforældrenes forudgående kompetence på området. Halvdelen af de fagprofessionelle vurderer endda, at plejefamilierne i høj grad har brugt den konkrete inspiration, de har formidlet til dem, angående hvordan de kan inkludere bøger og læsning i plejebørnenes hverdag. Der er ingen, der har angivet, at plejefamilierne slet ikke har gjort brug af deres inspiration og gode råd. Desuden er det værd at bemærke, at plejeforældrene, som tidligere beskrevet, har et positivt syn på samtalerne med de fagprofessionelle (se afsnit 4.1)

Til gengæld oplever flere fagprofessionelle, at der er forskel på, hvordan plejefamilierne anvender bøgerne og den nye viden. Nogle plejefamilier bruger bøgerne og læsning til at skabe en hyggestund med barnet. Det ser også ud til, at flere plejefamilier har indrettet hjemmet, så der er et særligt sted, hvor der er børnebøger, som plejebørnene kan nå

(enten et fast sted eller en kasse eller kuffert med børnebøger, som kan bruges flere steder i hjemmet). Før indsatsen vurderede langt størstedelen af de fagprofessionelle, at under halvdelen af plejefamilierne havde indrettet hjemmet sådan. Efter indsatsen er det derimod størstedelen af de fagprofessionelle, som vurderer, at over halvdelen af plejefamilierne har indrettet hjemmet sådan, og en stor del af de fagprofessionelle vurderer endda, at det gælder mindst 8 ud af 10 plejefamilier. Andre familier bruger bøgerne og børnenes læse-hyggekroge som et pædagogisk værktøj til at få børnene til at falde til ro. En fagprofessionel beskriver det således:

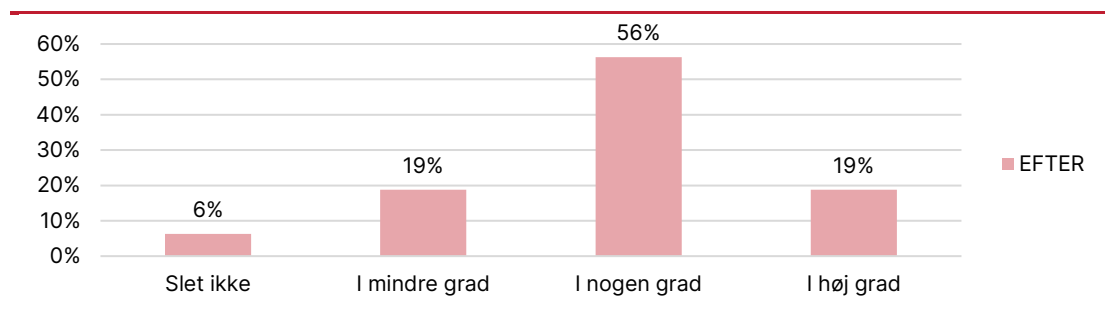
Når et barn begynder at blive urolig, altså tit med skadede børn, og så kan de sætte sig hen og læse med dem, og så falder der ro på, så det er et reelt værktøj i det pædagogiske værktøjskasse.

Dette understreges også af en anden fagprofessionel, der oplever, at bøger og læsning nu benyttes frem for diverse tablets til at få barnet til at falde til ro, samt at bøgerne samtidig har den bonus, at der skabes en værdifuld kontakt mellem plejeforældre og plejebarn. Ifølge alle fagprofessionelle har deres plejefamilier i høj eller nogen grad inkorporeret vaner, der inkluderer bøger og læsning i plejebørnenes hverdag ved eftermålingen. Dette er en mærkbar stigning fra førmålingen, hvor det kun var lidt over halvdelen, der havde denne vurdering.

Det blev tidligere vist, at plejeforældrene ikke selv vurderer, at der er nogen særlig forskel i, hvor ofte de bruger bøger og læsning (se Figur 4.8). Forskellen mellem plejeforældrenes egen vurdering og de fagprofessionelles kan som tidligere nævnt skyldes, at plejeforældrene har svaret i løbet af de første 6 måneder af indsatsen, mens de fagprofessionelle har svaret på eftermålingen 2 år senere. I denne periode har de nået langt flere besøg hos plejefamilierne og har set indsatsen udfolde sig over en længere periode. Samtidig kan vi ikke udelukke, at det er de i forvejen mest læsesterke plejeforældre, som har valgt at svare på spørgeskemaerne. Af den grund vælger vi at tillægge de fagprofessionelles besvarelser relativt stor vægt og tolker det som et tegn på, at der er sket ændringer af plejefamiliernes vaner og rutiner.

Dette støttes af de kvalitative interviews, hvor der som minimum berettes om, at indsatsen understøtter allerede eksisterende læsevaner i plejefamilierne, eller at de forbedrer dem. Plejeforældrene vurderer også selv, at deres vaner er ændrede som følge af projektet. I implementeringskapitlet blev det vist, at i alt 80 % af plejeforældrene oplever, at kurset i nogen eller høj grad har bidraget til at ændre deres vaner om bøger og læsning med deres plejebørn. Derudover vurderer 3 ud af 4 plejeforældre, at projektet som helhed har bidraget til at ændre deres vaner om bøger og læsning med deres plejebørn.

Figur 4.9 Plejeforældrenes vurdering af, i hvilken grad deres deltagelse i projektet samlet set har bidraget til at ændre deres vaner om bøger og læsning med plejebørn. Procent.



Anm.: N = 16.

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene efter projektet.

Når plejeforældrene skal pege på, hvad de forskellige elementer af indsatsen hver især har betydet, er det i særligt grad bøgerne og bogpakkerne, de fremhæver. Her mener mere end 9 ud af 10, at de har bidraget til at ændre deres vaner om bøger og læsning med plejebørnene. Over halvdelen svarer endda, at det 'i høj grad' er tilfældet, markant flere end de 20 %, som har samme, høje vurdering af kurset.

4.3.2 Plejebørnenes adfærd

Plejeforældrenes ændrede adfærd skal være med til at øge plejebørnenes interesse i bøgerne og deres lyst til at læse. I dette afsnit ser vi på, hvorvidt indsatsen har ført til ændringer i plejebørnenes adfærd. Resultaterne bygger på besvarelser fra plejeforældrene.

Vi har som et succeskriterie for indsatsen i plejefamilierne valgt at undersøge, hvor ofte plejebørnene selv opsøger bøger. Det kan nemlig være en indikation af, om lysten til bøger og læsning er blevet en naturlig del af børnenes adfærd.

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

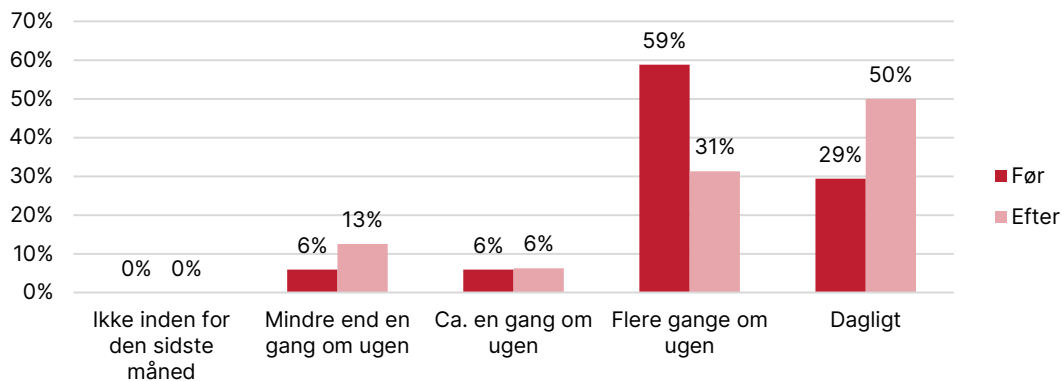
MEGET GODT

Rubric 13: Adfærd i forhold til bøger og læsning – børnenes adfærd

Over 80 pct. af plejeforældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige plejebørn selv har opsøgt bøger 'dagligt' eller 'flere gange om ugen' inden for den sidste måned.

Vi vurderer, at succeskriteriet om plejebørnenes adfærd i forhold til bøger og læsning er 'meget godt'. Som det fremgår af Figur 4.10, vurderer plejeforældrene ved eftermålingen, at plejebørnene selv opsøger bøger, hvoraf over halvdelen opsøger bøgerne på daglig basis eller flere gange ugentligt.

Figur 4.10 Plejeforældrenes vurdering af, hvor ofte de 0-6-årige plejebørn i den sidste måned selv har opsøgt bøger. Procent.



Anm.: N = 17. P-værdi > 0,1.

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene både før og efter projektet.

Andelen af plejebørnene, der opsøger bøgerne på daglig basis eller flere gange ugentligt var 89 % ved førmålingen og 81 % ved eftermålingen. Det lille fald i den samlede andel dækker dog over, at der er en større andel af plejeforældrene, der ser det dagligt, inden for denne gruppe. Selvom udviklingen således samlet set kan betegnes som positiv, er den dog ikke signifikant. Den positive udvikling understøttes i nogen grad af de kvalitative interviews, hvor plejeforældre og fagprofessionelle selv beskriver, hvordan børnene hele tiden har været optagede af bøger, men at de kan se en positiv ændring i børnenes adfærd, hvor de oftere opsøger bøgerne.

Selvom der ikke kan spores en stor ændring i plejebørnenes søgen efter bøger generelt, så kan vi stadig identificere en stor tilfredshed med og brug af bøgerne fra Læs for Livet, hvilket er et af succeskriterierne i projektet:

IKKE GODT NOK

PÅ VEJ

GODT

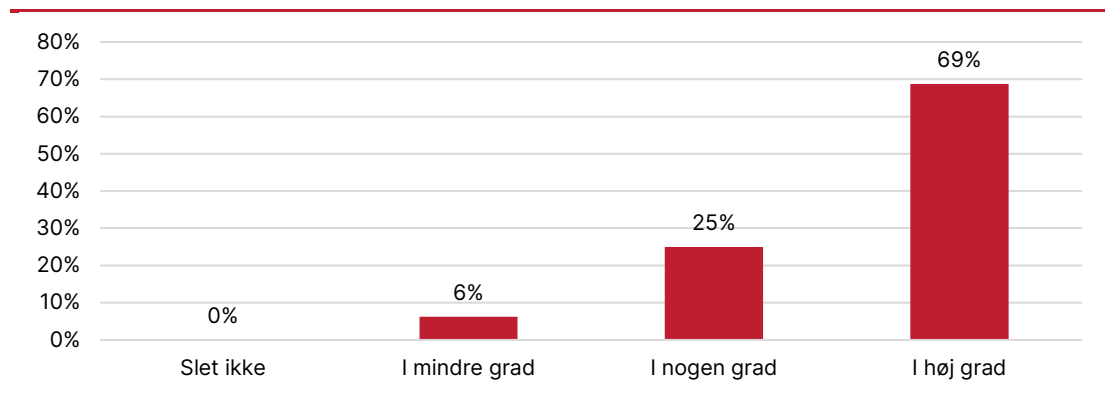
MEGET GODT

Rubric 15: Adfærd i forhold til bogpakkerne – børnenes brug

Godt: Over 80 pct. af plejeforældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn 'i høj grad' eller 'i nogen grad' har brugt de bogpakker og materialer, de har modtaget i forbindelse med projektet 'Bedre historier'.

Vi vurderer, at succeskriteriet her er 'godt', idet stort set samtlige plejeforældre – 94 % – oplever, at plejebørnene bruger bogpakkerne og materialerne. Heraf angiver 69 % af plejeforældrene, at plejebørnene i høj grad har gjort brug af de materialer og bøger, de har fået i forbindelse med projektet. Kun 6 % angiver, at børnene i mindre grad har brugt dem.

Figur 4.11 Plejeforældrenes vurdering af, i hvilken grad har de 0-6-årige plejebørn har brugt de bogpakker og materialer, som de har modtaget i forbindelse med projektet 'Bedre historier'. Procent.



Anm.: N = 16.

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene efter projektet.

Denne tendens afspejles også i de kvalitative interviews, hvor fagprofessionelle og plejeforældre er enige om, at plejebørnene bruger og opsøger bøgerne. Dette afspejles ved, at plejebørnene både efterspørger nye bøger hos de fagprofessionelle, når de er på besøg, og hos plejeforældrene i hverdagen. Både plejeforældre og fagprofessionelle italesætter bøgerne fra Læs for Livet specifikt som et lyspunkt i plejebørnenes hverdag, uagtet at plejefamilierne i forvejen har været vant til bøger og læsning. Børnene søger altså ikke nødvendigvis i højere grad bøger *generelt* efter projektet, som vist i det forrige afsnit, men de efterspørger i høj grad *specifikt* bøgerne fra Læs for livet. En plejeforælder beskriver efterspørgslen i hjemmet således og kobler det eksplicit til det emnemæssige match mellem bøger og plejebarnets interesser:

Så er det ofte, man lige hører, "har du ikke nogle nye bøger" eller "skal vi snart have nogle nye bøger?", så det bliver efterspurgt også ... han blev glad og overlykkelig, fordi så var der noget nyt og kigge på, især det her med traktorer og maskiner, som han går rigtig meget op i, så det var spændende at få lov at sidde og kigge i.

En plejeforælder fortæller ligefrem, at plejebarnet kobler det til besøget af den fagprofessionelle:

Efter et par gange, så var det sådan, at han sagde, "kan du ikke skrive til [navn på fagprofessionel], mor, så hun kan komme med den røde kuffert igen?"

Når vi spørger de fagprofessionelle, er 8 ud af 10 også enige i, at bøgerne og bogpakkerne har bidraget positivt til plejebørnenes interesse for bøger og læsning. Det er sammenligneligt med deres vurdering af, i hvilken grad deres dialog med dem og inspiration har bidraget positivt, om end bogpakkerne er vurderet en smule bedre. Forskellene er dog ret små.

4.3.2.1 Samvær omkring bøgerne

Vi har også undersøgt, i hvilken grad lysten til at læse og være sammen om bøger udvikler sig i løbet af projektet.

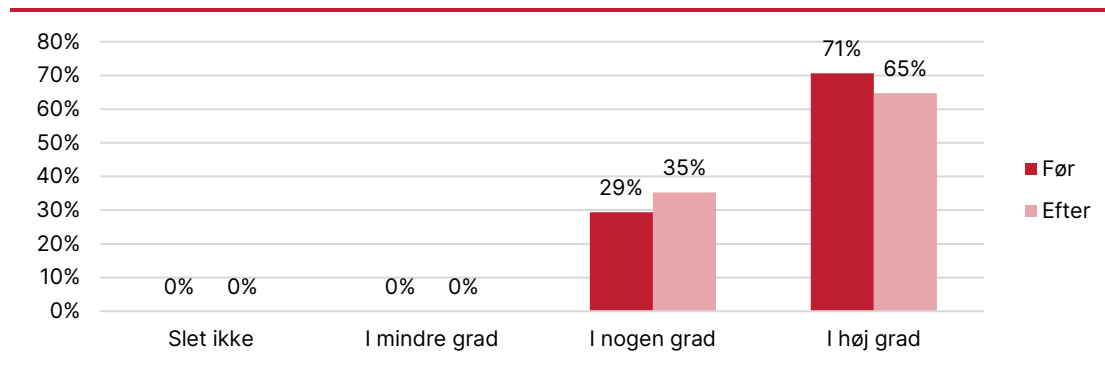
IKKE GODT NOK PÅ VEJ GODT MEGET GODT

Rubric 14: Adfærd i forhold til bøger og læsning – samvær omkring bøger

Godt: Over 80 pct. af plejeforældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn 'i høj grad' eller 'i nogen grad' nyder at være sammen med voksne om bøger og læsning.

Vi vurderer, at projektet opnår vurderingen 'meget godt'. 2 ud af 3 af plejeforældrene angiver ved eftermålingen, at de oplever, at plejebørnene 'i høj grad' nyder at være sammen med voksne omkring bøger og læsning. Dette er et mindre fald fra 71 % ved førmålingen, men alle plejeforældrene svarer stadig 'i nogen grad' eller 'i høj grad'. Udviklingen er ikke statistisk signifikant.

Figur 4.12 Plejeforældrenes vurdering af, i hvilken grad de 0-6-årige plejebørn nyder at være sammen med voksne om bøger og læsning. Procent.



Anm.: N = 17. P-værdi > 0,1.

Spørgsmålet blev efterfulgt af kommentaren: "Tænk tilbage på den sidste måned, når du besvarer spørgsmålet."

Spørgsmålet er stillet til plejeforældrene både før og efter projektet.

Ovenstående spejler de tidligere gennemgåede resultater og viser, at projektet ser ud til at have ramt en målgruppe, som i forvejen på mange måder havde et godt forhold til bøger og læsning. I dette tilfælde eksemplificeret ved, at de allerede inden projektet oplevede, at deres plejebørn i høj grad nyder at være sammen med dem om bøger og læsning.

4.4 Kontekstforhold med betydning for plejefamiliernes brug af bøger og læsning

Først og fremmest beskriver flere fagprofessionelle i de kvalitative interviews, at det har særlig betydning for plejefamiliernes brug af bøger, at de er tilgængelige i hjemmet. Det betyder altså noget for brugen, at plejefamilierne opretter små hyggekrege eller læsehjørner, hvor bøgerne er tilgængelige for plejebarnet. En fagprofessionel beskriver, hvordan bøgerne bruges flittigt i en plejefamilie, netop fordi de er tilgængelige:

De siger, der går aldrig en dag, uden at der bliver hevet en bog frem, fordi de er lige ved siden af, de indbyder til det, ik', så pludselig er det også en daglig- dagsaktivitet og ikke kun nærmest påtvunget godnathistorie.

Dét, at bøgerne er tilpasset barnet, spiller også en væsentlig rolle. Der skabes en særlig opmærksomhed på bøgerne hos plejebarnet, når de netop er målrettet plejebarnets interesser, som en fagprofessionel beskriver det:

Når han får det, han godt kan lide at høre og læse om, så vil han gerne sidde og bladre i en bog, ellers gider han ikke, og det er jo sådan en rimelig naturlig mekanisme, at det, man synes er sjovt at læse, det glider også lidt lettere, ik', men hvis man har et barn, der er helt opslugt af en bog, så er det også lidt sjovere at læse som voksen.

Derudover gives der udtryk for, at bøgernes stand har betydning. Plejefamilierne bruger bøgerne i så høj grad, fordi bøgerne ikke er forældede. Blot det, at bøgerne er nye, har altså en positiv effekt på plejebørnenes interesse i bøgerne.

4.5 Delkonklusion om plejefamilier og de fagprofessionelle

Projektet i plejefamilierne har generelt set været velfungerende. Både fagprofessionelle og plejeforældre oplever en god og meningsfuld indsats, som gør en positiv forskel.

De fagprofessionelle anbringelseskonsulenter og plejefamiliekonsulenter har ændret deres arbejdspraksis, så de i højere grad fokuserer på bøger og læsning. Det kommer til udtryk i, at de både drøfter det oftere med plejeforældrene, og at de i højere grad sparrer med kollegaer om bøger og læsning. Samtidig har de fået flere redskaber, som de kan bruge i deres daglige arbejde over for plejefamilierne. Samlet set er det her, at projektet har gjort den største målbare forskel.

Det er tydeligt, at en stor del af plejeforældrene i forvejen havde et godt kendskab til bøger og læsning. Det kommer til udtryk ved, at de havde et godt kendskab til betydningen af bøger og læsning. Til gengæld er der sket en positiv udvikling i deres egen vurdering af deres viden om, hvordan de i praksis kan bruge bøger og læsning. Flere plejeforældre er blevet i stand til nemt at inddrage bøger og læsning i hverdagen, eksempelvis fordi de i lidt højere grad har indrettet dedikerede boghjørner eller andre tilgængelige stationer, hvor børnene kan nå bøgerne. Bøgernes stand bliver også fremhævet som væsentligt og positivt medvirkende til at ændre børns og plejeforældres adfærd.

Det, som ser ud til i de fleste tilfælde at gøre den største forskel for plejebørnene og plejefamilierne, er, at bøgerne er velvalgte og passer godt til plejebørnenes alder og interesser. Det går igen på tværs af datakilder, at bøgerne er velvalgte, at de bliver brugt, og at de bidrager positivt. På trods af at bøgerne står tilbage som det centrale, er det ikke nødvendigvis en klar opfordring om at droppe kurserne eller dialogen, hverken for fagprofessionelle eller plejeforældre. Begge grupper har et positivt syn på dem, dog mest de fagprofessionelle. I interviewene peger de fagprofessionelle på en positiv sidegevinst, at de i nogle tilfælde får tættere forhold til plejebørnene via bøgerne. På den måde kan bøgerne som et fælles tredje bruges som pædagogisk redskab, der også forbedrer relationen til den fagprofessionelle.

Litteratur

- Billington, J. (2015): *Reading between the Lines: the Benefits of Reading for Pleasure Quick Reads*. UK: University of Liverpool.
- Breinholt, A. (2018): *Role of Parenting in the Intergenerational Transmission of Education*. Ph.d.-afhandling. København: Sociologisk Institut, Københavns Universitet.
- Clark, C. & K. Rumbold (2006): *Reading for Pleasure: A Research Overview*. UK: National Literacy Trust.
- Cprek, S.E., C.M. Williams, I. Asaolu, L.A. Alexander & R.C. Vanderpool (2015): Three positive parenting practices and their correlation with risk of childhood developmental, social, or behavioral delays: An analysis of the National Survey of Children's Health. *Maternal and Child Health Journal*, 19(11), 2403-2411.
- Davidson, E.J. (2013): *Actionable Evaluation Basics. Getting succinct answers to the most important questions*. New Zealand, Auckland: Real Evaluation Ltd.
- Frank, N. & Schneider, W. (2017): Home learning environment and development of child competencies from kindergarten until the end of elementary school. *Contemporary Educational Psychology*, 49, s. 263-274.
- Hindman, A.H. & F.J. Morrison (2012): Differential Contributions of Three Parenting Dimensions to Preschool Literacy and Social Skills in a Middle-Income Sample. Merrill-Palmer Quarterly: *Journal of Developmental Psychology*, Vol. 58(2): s. 191-223.
- Lyytinen, H., J. Erskine, A. Tolvanen, M. Torppa, A. Poikkeus & P. Lyytinen (2006): Trajectories of Reading Development: A Follow-up From Birth to School Age of Children With and Without Risk for Dyslexia. *Merrill-Palmer Quarterly (1982-)*, vol. 52, no. 3, pp. 514-546.
- Mamsen, E. & S.H. Haugegaard (2020): *Anbragte unge og lystlæsning. En kvalitativ undersøgelse af brugen af, adgangen til og betydningen af bøger for anbragte unges trivsel og uddannelsesmuligheder*. København: Socialt Udviklingscenter – SUS.
- Rambøll, Aarhus Universitet & Syddansk Universitet (2016): *Børns tidlige udvikling og læring. Målgrupperapport (Til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling)*. Rambøll, Aarhus Universitet og Syddansk Universitet.
- Rowe, M.L. & S. Goldin-Meadow (2009): Early gesture selectively predicts later language learning. *Developmental science*, 12(1), s. 182-187.
- Sullivan, A. & M. Brown (2015): Reading for pleasure and progress in vocabulary and mathematics. *British Educational Research Journal*, 41(6), 971-991.

Bilag 1 Metode

Dette bilag uddyber metoden bag evalueringen og er et supplement til beskrivelsen i afsnit 1.2. Bilagstabel 1.1 viser de forskellige faser af evalueringen, og hvornår de forskellige datakilder er indsamlet, ligesom den også viser, hvornår indsatsen er startet op via kurser til henholdsvis fagprofessionelle og plejeforældre. Undersøgelsen baserer sig på både kvantitative og kvalitative datakilder. De gennemgås efter tabellen én for én, ligesom metodiske forbehold uddybes løbende.

Bilagstabel 1.1 Tidsplan for indsatsen og evalueringen opdelt på kvartaler og år

År	2018		2019				2020				2021			
	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Kvartal														
Opstartsworkshop	X													
Interview med tovholdere								X						
Kursus for fagprofessionelle		X	X											
Spørgeskema førmåling fagprofessionelle	X	X												
Spørgeskema eftermåling fagprofessionelle											X	X		
Interview med fagprofessionelle										X	X			
Kursus for plejeforældre			X											
Spørgeskema førmåling plejeforældre			X											
Spørgeskema eftermåling plejeforældre					X									
Interview med plejeforældre											X			
Spørgeskema biologiske forældre (løbende)		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Interview med biologiske forældre											X			

Anm.: Tallene 1-4 refererer til kvartalerne inden for hvert kalenderår.

Derudover er der også gennemført interviews med Læs for Livet med særligt fokus på opstart og implementering af indsatsen i de tre kommuner.

Test af statistisk signifikant udvikling fra før- til eftermåling

I en række af analyserne sammenlignes besvarelsene på identiske spørgsmål stillet henholdsvis før og efter indsatsen (6 måneder for (pleje)forældre og omkring 2 år for de fagprofessionelle). Vi har testet, hvorvidt ændringen i deres svar er statistisk signifikant. Vi har anvendt parvise, 2-sidede t-test. Vi benytter T-test, da vi tester den gennemsnitlige værdi, som respondenternes svar tilsammen udgør henholdsvis før og efter. Testene er parvise, da det er de samme personer før og efter, og 2-sidede, fordi vi er interesserede i at kunne sige noget om både potentielt signifikante stigninger og fald. Vi afrapporterer løbende p-værdierne og angiver samtidig stjerner (***) $p < 0,01$; ** $p < 0,05$; * $p < 0,1$).

Dataindsamling for indsatsen hos udsatte, biologiske familier

Spørgeskemaer til biologiske forældre

Spørgeskemaundersøgelsen blandt de biologiske forældre er gennemført som en før- og eftermåling med 6 måneders mellemrum. Førmålingen blev gennemført i forbindelse med opstart på indsatsen og eftermålingen 6 måneder senere. En række af spørgsmålene i spørgeskemaet er identiske, hvilket gør det muligt at undersøge udviklingen på disse områder fra start til slut. Derudover indeholder spørgeskemaet også en række afsluttende spørgsmål omkring selve indsatsen, hvor forældrene eksempelvis bedes om at give deres syn på forløbet.

Spørgeskemaerne er blevet udleveret til familierne af deres familiekonsulenter/familiebehandlere. Det har været nødvendigt, fordi målgruppen er dynamisk og har rullende start i indsatsen. I den kontekst har det været nødvendigt for familiekonsulenterne/familiebehandlere at kunne tilgå især opstartsskemaerne så nemt som muligt. Derudover vurderede alle involverede, at spørgeskemaer udsendt via e-mail ville føre til en for lav svarprocent. Derfor blev det besluttet, at kommunerne skulle kunne tilgå spørgeskemaerne både elektronisk og i en papirversion for at opnå den største fleksibilitet:

- Kommunerne har fået et link til spørgeskemaet. Dette link har de kunnet åbne på deres medbragte tablet eller bærbare computer, hvorefter familierne har kunnet udfylde spørgeskemaet alene eller med deres hjælp. Af den grund har vi inkluderet spørgsmålet om, hvorvidt de har udfyldt besvarelsen alene eller med hjælp fra deres familiekonsulent/familiebehandler. Efter afslutning af spørgeskemaet er besvarelsen gemt, så kun VIVE er i besiddelse af svarene, og det har ikke været muligt for hverken familie eller familiebehandler at finde den frem igen. På den måde har familierne fået muligheden for at svare anonymt, herunder også med deres vurdering af den fagprofessionelles arbejde.
- Kommunerne har også fået udleveret printervenlige versioner af spørgeskemaerne, så familierne har kunnet udfylde det i hånden. For at sikre familiernes anonymitet har de ikke udfyldt navn, men alene en kode, som blev genereret til formålet, så kun VIVE har kunnet knyttet besvarelsen til den konkrete person.

Interviews med to biologiske forældre

Familierne er udpeget af kommunerne selv, dog under vejledning af og sparring med VIVE. Det giver en risiko for bias, da vi forventer, at evt. negativt indstillede forældre enten ikke indstilles til interview af kommunerne eller vil afslå tilbuddet. Vi er opmærksomme på dette i interviewene. Interviewene bruges til at belyse familiernes oplevelser med indsatsen, til at sætte ord på og nuancere fundene fra øvrige datakilder. I én kommune var det ikke muligt at gennemføre interviews med deltagende forældre, hvorfor der kun er gennemført et interview med en forælder i to kommuner, frem for tre som ønsket.

Interviewene er gennemført som telefoninterviews ud fra en semi-struktureret interviewguide. Interviewene er blevet optaget og transskriberet.

Dataindsamling for indsatsen hos plejefamilier

Spørgeskemaer til plejeforældre

Spørgeskemaundersøgelsen gennemføres som en før- og eftermåling med 6 måneders mellemrum. Spørgeskemaets førmåling gennemføres inden det første opstartskursus med Læs for Livet, eftermåling 6 måneder senere.

En række af spørgsmålene i spørgeskemaet er, ligesom i spørgeskemaet til de biologiske forældre, identiske i før- og eftermåling, hvilket gør det muligt at undersøge udviklingen på disse områder fra start til slut, ligesom det også indeholder en række afsluttende spørgsmål omkring selve indsatsen, hvor de eksempelvis bedes om at give deres syn på forløbet.

Perioden på 6 måneder er valgt af flere grunde. For det første var det ønsket at sikre sammenlignelighed med de biologiske familier i de tilfælde, hvor det kunne være relevant. For det andet gør de samme hensyn sig gældende angående balancen mellem ønsket om en så lang periode som muligt og behovet for at sikre et tilstrækkeligt datagrundlag. Fordi der kun er mindre grupper af plejeforældre med – og kun i to kommuner – blev det vurderet, at en meget lang periode ville være for usikkert, selvom denne målgruppe forventes at have en mere stabil deltagelse end målgruppen af udsatte, biologiske forældre.

Spørgeskemaerne er blevet udsendt til plejeforældrene via e-mails leveret af kommunerne. Der er udsendt rykkermails undervejs i begge besvarelsesperioder.

Interviews med to plejeforældre

VIVE har selv udpeget mulige plejefamilier (bl.a. ved at se på spørgeskemabesvarelsenerne), dog under vejledning af og sparring med kommunerne. Det giver en risiko for bias, da vi forventer, at evt. negativt indstillede plejeforældre måske vil afslå tilbuddet. Dette er vi opmærksomme på i analysen af data. Interviewene bruges til at belyse plejefamiliernes oplevelser med indsatsen, til at sætte ord på og nuancere fundene fra øvrige datakilder.

Interviewene er gennemført som telefoninterviews ud fra en semi-struktureret interviewguide. De blev optaget og transskriberet.

Dataindsamling blandt fagprofessionelle

Spørgeskemaer til fagprofessionelle

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført som en før- og eftermåling. Spørgeskemaets førmåling var i efteråret 2018, inden det første opstartskursus med Læs for Livet, mens eftermålingen var i foråret 2021. Det er et bevidst valg at maksimere perioden, da en lang periode giver en bedre indikation af, om indsatsen har ført til reelle ændringer. Til gengæld indebærer det en risiko for frafald af fagprofessionelle på grund af eksempelvis jobskifte.

To fokusgruppeinterviews med familiekonsulenter/familiebehandlere

Der er gennemført virtuelle fokusgruppeinterviews med et udvalg af de fagprofessionelle, som har varetaget indsatsen for familierne. VIVE har udarbejdet en bruttoliste over deltagere, som har en vis erfaring med indsatsen og forskellig "anciennitet" i forhold til, hvornår de er begyndt indsatsen med deres første familie (datakilden hertil er registreringsark og familiernes spørgeskemabesvarelser). Deltagerne er herefter udvalgt i samarbejde med tovholderen i hver af de tre kommunale grupper. Dét forhold, kombineret med frafald, betyder, at der er en risiko for, at det er de mest engagerede og/eller positivt stemte medarbejdere, der indgår i analysen. Vi er opmærksomme på dette forhold i analyserne.

Interviews er gennemført virtuelt ud fra en semi-struktureret interviewguide. De er optaget og transskriberet. Fokus i interviewene var implementering (kursus, bibliotek, lokale arbejdsbetingelser for indsatsen), deres viden, holdninger og adfærd i forhold til indsatsen, familiernes viden, holdninger og adfærd i forhold til bøger og læsning, samt hvilke kontekstforhold der spiller ind på indsatsens resultater.

I én kommune var det ikke muligt at gennemføre fokusgruppeinterviews med deltagende familiekonsulenter/familiebehandlere, hvorfor der kun er gennemført to fokusgruppeinterviews med denne gruppe, ikke tre som ønsket.

To fokusgruppeinterviews med plejefamiliekonsulenter/anbringelseskonsulenter

Der er gennemført virtuelle fokusgruppeinterviews med et udvalg af de fagprofessionelle, som har varetaget indsatsen for plejefamilierne. Fordi medarbejdergrupperne er så små, har alle involverede, som har ønsket det, fået mulighed for at deltage.

Interviews er gennemført virtuelt ud fra en semi-struktureret interviewguide. De er optaget og transskriberet. Fokus i interviewene er det samme som i fokusgruppeinterviews med øvrige fagprofessionelle.

Telefoninterviews med tovholdere i hver af de fem kommunale grupper

Det blev besluttet at gennemføre korte interview med tovholderne i hver af de fem kommunale grupper inden sommeren 2020. Projektet blev på dette tidspunkt forlænget med ét år, så det for de biologiske familier varede til og med 2021. Det var derfor nødvendigt at sikre væsentlig viden om projektet, i fald nøglepersoner skiftede arbejde. Interviewene fokuserer på implementering og drift af indsatsen samt i nogen grad også på oplevede virkninger hos familierne.

Interviewene er gennemført telefonisk ud fra semi-strukturerede interviewguides. Der er taget løbende noter under interviewene, hvorfor de ikke er fuldt transskriberede.

Registreringsark om deltagende (pleje)familier og aktiviteter

Formålet med registreringsarket var at sikre pålidelige data om de deltagende (pleje)familier, som ikke kan eller bør indsamles via spørgeskemaer til (pleje)familierne selv. Det

er dels stamdata om (pleje)familien og deres (pleje)børn, dels aktivitetsdata om antal besøg med bøger og noter om besøgene.

Registreringsarket er udarbejdet af VIVE med input fra kommunerne og Læs for Livet. Registreringsarket udfyldes for hver enkelt deltagende (pleje)familie af de samme fagprofessionelle, som har det bedste kendskab til (pleje)familierne, og som også står for at udlevere bøgerne og materialerne til dem.

Bilag 2 Rubrics

Bilagstabel 2.1 Rubrics om implementering og udbytte af indsatsen

Implementering og udbytte af indsatsen						
Løbenr.	Tema	Meget godt	Godt	På vej	Ikke godt nok	Datagrundlag
1	Oplevelse af udbytte af kurser for fagprofessionelle	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at den viden og konkrete inspiration, de er blevet præsenteret for på kurset om Bedre historier, er brugbar i deres arbejde, OG størstedelen har svaret 'i høj grad'	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at den viden og konkrete inspiration, de er blevet præsenteret for på kurset om Bedre historier er brugbar i deres arbejde, OG størstedelen har svaret 'i nogen grad'	Hovedparten (+ 50 pct.) af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at den viden og konkrete inspiration, de er blevet præsenteret for på kurset om Bedre historier, er brugbar i deres arbejde	Under 50 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at den viden og konkrete inspiration, de er blevet præsenteret for på kurset om Bedre historier, er brugbar i deres arbejde	Spørgeskemaundersøgelse i kommunerne og retningsgivende ved kvalitative interview
2	Oplevelse af udbytte af kurser for plejeforældre	Over 80 pct. af plejeforældre har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at den viden og konkrete inspiration, de er blevet præsenteret for på kurset om Bedre historier, er brugbar i deres arbejde, OG størstedelen har svaret 'i høj grad'	Over 80 pct. af plejeforældre har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at den viden og konkrete inspiration, de er blevet præsenteret for på kurset om Bedre historier, er brugbar i deres arbejde, OG størstedelen har svaret 'i nogen grad'	Hovedparten (+ 50 pct.) af plejeforældre har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at den viden og konkrete inspiration, de er blevet præsenteret for på kurset om Bedre historier, er brugbar i deres arbejde	Under 50 pct. af plejeforældre har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at den viden og konkrete inspiration, de er blevet præsenteret for på kurset om Bedre historier, er brugbar i deres arbejde	Spørgeskemaundersøgelse i kommunerne og retningsgivende ved kvalitative interview
3	Etablering af biblioteker	Der er etableret lokalt bibliotek, som familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har adgang til	Der er etableret lokalt bibliotek, som familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har adgang til. Biblioteket er ikke endeligt udbygget	Et lokalt bibliotek er under etablering, men der mangler fortsat en del materialer	Der er ikke etableret et lokalt bibliotek, eller det er ikke alle familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter, der har adgang til det lokale bibliotek	Oplysninger fra kontaktperson i kommunerne/data fra Læs for Livet
4	Skræddersyede biblioteker til målgruppen	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at materialer på biblioteket vækker børn og familiers interesse, OG størstedelen har svaret 'i høj grad'	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at materialer på biblioteket vækker børn og familiers interesse, OG størstedelen har svaret 'i nogen grad'	Hovedparten (+ 50 pct.) af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at materialer på biblioteket modsvarer børn og familiers interesse	Under 50 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter har 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplevet, at materialer på biblioteket modsvarer børn og familiers interesse	Spørgeskemaundersøgelse blandt familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter og retningsgivende ved kvalitative interview

Kilde: Udviklet af VIVE i samarbejde med Læs for Livet med input fra de tre deltagende kommuner på workshop i august 2018.

Bilagstabel 2.2 Rubrics om de fagprofessionelles praksis

Praksis, fagprofessionelle						
Løbenr.	Tema	Meget godt	Godt	På vej	Ikke godt nok	Data
5	<i>Syn på egen viden</i> om at understøtte bøger og læsning	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte udsatte forældre/plejeforældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag, OG størstedelen har svaret 'stor viden'	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte udsatte forældre/plejeforældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag, OG størstedelen har svaret 'nogen viden'	Hovedparten (+50 pct.) af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte udsatte forældre/plejeforældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag	Under 50 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om, hvordan man kan understøtte udsatte forældre/plejeforældre i at inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag	Spørgeskemaundersøgelse blandt familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter og retningsgivende ved kvalitative interview
6	Holdning til læsning og bøger	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn, OG størstedelen har svaret 'meget vigtigt'	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn, OG størstedelen har svaret 'vigtigt'	Hovedparten (+50 pct.) af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn	Under 50 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn	Spørgeskemaundersøgelse blandt familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter og retningsgivende ved kvalitative interview
7	Adfærd i forhold til læsning og bøger	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter, der både har deltaget ved før- og eftermålingen, har ved eftermålingen øget den andel af familier, som de har givet konkret inspiration til, hvordan de kan inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag	Over 80 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter, der både har deltaget ved før- og eftermålingen, har ved eftermålingen øget eller fastholdt den andel af familier, som de har givet konkret inspiration til, hvordan de kan inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag	Hovedparten (+50 pct.) af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter, der både har deltaget ved før- og eftermålingen, har ved eftermålingen øget den andel af familier, som de har givet konkret inspiration til, hvordan de kan inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag	Under 50 pct. af familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter, der både har deltaget ved før- og eftermålingen, har ved eftermålingen øget den andel af familier, som de har givet konkret inspiration til, hvordan de kan inkludere bøger og læsning i børnenes hverdag	Spørgeskemaundersøgelse blandt familiebehandlere og plejefamiliekonsulenter og retningsgivende ved kvalitative interview
8	Adfærd. Fagprofessionelles arbejde med at vække	Over 80 pct. af (pleje)familier angiver ved eftermålingen, at de bogpakker og materialer, familien har modtaget i forbindelse med Bedre historier, 'i høj grad' eller 'i nogen grad' matcher de 0-6-årige	Over 80 pct. af (pleje)familier angiver ved eftermålingen, at de bogpakker og materialer, familien har modtaget i forbindelse med Bedre historier, 'i høj grad' eller 'i nogen grad' matcher de 0-6-årige	Hovedparten (+50 pct.) af (pleje)familier angiver ved eftermålingen, at de bogpakker og materialer, familien har modtaget i forbindelse med Bedre historier, 'i høj grad' eller 'i nogen grad' matcher de	Under 50 pct. af (pleje)familier angiver ved eftermålingen, at de bogpakker og materialer, familien har modtaget i forbindelse med Bedre historier, 'i høj grad' eller 'i	Spørgeskemaundersøgelse blandt (pleje)forældre. Her anvendes formuleringen "matcher". Ved de kvalitative interview sættes fokus

Praksis, fagprofessionelle						
Løbenr.	Tema	Meget godt	Godt	På vej	Ikke godt nok	Data
	familier- nes inter- esse	(pleje)børns interesser, OG størstedelen har svaret 'i høj grad'	(pleje)børns interesser, OG størstedelen har svaret 'i nogen grad'	0-6-årige (pleje)børns interesser	nogen grad' matcher de 0-6-årige (pleje)børns interesser	på at afdække, hvorvidt bøgerne har vækket børn og familiers interesse
9	Adfærd. Fagpro- fessionel- les sam- arbejde /dialog med fa- milier	Over 80 pct. af (pleje)familier angiver ved eftermålingen, at de oplever, de samtaler om læsning og bøger, de har haft med anbringelseskonsulent/plejefamiliekonsulent 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er brugbare, OG størstedelen har svaret 'i høj grad'	Over 80 pct. af (pleje)familier angiver ved eftermålingen, at de oplever, de samtaler om læsning og bøger, de har haft med anbringelseskonsulent/plejefamiliekonsulent, 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er brugbare, OG størstedelen har svaret 'i nogen grad'	Hovedparten (+50 pct.) af (pleje)familier angiver ved eftermålingen, at de oplever, at de samtaler om læsning og bøger, de har haft med anbringelseskonsulent/plejefamiliekonsulent, 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er brugbare	Under 50 pct. af (pleje)familier angiver ved eftermålingen, at de oplever, at de samtaler om læsning og bøger, de har haft med anbringelseskonsulent/plejefamiliekonsulent, 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er brugbare	Spørgeskemaundersøgelse blandt (pleje)forældre. Her anvendes formuleringen "matcher". Ved de kvalitative interview sættes der fokus på, om der er fulgt op

Kilde: Udviklet af VIVE i samarbejde med Læs for Livet med input fra de tre deltagende kommuner på workshop i august 2018.

Bilagstabel 2.3 Rubrics om (pleje)forældre

Praksis, (Pleje)forældre						
Løbenr.	Tema	Meget godt	Godt	På vej	Ikke godt nok	Data
10	Viden om bøger og læsning	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om betydningen af bøger og læsning for børnene, OG størstedelen har svaret 'stor viden'	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om betydningen af bøger og læsning for børnene, OG størstedelen har svaret 'nogen viden'	Hovedparten (+50 pct.) af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om betydningen af bøger og læsning for børnene	Under 50 pct. af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de har 'stor viden' eller 'nogen viden' om betydningen af bøger og læsning for børnene	Spørgeskemaundersøgelse blandt (pleje)forældre og retningsgivende ved kvalitative interview
11	Holdning til bøger og læsning	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn, OG størstedelen har svaret 'meget vigtigt'	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn, OG størstedelen har svaret 'vigtigt'	Hovedparten (+50 pct.) af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn	Under 50 pct. af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de oplever, at bøger og læsning er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' for 0-6-årige børn	Spørgeskemaundersøgelse blandt (pleje)forældre og retningsgivende ved kvalitative interview
12	Adfærd i forhold til bøger og læsning	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de har brugt bøger sammen med deres 0-6-årige (pleje)børn 'dagligt' eller 'flere gange om ugen' inden for den sidste måned	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de har brugt bøger sammen med deres 0-6-årige (pleje)børn 'dagligt', 'flere gange om ugen' eller 'ca. en gang om ugen' inden for den sidste måned	Hovedparten (+50 pct.) af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de har brugt bøger sammen med deres 0-6-årige (pleje)børn 'dagligt', 'flere gange om ugen' eller 'ca. en gang om ugen' inden for den sidste måned	Under 50 pct. af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de har brugt bøger sammen med deres 0-6-årige (pleje)børn 'dagligt', 'flere gange om ugen' eller 'ca. en gang om ugen' inden for den sidste måned	Spørgeskemaundersøgelse blandt (pleje)forældre og retningsgivende ved kvalitative interview

Kilde: Udviklet af VIVE i samarbejde med Læs for Livet med input fra de tre deltagende kommuner på workshop i august 2018.

Bilagstabel 2.4 Rubrics om børn

Praksis, børn						
Løbenr.	Temaer	Meget godt	Godt	På vej	Ikke godt nok	Data
13	Adfærd i forhold til bøger og læsning	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn selv har opsøgt bøger 'dagligt' eller 'flere gange om ugen' inden for den sidste måned	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn selv har opsøgt bøger 'dagligt', 'flere gange om ugen' eller 'ca. en gang om ugen' inden for den sidste måned	Hovedparten (+50 pct.) af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn selv har opsøgt bøger 'dagligt', 'flere gange om ugen' eller 'ca. en gang om ugen' inden for den sidste måned	Under 50 pct. af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn selv har opsøgt bøger 'dagligt', 'flere gange om ugen' eller 'ca. en gang om ugen' inden for den sidste måned	Spørgeskemaundersøgelse blandt (pleje)forældre og retningsgivende ved kvalitative interview
14	Adfærd i forhold til bøger og læsning	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn 'i høj grad' nyder at være sammen med voksne om bøger og læsning	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn 'i høj grad' eller 'i nogen grad' nyder at være sammen med voksne om bøger og læsning	Hovedparten (+50 pct.) af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn 'i høj grad' eller 'i nogen grad' nyder at være sammen med voksne om bøger og læsning	Under 50 pct. af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn 'i høj grad' eller 'i nogen grad' nyder at være sammen med voksne om bøger og læsning	Spørgeskemaundersøgelse blandt (pleje)forældre og retningsgivende ved kvalitative interview
15	Adfærd i forhold til bogpakker	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn 'i høj grad' har brugt de bogpakker og materialer, de har modtaget i forbindelse med projektet Bedre historier	Over 80 pct. af plejeforældre og 70 pct. af forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn 'i høj grad' eller 'i nogen grad' har brugt de bogpakker og materialer, de har modtaget i forbindelse med projektet Bedre historier	Hovedparten (+50 pct.) af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn 'i høj grad' eller 'i nogen grad' har brugt de bogpakker og materialer, de har modtaget i forbindelse med projektet Bedre historier	Under 50 pct. af (pleje)forældre angiver ved eftermålingen, at de 0-6-årige (pleje)børn 'i høj grad' eller 'i nogen grad' har brugt de bogpakker og materialer, de har modtaget i forbindelse med projektet Bedre historier	Spørgeskemaundersøgelse blandt (pleje)forældre og retningsgivende ved kvalitative interview

Kilde: Udviklet af VIVE i samarbejde med Læs for Livet med input fra de tre deltagende kommuner på workshop i august 2018.

VIVÉ

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD